

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

สรุปการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑-๓ / ๒๕๖๔

BRUNEI DARUSSALAM
2021

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เอกสารวิชาการ เรื่อง สรุปการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - กรุงเทพฯ จำนวน -เล่ม

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๖๔, -หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทย เป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	: พลอากาศตรี ภูมิใจ	เลขสุนทรภกร
ที่ปรึกษา	: พันเอก บัณฑูร	บำเรอรราช
	: พันเอก ประเทือง	ปิยกะโพธิ์
บรรณาธิการเล่ม	: นาวาอากาศเอก ชูศักดิ์	เกษตรวิทย์
ผู้ตรวจ	: นาวาอากาศเอกหญิง พัฒน์ชิตา	ธีรราอุดมวิทย์
	: พันเอก ญัฐวรรธน์	วุฒิตะวันพัชณีย์
ผู้เรียบเรียง	: นางสาวนภิส	กรภควัฒน์จินดา
คณะนักวิจัย/ ผู้เขียน	: เรืออากาศโทหญิง ศิวลีย์	สิริโรจน์บริรักษ์
	: เรืออากาศตรีหญิง นิตยา	งานไ
	: นางสาวณัฐา	แก้วคำแสน
	: นายสิทธิชัย	สุขคะตะ
	: นางสาวนภิส	กรภควัฒน์จินดา
บรรณาธิการประจำกอง	: สิบบเอกหญิง กนกรดา	คล้ายธานี
ศิลปกรรม/ พิสูจน์อักษร	: สิบบตรีหญิง จุฑารัตน์	บุญประเสริฐ

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

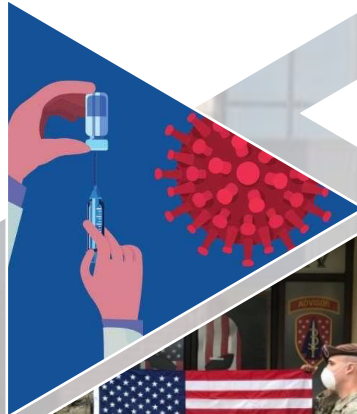
โทร. / โทรสาร. ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๖ เว็บไซต์ www.sscthailand.org

สรุปการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑-๓ / ๒๕๖๔

BRUNEI DARUSSALAM

2021

คำนำ

ศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้มีการดำเนินการจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ เป็นประจำทุกปี โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นเวทีทางวิชาการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน (กองทัพ รัฐบาล เอกชน และประชาสังคม) ได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งประสบการณ์ และองค์ความรู้ พร้อมทั้งร่วมวิเคราะห์และเสนอแนวทางในประเด็นเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารทางวิชาการฉบับนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นการสรุปผลการประชุมฯ ในแต่ละครั้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓ ครั้ง โดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะเลขานุการของศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ได้ดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญ และบทวิเคราะห์ทางด้านสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยและชาติสมาชิกอาเซียน พร้อมทั้งจัดทำเป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ผลงานของศูนย์อาเซียนศึกษาฯ

ศูนย์อาเซียนศึกษาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานของท่าน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดและดำเนินยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อประชาคมอาเซียน ต่อไป

ศูนย์อาเซียนศึกษา
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กรกฎาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า	
คำนำ		
บทสรุปผู้บริหาร	๑	
ประวัติการก่อตั้งศูนย์อาเซียนฯ	หลักการและเหตุผล ขอบเขต และการดำเนินงาน	๕
การประชุมฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔	เรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไน ท่ามกลาง การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ”	๗
การประชุมฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔	เรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน”	๓๗
การประชุมฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔	เรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพล ของกองทัพ ประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ”	๖๑
บรรณานุกรม	๙๑	
ภาคผนวก	๙๓	

บทสรุปผู้บริหาร

ศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เป็นแหล่งค้นคว้า วิจัย รวบรวมข้อมูล และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นในกลุ่มชาติสมาชิกอาเซียนเป็นหลัก เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา และเป็นแหล่งข้อมูลให้แก่บุคลากรในกองทัพ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีการจัดการประชุมฯ จำนวน ๓ ครั้ง โดยแต่ละครั้งมีสาระสำคัญ คือ

การประชุมฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ ภายใต้วหัวข้อเรื่อง “ทิศทางการอาเซียนภายใต้การนำของบรูไนท่ามกลางการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ” มีสาระสำคัญ กล่าวคือ ความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑-๒๐๒๓ จะอยู่ในยุคระบอบการเมืองแบบผสมผสานระหว่างประชาธิปไตยและเผด็จการ ในขณะที่พฤติกรรมทางการเมืองโลกได้เปลี่ยนไป เนื่องจากจีนมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น สปป.ลาว และกัมพูชามีการพึ่งพาจีนเพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันหลายประเทศได้มีการพึ่งพาทั้งจีนและสหรัฐฯ เช่น เวียดนามที่มีการปรับนโยบายต่างประเทศมุ่งให้ความสำคัญทั้งจีนและสหรัฐฯ ส่วนไทย เมียนมา และมาเลเซีย ยังให้ความสำคัญกับการ “ถ่วงดุลอำนาจ” กับทั้งจีนและสหรัฐฯ และรวมถึงทิศทางของอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไนในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่บรูไนจะเป็นประธานอาเซียนนั้น คาดว่า ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาก เนื่องจากปัญหาของโควิด-๑๙ ประกอบกับบรูไนเป็นประเทศผลิตน้ำมันซึ่งอยู่ในสภาวะประสบปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาอื่น ๆ เช่น “ปัญหาขาดแคลนแรงงาน” โดยเฉพาะช่างฝีมือเพราะแม้ว่าบรูไนจะมีจำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาและมีอัตราการรู้หนังสือ (Literacy Rate) อยู่ในระดับสูงก็ตาม แต่บุคลากรยังขาดความสามารถในระดับมาตรฐานสากลและไม่มีความเชี่ยวชาญที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน รวมถึง “ข้อจำกัดในด้านพื้นที่” ด้วยลักษณะประเทศของบรูไนที่มีขนาดเล็ก จึงทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และ “ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติ” เนื่องจากทรัพยากรน้ำมันเริ่มลดลง และมีแนวโน้มกำลังจะหมดลงใน ๒๐ กว่าปีข้างหน้า บรูไนจะปรับเปลี่ยนจากการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรถึงแม้พยายามจะไปลงทุนในมิติอื่น ๆ ด้วยก็ตาม

การประชุมฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ ภายใต้วหัวข้อเรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน” มีสาระสำคัญ กล่าวคือ ความท้าทายที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาสาธารณสุขร่วมกันของอาเซียน คือ ความแตกต่างของสาธารณสุขของประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งขีดความสามารถ

และศักยภาพในการตอบสนองต่อปัญหาด้านสาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน อันจะเห็นได้จากรายงานด้านสุขภาพโลก (Global Health Security Index: GHS) ซึ่งไทยอยู่ในอันดับที่ ๖ จาก ๑๙๕ ประเทศทั่วโลก ในขณะที่มาเลเซียอยู่ในอันดับที่ ๑๘ และสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ ๒๔ สำหรับอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ ๓๐ รวมทั้งเวียดนามและกัมพูชาอยู่ในอันดับที่ ๕๐ และ ๘๙ ตามลำดับ ซึ่งดัชนีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของศักยภาพในการตอบสนองด้านสาธารณสุข ซึ่งปัญหานี้จะเป็นความท้าทายสำคัญในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขร่วมกันของอาเซียนในอนาคต และอาเซียนก็สามารถนำกลไกในการจัดการกับภัยพิบัติระดับภูมิภาคที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ไขปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันภายใต้ศูนย์ประสานงานอาเซียน เพื่อความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Center) เพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศในการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคอาเซียน

การประชุมฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ” มีสาระสำคัญ กล่าวคือ ภายใต้แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสหรัฐฯ โดยมีหน่วยบัญชาการทรัพยากรมนุษย์กองทัพบกสหรัฐฯ (U.S. Army Human Resource Command) มีหน้าที่ฝึกอบรม ให้ความรู้ การจัดงาน มอบหมายและส่งเสริมผลประโยชน์แก่บุคลากรทางทหาร และพลเรือนในกระทรวงกลาโหม พร้อมทั้งช่วยเหลือโครงการต่างๆ เช่น การควบคุมการใช้ยาเสพติด และแอลกอฮอล์ สนับสนุนการปฏิบัติงานในต่างประเทศ เช่นเดียวกับแนวทางการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพออสเตรเลียสำหรับการคัดเลือกบุคลากรของกองทัพ ได้มีการปรับปรุงระบบการรับสมัครให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ช่วยให้สามารถบันทึกการตัดสินใจในการสรรหาบุคลากรลงในระบบได้โดยตรง ซึ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้บังคับบัญชาในการสรรหาบุคลากร อีกทั้งยังเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการเวลาในการดำเนินการ โดยการเสริมสร้างความคล่องตัวในการสรรหาบุคลากร ทำให้สามารถดำเนินกระบวนการสรรหาบุคลากรท่ามกลางสถานการณ์ไฟฟ้า และวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ได้ และหากพูดถึงแนวทางการบริหารจัดการกำลังพลของกองสิงคโปร์ ซึ่งมีแนวคิดในการป้องกันประเทศภาพรวมในลักษณะ “การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ” หรือ “Total Defence” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ต้องการหลอมรวมใจของคนในชาติ โดยแบ่งเป็น ๖ ส่วนดังนี้ (๑) ด้านการทหาร เพื่อป้องกันประเทศจากการรุกรานภายนอก รวมถึงการรับมือผู้ก่อการร้าย ซึ่งรับผิดชอบโดย

กองทัพสิงคโปร์ (๒) ด้านกิจการพลเรือน เพื่อให้ประชาชนสิงคโปร์ทุกคนมีความพร้อมเมื่อประสบ
ภาวะฉุกเฉิน รับผิดชอบโดย Singapore Civil Defence Force (๓) ด้านเศรษฐกิจ เพื่อป้องกัน
ไม่ให้เศรษฐกิจของสิงคโปร์ ได้รับผลกระทบเมื่อเกิดวิกฤติ (๔) ด้านสังคม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิด
ความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติและศาสนาในสังคม (๕) ด้านดิจิทัล เพื่อสร้างความตระหนักรู้และ
ภูมิคุ้มกันด้านไซเบอร์ให้กับประเทศ และ (๖) ด้านจิตวิทยา เพื่อให้ประชาชนชาวสิงคโปร์เกิดความ
รักและหวงแหนชาติอย่างเต็มใจ

ศูนย์อาเซียนศึกษา
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กรกฎาคม ๒๕๖๔

ประวัติการก่อตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้อัตราเพื่อพลาง ตามดำริของ พลเอก มงคล อัมพรพิสิฏฐ์ อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เป็นแหล่งค้นคว้า วิจัย รวบรวมข้อมูล และข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากนักวิชาการทั้งฝ่ายพลเรือน และฝ่ายทหาร อันเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นในกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนเป็นหลัก รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อประกอบการตัดสินใจเป็นหน่วยงานที่เป็นแหล่งข้อมูลให้แก่บุคลากรของกองทัพที่สนใจ

ศูนย์อาเซียนศึกษา เป็นหน่วยขึ้นตรงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นผู้อำนวยการ มีศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการ โดยภารกิจหลักที่สำคัญของศูนย์อาเซียน คือ การศึกษา วิจัย และเสนอแนะงานด้านยุทธศาสตร์เกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาระหว่างนักวิชาการฝ่ายทหาร และนักวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ฝ่ายพลเรือน
๒. เพื่อร่วมกันหารือให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ที่เหมาะสมของอาเซียนโดยมุ่งประเด็นด้านกิจการระหว่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์
๓. เพื่อเผยแพร่ผลการประชุมสัมมนาทางวิชาการสู่สาธารณชน

ขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่

๑. ศึกษาพิจารณา วัตถุประสงค์นโยบาย และยุทธศาสตร์ของประเทศอื่น ๆ ที่มีผลต่อความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย
๒. วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการเชิญและการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ

๓. วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการดูกิจการภายในประเทศและต่างประเทศ
๔. ประสานงานกับส่วนราชการ และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
๕. ร่วมทำการวิจัย และประสานงานการวิจัยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามที่ได้รับอนุมัติโดยค่านึงถึงวัตถุประสงค์แห่งชาติ
๖. เผยแพร่ผลงานการวิจัยและข้อมูลตลอดจนเอกสารการวิจัยตามความเหมาะสมแก่ส่วนราชการ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการติดตามผลงานการวิจัยของศูนย์อาเซียนศึกษา

การดำเนินการของศูนย์อาเซียนศึกษา

การจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียน เป็นแผนการดำเนินงานประจำปีของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นเลขานุการศูนย์อาเซียนศึกษา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการค้นคว้าวิจัย รวมถึงการเสนอแนะข้อมูลด้านยุทธศาสตร์แก่ผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะด้านการต่างประเทศมีการประชุมศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยจะเชิญนักวิชาการ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอกกองทัพ ร่วมแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นด้านกิจการระหว่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในกลุ่มอาเซียน เพื่อนำมาสรุปและวิเคราะห์ นำเรียนผู้บังคับบัญชา และแจกจ่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลสนับสนุน การศึกษาวิจัย และข้อพิจารณาในการจัดทำเอกสารประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Outlook) โดยมุ่งประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นสำคัญ

โดยการดำเนินการในปัจจุบัน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๔) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบัน วิชาการป้องกันประเทศ ทำหน้าที่ดำเนินการจัดประชุมจำนวน ๓ ครั้ง ลักษณะการประชุมฯ โดยเชิญนักวิชาการ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอกกองทัพ มาร่วมแสดง/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ โดยจะมีการสรุปผลการประชุมฯ รายงานต่อ ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และแจกจ่ายเอกสารทางวิชาการให้แก่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาใช้ประโยชน์ต่อไป

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไนท่ามกลางการแข่งขัน ของชาติมหาอำนาจ”

ระหว่างวันที่ ๒๙-๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓
ณ โรงแรมเดอะควาลิ คาซ่า รีสอร์ท จ.อยุธยา

๑. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การแข่งขันของชาติมหาอำนาจยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ทั่วโลกให้ความสนใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกประเทศ และทุกภูมิภาคทั่วโลกอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ โดยเฉพาะภูมิภาคอาเซียนที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากการแข่งขันของชาติมหาอำนาจรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยังคงเป็นความท้าทายสำหรับอาเซียนและบรูไนในการเป็นประธานอาเซียนในปี ๒๕๖๔ ดังนั้น ไทยจึงควรติดตามสถานการณ์ และแนวโน้มของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไนท่ามกลางการแข่งขันของชาติมหาอำนาจซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออาเซียนและไทย

ปัจจุบันบรูไน (Brunei) หรือ เนการาบรูไนดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam) ตั้งอยู่ที่เกาะบอร์เนียวซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะ และมีความยาวชายฝั่งทะเลรวม ๑๖๑ กิโลเมตร โดยครอบคลุมพื้นที่ ๕,๗๖๕ ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทำให้รายได้หลักของบรูไนมาจากการผลิตน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ โดยสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติ ได้มากเป็นอันดับ ๔ ของโลก แต่อย่างไรก็ตามบรูไนมีความกังวลว่าทรัพยากรที่มีค่าเหล่านั้นอาจจะหมดลงในอนาคต ทำให้รัฐบาลบรูไนมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในประเทศอย่างต่อเนื่อง^๑ ถึงแม้บรูไนจะเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กเป็นอันดับที่ ๒ ของกลุ่มสมาชิกอาเซียน และมีจำนวนประชากรน้อยที่สุดในกลุ่มสมาชิกอาเซียน แต่กลับมีรายได้ประชากรต่อหัว (Income per Capita) สูงเป็นลำดับที่ ๒ ของกลุ่มสมาชิกอาเซียน^๒ ทั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของบรูไนในการบริหารจัดการประเทศรวมถึงความมั่งคั่งของบรูไน สำหรับบทบาทการเป็นประธานอาเซียนของเวียดนาม นั้นได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนอาเซียน^๓ ได้แก่ (๑) การส่งเสริมความร่วมมือส่วนร่วมภายในภูมิภาค

^๑ Globthailand. บรูไน, ๔ ตุลาคม ๒๕๖๓. <http://globthailand.com/market/%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%84%E0%B8%99/>

^๒ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (๒๕๕๗). *จับตาวินาศบรูไน*, ๔ ตุลาคม ๒๕๖๓. https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=&title=90512&cate=939&d=0

^๓ THUAN HUU. (๒๐๑๙). International press conference on Vietnam's ASEAN Chair Year 2020, ๖ ตุลาคม ๒๕๖๓. <https://en.nhandan.com.vn/politics/item/8134902-international-press-%20conference-on-vietnam-s-asean-chair-year-2020.html>

(๒) การส่งเสริมความเชื่อมโยง และการปรับตัวในภูมิภาค (๓) ส่งเสริมให้ประชาชนทราบถึง วัตถุประสงค์ของอาเซียน (๔) การสนับสนุนความร่วมมือกับนานาชาติ และ (๕) การพัฒนา ประสิทธิภาพการทำงานของอาเซียน และวิธีการปรับตัว ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงทิศทาง การดำเนินนโยบายของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไน เพื่อประเทศไทยจะได้เตรียมพร้อมในการรับมือ กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดจากการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ อย่างไรก็ตามอาเซียนยังเผชิญ กับความท้าทายหลายประการ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ปัญหาแม่น้ำโขง ปัญหา การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ และสงครามการค้าระหว่างประเทศมหาอำนาจ

สำหรับการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจนั้นได้ส่งผลให้อาเซียนกลายเป็นภูมิภาคที่มี บทบาทมากขึ้นทำให้แต่ละประเทศมีการปรับยุทธศาสตร์ และนโยบายต่าง ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตน โดยเฉพาะสหรัฐฯ ได้มีการประกาศหลักการ America First ทั้งทาง ด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และความมั่นคง ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงฉบับใหม่ (National Security Strategy 2017) เมื่อ ๑๘ ธ.ค.๖๐ โดยผลประโยชน์ของชาติได้มีการนำ “ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก” มาเป็นกรอบในการดำเนินยุทธศาสตร์ในเอเชีย เพื่อให้บรรลุหลัก การสำคัญของผลประโยชน์ของชาติสหรัฐฯ ได้แก่ (๑) การปกป้องสหรัฐฯ (๒) การส่งเสริมความ มั่งคั่งของสหรัฐฯ (๓) การรักษาสันติภาพ และ (๔) การขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ ไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก สำหรับจีนได้ใช้โครงการ “The Belt and Road Initiative” เพื่อแผ่ขยายอิทธิพล ซึ่งโครงการดังกล่าวทำให้หลายประเทศเกิดความวิตกกังวล และระมัดระวังในการเข้าร่วมโครงการ ดังกล่าวกับจีน ทั้งนี้ สรุปได้ว่าอาเซียนกำลังเผชิญกับความท้าทายอันเกิดจากการแข่งขันของ ประเทศมหาอำนาจในทุกมิติ ทั้งมิติการเมือง ความมั่นคง มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และ วัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเทศไทยในฐานะเป็นสมาชิกอาเซียนและเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาค ซึ่งเป็นประเทศ ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อมจากสถานการณ์การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ ดังนั้น การติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ จากประเทศรอบบ้าน และการศึกษาแนวโน้มของอาเซียนภายใต้ การนำของบรูไนซึ่งจะเป็นประธานอาเซียนในปี ๒๕๖๔ จึงเป็นประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์ของชาติไทย และภูมิภาคต่อไป นอกจากนี้ประเทศไทยยังสามารถสนับสนุนและช่วยผลักดันแผนงาน และ การดำเนินงานของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไนได้อีกทางหนึ่ง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะเลขานุการศูนย์อาเซียนศึกษา ทำหน้าที่ในการจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนฯ ได้เห็นถึงความสำคัญของสถานการณ์การเป็นประธานอาเซียนของบรูไนท่ามกลางการแข่งขันของชาติมหาอำนาจที่อาจส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนในหลากหลายมิติ จึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านความมั่นคงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไนท่ามกลางการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ” เพื่อเป็นเครื่องมือในการระดมความรู้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาท และทำที่ที่เหมาะสมต่อกรณีดังกล่าวต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มประเด็นผลักดัน และทิศทางของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไน และความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑-๒๐๒๓

๒.๒ เพื่อทราบถึงประเด็นที่ไทยจะสามารถผลักดันในวาระการเป็นประธานอาเซียนของบรูไน

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ ทราบถึงแนวโน้มประเด็นผลักดัน และทิศทางของอาเซียนภายใต้การนำของบรูไน และความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑-๒๐๒๓

๓.๒ ทราบถึงประเด็นที่ไทยจะสามารถผลักดันในวาระการเป็นประธานอาเซียนของบรูไน

๔. สรุปการบรรยายของวิทยากร

๔.๑ การบรรยาย เรื่อง “ความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑-๒๐๒๓”

ผศ.ดร. ดุลยภาค ปรีชารัชช อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บรรยาย เรื่อง “ความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑-๒๐๒๓”

ความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑ - ๒๐๒๓

ความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑-๒๐๒๓ มี ๖ ประเด็นหลัก คือ (๑) การเมืองเปรียบเทียบ (๒) ชาติพันธุ์ วรรณกรรม ความขัดแย้ง การแบ่งแยกดินแดน และกลุ่มติดอาวุธ (๓) ประวัติศาสตร์ชาตินิยม (๔) เศรษฐศาสตร์ (๕) ภูมิรัฐศาสตร์ และ (๖) นโยบายการต่างประเทศ และระเบียบโครงสร้างอำนาจ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

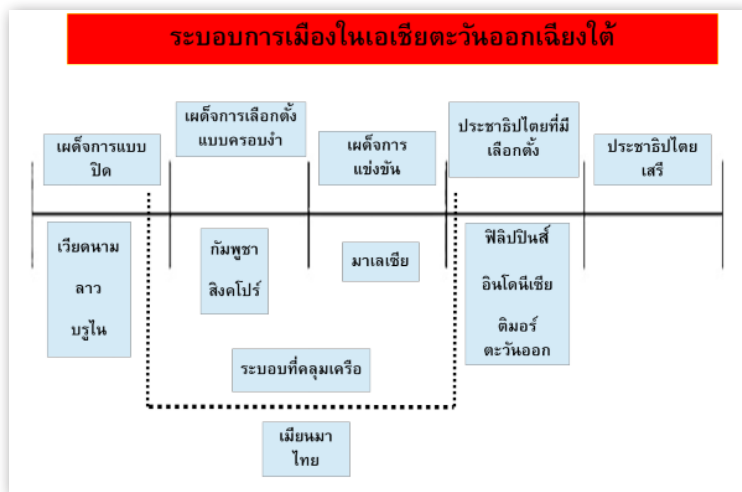
๑. การเมืองเปรียบเทียบ

ปัจจุบันโลกเข้าสู่ประชาธิปไตยตามทฤษฎีของแซมมวล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) ในคลื่นลูกที่ ๔-๕ แล้ว มีรัฐหลายรัฐในภูมิภาครอบโลกเป็นประชาธิปไตย เช่น อาหรับสปริง กระแสการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยในเมียนมา แต่หลังจากเหตุการณ์ทั้งสองเกิดขึ้นได้ไม่นานก็เกิดการรัฐประหารในระบบการเมืองไทย แต่ ๖ ปีหลังจากนั้น ประเทศไทยก็ได้ก้าวเข้าสู่ประชาธิปไตย จะเห็นได้ว่าระบอบการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความเป็นทั้งประชาธิปไตย และเผด็จการ กล่าวได้ว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังอยู่ในยุคทองของระบอบการเมืองแบบลูกผสม (Hybrid Regime) ที่เป็นระบอบผสมระหว่างระบอบประชาธิปไตยกับเผด็จการ แม้จะเป็นระบอบที่มีความตรงข้ามกันแต่ก็ยังอยู่ร่วมกันได้ โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ ๒ ระบอบนี้อยู่ร่วมกันได้

โดยนักรัฐศาสตร์ชื่อแลร์รี่ ไดมอน (Larry Diamond) ได้แบ่งระบอบการเมืองออกเป็น ๖ ระบอบหลักที่จะนำมาวิเคราะห์การเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้ (๑) **ระบอบเผด็จการปิด** คือ ระบอบรวมศูนย์อยู่ที่คนคนเดียว หรือกลุ่มคนคนเดียวไม่มีการเลือกตั้งตามแบบประชาธิปไตย ประเทศในอาเซียนมี ๓ ประเทศที่เป็นเผด็จการแบบนี้ คือ เวียดนาม สปป.ลาว เป็นเผด็จการแบบมาร์กซิส และบรูไน เป็นเผด็จการแบบราชาธิปไตย (๒) **เผด็จการเลือกตั้งแบบครอบงำ** คือ ระบอบการปกครองแบบเผด็จการที่มีการนำการปกครองแบบประชาธิปไตยมาร่วมด้วย โดยมีพรรคการเมือง การจัดให้มีการเลือกตั้ง แต่การเลือกตั้งดังกล่าวก็จะมีพรรครัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งในทุกครั้ง โดยระบอบการปกครองนี้ปรากฏชัดเจนในประเทศกัมพูชาและสิงคโปร์ (๓) **เผด็จการแข่งขัน** ในกรณีนี้พรรคฝ่ายค้านสามารถมาแข่งขันกับรัฐบาลจนชนะเลือกตั้งได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ดังจะเห็นได้จากการที่พรรคปากตัน ฮาราบัน (Pakatan Harapan: PH) ของอดีตนายกรัฐมนตรีมหาเธร์ มุฮัมมัด ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านชนะพรรคมลายูสามัคคีแห่งชาติ (United Malays National Organisation: UMNO) ที่นำโดยนายนาจิบ ราซัค การเลือกตั้งครั้งนี้ถือเป็นครั้งประวัติศาสตร์ที่พรรคฝ่ายค้านคว้าเสียงข้างมากในสภาครั้งแรกในรอบ ๖๐ ปี ซึ่งแตกต่างจากพรรคกัมพูชา และสิงคโปร์ (๔) **ประชาธิปไตยที่มีเลือกตั้ง** เป็นรัฐที่เป็นประชาธิปไตยที่มี

เลือกตั้ง แต่เป็นประชาธิปไตยที่ไม่เสรี หมายถึง มีการเลือกตั้ง บริสุทธ์ ยุติธรรม มีเลือกตั้งสม่ำเสมอ แต่ก็มีปัญหาบางประการ เช่น การทุจริตคอร์รัปชั่น ความรุนแรงจากการเลือกตั้งท้องถิ่น รวมถึงประชาชนยังไม่มีแสดงออกทางประชาธิปไตยเท่ากับประเทศตะวันตก เป็นต้น ระบอบนี้ประกอบด้วยประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และติมอร์ตะวันออก **(๕) ประชาธิปไตยเสรี** ประเทศในอาเซียนยังไม่มีประเทศใดที่จัดอยู่ในประชาธิปไตยแบบเสรีดังเช่นประเทศตะวันตกอย่างสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ และ **(๖) ระบอบที่คลุมเครือ** ซึ่งมี ๒ ประเทศที่ไม่สามารถจัดให้อยู่ในระบอบใดได้เลย คือ เมียนมาและไทย สำหรับเมียนมาเป็นเผด็จการปิดมา ๕๐ ปีแต่เมียนมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยจัดให้มีการเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงโลก และจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทหารเมียนมาสามารถควบคุมได้ สำหรับไทยมีระบอบการปกครองแบบผสมผสาน ซึ่งแต่ละระบอบมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

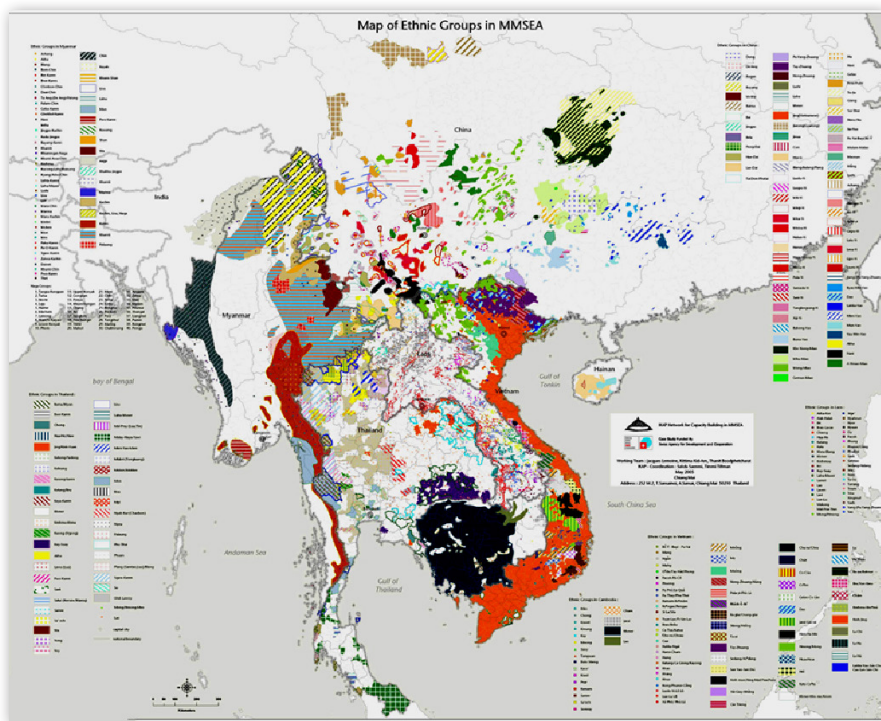
จะเห็นได้ว่า อาเซียนอยู่ในยุคทองของระบอบการเมืองแบบลูกผสมอยู่ เนื่องจากแต่ละประเทศในอาเซียนมีความแตกต่างกันทางระบอบการปกครอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าอาเซียนมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน โดยบางประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบเผด็จการผสมอยู่ ทั้ง กัมพูชา สิงคโปร์ มาเลเซีย เมียนมา ไทย รวมถึงฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และติมอร์ตะวันออกที่ไม่ได้มีประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ แม้ว่าจะระดับประชาธิปไตยจะสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ก็ตาม ส่วนเผด็จการ มี ๓ ประเทศ คือ เวียดนาม สปป.ลาว และบรูไน

แผนภาพที่ ๑.๑ ระบอบการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒. ชาตินพันธุ์ วรรณภา ความขัดแย้ง การแบ่งแยกดินแดน และกลุ่มติดอาวุธ

เนื่องจากภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทั้งชาตินพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม อัตลักษณ์ชาตินพันธุ์ ความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาเมืองกับชายขอบ อัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ส่วนกลางกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นำมาสู่ความเคลื่อนไหวในการแบ่งแยกดินแดน สงครามกลางเมือง ซึ่งหลายรัฐในอาเซียนมีความขัดแย้งมาอย่างยาวนานมาก เช่น เมียนมาที่มีความขัดแย้งกับกลุ่มชาตินพันธุ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในฟิลิปปินส์ที่มีกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ในมินดาเนา รวมทั้งอินโดนีเซียด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงทำให้การออกแบบระบบการปกครองให้เหมาะสมกับกลุ่มชาตินพันธุ์เหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่มีความท้าทายอย่างมาก จากบริบทดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหลายประเทศอยู่ในกระบวนการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นภายในประเทศ และยังคงมีปัญหากับกลุ่มชาตินพันธุ์ภายในประเทศอยู่ ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายต่อปัญหาความมั่นคงของอาเซียน ด้วยเช่นเดียวกัน

แผนภาพที่ ๑.๒ แผนที่กลุ่มชาตินพันธุ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๓. ประวัติศาสตร์ชาตินิยม

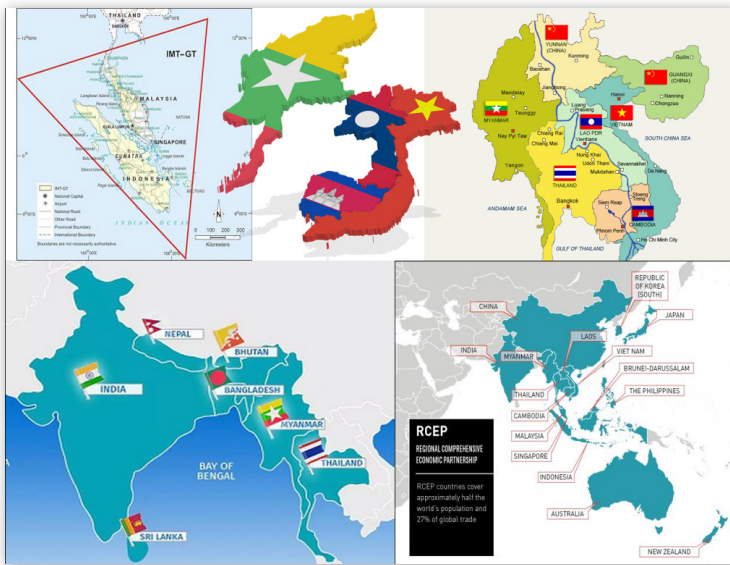
จะยึดโยงกับประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ในอดีต และทำให้เกิดความภาคภูมิใจก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยม หรือแม้แต่ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจและความหวาดระแวงต่อกันของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งในปัจจุบันมีหลายประเทศในอาเซียนได้มีการนำประวัติศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความ เป็นชาตินิยมขึ้นในประเทศ เช่น แบบเรียนของเมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา รวมถึงไทย ซึ่งเป็นกระแสที่น่าสนใจ เนื่องจากหากเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศขึ้นมา กระแสชาตินิยมเหล่านี้ อาจจะถูกปลุกขึ้นได้เสมอ จนอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งที่เพิ่มมากขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งเป็นความท้าทายอย่างยิ่งของอาเซียน

๔. ภูมิเศรษฐศาสตร์

ในอนาคตอีก ๒-๓ ปีของอาเซียนจะมีการพัฒนาเมือง (Urbanization) และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ประเทศไทยมีลักษณะเป็นประเทศหัวโต เนื่องจากมีการพัฒนาที่รวมศูนย์อยู่ที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงหัวเมืองชายทะเลทางภาคตะวันออก เช่น ชลบุรี ระยอง ทำให้เกิดการกระจุกตัวในการพัฒนา เนื่องจากไม่มีศูนย์ทางเศรษฐกิจและการพัฒนาอื่น ๆ ที่จะ เป็นจุดดึงดูดในการกระจายตัวในการลงทุนให้กับภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยได้ ซึ่งนี่คือจุดเด่น และจุดด้อยของไทย แต่ในขณะที่เพื่อนบ้านในอาเซียนได้มีความเปลี่ยนแปลงในรอบหลายปี เช่น เมียนมาที่เมื่อหลาย ๑๐ ปีก่อน ศูนย์อำนาจตั้งอยู่ที่ย่างกุ้ง แต่เมียนมาได้พัฒนาเมืองอีกหนึ่งเมือง คือ มัณฑะเลย์ เพื่อรับสินค้าจากประเทศจีนตามยุทธศาสตร์มองลงใต้ของจีน ที่จะใช้แม่น้ำอิรวดี เป็นเส้นทางมาสู่มหาสมุทรอินเดีย นอกจากนี้เมียนมาย้ายเมืองหลวงมาที่เนปิดอร์ ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ ถือได้ว่าเป็นการกระจายความหนาแน่นของประชากรอีกด้วย ส่วนเวียดนามมีแผนการพัฒนาอยู่ที่โฮจิมินห์และฮานอย และกำลังพัฒนาอีกเมือง คือ ดานัง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิเศรษฐศาสตร์กับการพัฒนาเมืองของประเทศในภูมิภาค นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT : Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle)

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มประเทศที่น่าสนใจในการลงทุนก็จะประกอบไปด้วย กลุ่มที่เรียกว่า CLMVT คือ ประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย ตั้งอยู่ใจกลางยุทธศาสตร์ของภูมิภาคอาเซียน เป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า และการลงทุนที่น่าสนใจในภูมิภาคเอเชีย และทั่วโลก ตลอดจนความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ที่จีนมีความได้เปรียบในการบริหารจัดการน้ำในฐานะที่เป็นประเทศต้นน้ำ

ทั้งการสร้างเขื่อน การทำโครงการต่าง ๆ ในแม่น้ำโขงจีนจะเป็นผู้ควบคุมทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจึงเป็นความท้าทายของประเทศอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกในการบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำโขง นอกจากนี้ยังมีกรอบความร่วมมือรอบอ่าวเบงกอล (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) ประกอบด้วย ๗ ประเทศ คือ ไทย เมียนมา ศรีลังกา บังกลาเทศ อินเดีย ภูฏาน และเนปาล รวมถึงกรอบความร่วมมือหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ที่เป็นความร่วมมือที่สำคัญในปัจจุบัน กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจเหล่านี้เป็นความร่วมมือที่สำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ด้วยเช่นเดียวกัน

แผนภาพที่ ๑.๓ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน

๕. การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ในเอเชีย

ถือเป็นความท้าทายที่สำคัญของอาเซียน เนื่องจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอนุภูมิภาคในทวีปเอเชีย ประกอบด้วย เอเชียตะวันออกเฉียง เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียกลาง ซึ่งรวมไซบีเรียและรัสเซีย ด้วยในปัจจุบันมีกระแส ๒ แบบที่กำลังตอบโต้กันอยู่คือ (๑) แนวคิดทาง ภูมิรัฐศาสตร์ของจีนที่สามารถทำให้ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง กำหนดยุทธศาสตร์ตามแนวทางดังจะเห็นได้จากการดำเนินนโยบายแถบ และเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ของจีน

ซึ่งได้สร้างความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ต่อภูมิรัฐศาสตร์ของโลกเป็นอย่างมาก เนื่องจากจีนต้องการที่จะนำเส้นทางสายไหมทั้งทางบก และทางทะเลกลับคืนมาอีกครั้ง ซึ่งการสร้างเส้นทางสายไหมนั้นมีอิทธิพลต่อทวีปยูเรเชีย ซึ่งก็คือยุโรป และเอเชียอย่างมาก นอกจากนี้จีนยังวางยุทธศาสตร์แบบพิเศษที่ไว้ เช่น ยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุก (String of Pearls) ที่จีนวางฐานทัพเรือยุทธศาสตร์ไว้ที่เมียนมา บังคลาเทศ อ่าวเบงกอล หรือแม้แต่โครงการคลองคอคอดกระของไทย

ในขณะที่สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย ได้นำแนวคิดอินโด-แปซิฟิกขึ้นมาเพื่อถ่วงดุลอำนาจ และปิดล้อมจีน แต่เมื่อมองในแง่ของนักอาณาบริเวณศึกษาจะเห็นได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของการระบุดัตตของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสามารถที่จะวิเคราะห์กระแสของอาเซียนในอีกหลายปีข้างหน้า โดยต้องมองอาเซียนที่อยู่ภายใต้บริบทของ BRI และอินโด-แปซิฟิก

แต่อย่างไรก็ตาม การตีความยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกก็แตกต่างกันไป โดยนักยุทธศาสตร์ออสเตรเลียตีความว่าออสเตรเลียเป็นศูนย์กลาง และขึ้นไปทางอินโดนีเซียและไทยบางส่วน แต่สหรัฐฯ จะให้ความสำคัญกับขอบเขตอำนาจการยุทธ์ของกองบัญชาการภาคพื้นอินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Command: Indo-PACOM) ในขณะที่นักวิชาการบางท่านนิยามว่าพื้นที่ของอินโด-แปซิฟิกเริ่มจากมหาสมุทรแปซิฟิก ผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านเอเชียใต้ และไปสิ้นสุดที่ท้องทะเลของแอฟริกา จะเห็นได้ว่าอินโด-แปซิฟิกครอบคลุมพื้นที่ ๒ มหาสมุทร และภาคพื้นทวีปบางส่วน ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญ และมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่ออาเซียน ดังนั้นอาเซียนจึงควรมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับประเทศมหาอำนาจ และรักษาความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) ไว้

แผนภาพที่ ๑.๔ แถบและเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) และภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Region)

๖. นโยบายการต่างประเทศและระเบียบโครงสร้างอำนาจ

ปัจจุบันจีนและสหรัฐฯ มีบทบาทในอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้หลายประเทศดำเนินนโยบายการต่างประเทศที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถแบ่งได้ ๓ แบบ คือ (๑) ประเทศที่ให้ความสำคัญกับจีน คือ สปป.ลาว และกัมพูชา (๒) ประเทศที่ต่อต้านจีนและให้ความสำคัญกับสหรัฐฯ ซึ่งยังไม่มีประเทศใดที่มีความเด่นชัดในเรื่องนี้มากนัก แต่มีบางประเทศที่มีการปรับนโยบายการต่างประเทศมาทางสหรัฐฯ มากขึ้น นั่นคือ เวียดนาม และ (๓) ประเทศที่มีนโยบายแบบถ่วงดุลอำนาจ กล่าวคือ ไม่ให้ความสำคัญกับประเทศใดเป็นพิเศษ แต่รักษาไว้ซึ่งความสมดุลกับทั้ง ๒ ประเทศ ได้แก่ ไทย เมียนมา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย

จากการแบ่งนโยบายการต่างประเทศ จะเห็นว่าประเทศส่วนใหญ่ในอาเซียนเลือกที่จะถ่วงดุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ ซึ่งในอนาคตอาเซียนอาจจะเผชิญกับภูมิทัศน์ด้านการต่างประเทศ ๕ ตัวแบบ ดังนี้ (๑) ระบบเอกอำนาจ หมายถึง ประเทศมหาอำนาจชาติใดชาติหนึ่งขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ สหรัฐฯ และจีนจะแข่งขันกันจนเป็นประเทศมหาอำนาจเพียงชาติเดียว (๒) ระบบทวิอำนาจ หมายถึง ประเทศมหาอำนาจ ๒ ประเทศทั้งจีนและสหรัฐฯ เป็นประเทศมหาอำนาจ โดยมีประเทศต่าง ๆ เป็นรัฐบริวารของทั้ง ๒ ประเทศนี้ (๓) อาเซียนเป็นภูมิภาคที่เป็นมหาอำนาจเทียบเคียงกับจีน อินเดีย สหรัฐฯ แต่อาเซียนยังมีข้อจำกัด คือ ไม่มีความเป็นรัฐชาติ ไม่มีนโยบายการต่างประเทศ และการป้องกันประเทศร่วมกัน (๔) ดุลอำนาจ และ (๕) อาเซียนเป็นเขตอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในการแข่งขันกันของประเทศมหาอำนาจทั้ง ๒ ประเทศ

๔. การเสวนา เรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไน”

วิทยากรท่านที่ ๑

ผศ.ดร.ชัชวพัฒน์ มีสีณฐาน ประธานศูนย์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และรองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสวนา เรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไน”

๑. บรูไนดารุสซาลามในมิติสังคมวัฒนธรรม

๑.๑ ข้อมูลทั่วไป

เมืองหลวง (และเมืองใหญ่สุด):	บันดาร์เสรีเบกาวัน
ภาษาทางการ:	ภาษามลายู (มาเลย์)
การปกครอง:	สมบูรณาญาสิทธิราชย์
สุลต่าน:	สมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญ์ ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซซัดดิน วัตเดาเลาะห์

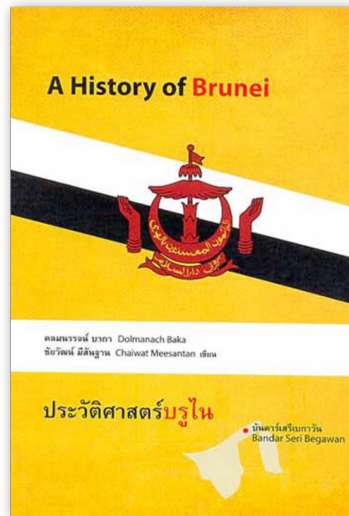

แผนภาพที่ ๑.๕ แผนที่ประเทศบรูไน

๑.๒ พื้นฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีบรูไน

บรูไนมีประชากรประมาณ ๔๒๓,๑๙๖ คน แบ่งเป็นเชื้อชาติมาลายู ร้อยละ ๖๗.๒ เชื้อชาติจีน ร้อยละ ๑๕ และคนพื้นเมืองดั้งเดิม ร้อยละ ๖ คนพื้นเมืองในประเทศบรูไน ประกอบด้วย ๗ ชนเผ่า แต่เพื่อให้ความเป็นหนึ่งเดียว ด้านการเมืองการปกครอง ทั้ง ๗ ชนเผ่า โดยภาพรวมจะใช้ชื่อเรียกว่า มลายู หรือ มาเลย์

รัฐธรรมนูญปัจจุบันซึ่งแก้ไขล่าสุดเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗ กำหนดให้สุลต่านทรงเป็นอธิปัตย์ คือ เป็นทั้งประมุขของประเทศ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และจอมทัพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นชาวบรูไนมีเชื้อสายมาเลย์โดยกำเนิด และจะต้องเป็นมุสลิมนิกายสุหนี่

แผนภาพที่ ๑.๖ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจและบรูไน

๑.๓ กองทัพบรูไน

จำนวนทหารของกองทัพบรูไน ประกอบด้วย กองทัพบก ๓,๔๐๐ นาย กองทัพเรือ ๗๐๐ นาย กองทัพอากาศ (ไม่ระบุแต่คาดว่าประมาณ ๕๐๐ นาย) ทั้งนี้ ทหารกูรข่า ๒,๒๐๐ นายมีทหารสิงคโปร์ ๕๐๐ นายคอยฝึกให้ทหารบรูไน โดยบทบาทของกองทัพบรูไน คือการยับยั้ง และป้องกันอำนาจจากภายนอกใด ๆ ที่ประสงค์จะทำลายทั้งทางตรง และทางอ้อมในอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของบรูไน

๑.๔ ภาพรวมรายได้เฉลี่ยของบรูไน

ประเทศบรูไนมีเงินทุนสำรอง เมื่อ ค.ศ. ๒๐๑๒ ประมาณ ๖.๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่ประเทศไทยในช่วงเวลาเดียวกันมีเงินทุนสำรอง อยู่ที่ประมาณ ๑๘๐.๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งแตกต่างกันถึง ๑๗๓ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่หากเทียบจากจำนวนประชากร

ของประเทศจะพบว่า เงินทุนสำรองของประเทศบรูไนต่อประชากรจะอยู่ที่ประมาณ ๑๕,๕๐๐ ดอลลาร์สหรัฐต่อประชาชน ๑ คน แต่ประเทศไทยจะมีค่าเฉลี่ยของเงินทุนสำรองต่อ ประชาชน ๑ คนอยู่ที่ ๒,๖๐๐ ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น และมีรายได้ประชากรต่อหัว (Income Per Capita) สูงเป็นลำดับที่ ๒ ของกลุ่มอาเซียน โดยพบว่า ชาวบรูไนมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวกว่า ๔๙,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ซึ่งสูงกว่ารายได้ต่อหัวของคนไทยถึงกว่า ๕ เท่าสะท้อนให้เห็นถึงกำลังซื้อจำนวนมหาศาลของผู้บริโภคชาวบรูไน รวมทั้งโอกาสและศักยภาพในการเติบโตของธุรกิจด้านต่าง ๆ

๑.๕ ภาพรวมการเมืองของบรูไน

ประเทศบรูไนมีระบอบการปกครองที่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ใน ภูมิภาคนี้คือ ยังคงใช้การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยรัฐธรรมนูญของประเทศกำหนดให้สุลต่านทรงเป็นองค์อธิปัตย์ คือ เป็นทั้งองค์พระประมุข นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งนโยบายหลักของประเทศ คือ การสร้างความเป็นปึกแผ่นและดำรงความเป็นอิสระของประเทศ

นับจากเหตุการณ์กบฏภายในประเทศ ค.ศ. ๑๙๙๒ รัฐบาลบรูไนโดยสมเด็จพระราชาธิบดีได้ประกาศกฏอัยการศึกเรื่อยมา จนถึงในปัจจุบันกฏอัยการศึกดังกล่าวก็ยังไม่ถูกประกาศยกเลิกแต่อย่างใด จึงทำให้ไม่มีการเลือกตั้งจนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้ บทบาทพรรคการเมืองของประเทศบรูไนได้ถูกจำกัดอย่างมาก ซึ่งพรรคการเมืองของบรูไน ได้แก่ Parti Perpaduan Kebangsaan Brunei (PPKB) และ Parti Kesedaran Rakyat (PAKAR) ซึ่งไม่มีบทบาทมากนัก เนื่องจากรัฐบาลควบคุมด้วยมาตรการต่าง ๆ อาทิ กฎหมายความมั่นคงภายในประเทศ (Internal Security Act: ISA) ห้ามการชุมนุมทางการเมือง และสามารถถอดถอนการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองได้ ตลอดจนห้ามข้าราชการ (ซึ่งมีเป็นจำนวนกว่าครึ่งของประชากรบรูไนทั้งหมด) เป็นสมาชิกพรรคการเมือง นอกจากนี้ รัฐบาลเห็นว่าพรรคการเมืองไม่มีความจำเป็น เนื่องจากประชาชนของบรูไนสามารถร้องเรียนเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านข้าราชการของสุลต่านได้อยู่แล้ว

๒. ความร่วมมือกับไทย

ที่ผ่านมาบรูไนและไทยมีความร่วมมือระหว่างกัน ดังนี้

๒.๑ คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยกับบรูไน (Joint Commission for Bilateral Cooperation between Thailand and Brunei Darussalam) จัดตั้งขึ้นเมื่อเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๒ เพื่อเป็นเวทีสำหรับการหารือถึงความเป็นไปได้ในการขยายความร่วมมือ รวมถึงการแก้ไขปัญหาอุปสรรคข้อขัดแย้งซึ่งอาจเกิดขึ้น

๒.๒ จัดส่งคณะทำงานมายังประเทศไทย เพื่อสำรวจความเป็นไปได้ในการลงทุนร่วมในอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของบรูไนที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดตั้งธนาคารอิสลามในประเทศไทย

๒.๓ ความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสารระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยและบรูไนได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีด้านสารสนเทศ และการกระจายเสียง และภาพระหว่างไทย-บรูไน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนรายการวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีสาระ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

๒.๔ ความร่วมมือด้านการลงทุน ไทยและบรูไนได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจ ๓ ฉบับ ในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕ ระหว่างการเสด็จเยือนไทยอย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๕

๒.๕ สืบเนื่องจาก MoU ระหว่าง Brunei Investment Agency (BIA) และ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมลงนามในสัญญาจัดตั้งกองทุนร่วมลงทุน (Matching Fund) ในชื่อกองทุนไทยทวิทุน (Thailand Prosperity Fund: TPF) เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๖ โดยมีวงเงิน ๒๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และสามารถเพิ่มวงเงินได้ไม่เกิน ๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ กบข. และ BIA ได้ลงทุนในสัดส่วนร้อยละ ๓๓ : ๖๗ ของวงเงินทั้งหมด โดยมีเงินลงทุนประมาณ ๖๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ ๑๓๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

๒.๖ ภาคเอกชนของทั้งสองฝ่ายมีการหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งสถานักธุรกิจไทย-บรูไน และสถานักธุรกิจ บรูไน-ไทย เพื่อเป็นช่องทางในการประสานงานต่าง ๆ แต่ปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งสถานักธุรกิจดังกล่าว

๒.๗ ภาคเอกชนไทย โดยบริษัท CP Intertrade ได้ลงนามในสัญญาสั่งซื้อข้าวหอมมะลิกับกระทรวงการคลังของบรูไน

๓. ปัญหาและโอกาสของไทย

แม้ประชากรของบรูไนจะมีกำลังซื้อสูง แต่ตลาดก็มีขอบเขตจำกัดและกระบวนการสั่งซื้อสินค้าของ บรูไนมีขั้นตอนในการสั่งซื้อมากมาย โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ที่มีชาวสิงคโปร์ร่วมลงทุนนั้น การนำเข้าจะขึ้นอยู่กับนักธุรกิจของสิงคโปร์เป็นสำคัญ ดังนี้

ประการแรก “การขนส่งสินค้าไปบรูไน” มีปัญหามาก เนื่องจากเรือที่ทำการส่งออกไปนั้นมีสินค้าบรรทุกกลับน้อย เพราะสินค้าที่ไทยนำเข้าส่วนใหญ่เป็นน้ำมันดิบ ซึ่งต้องใช้เรือบรรทุกเฉพาะ และในการส่งสินค้าออกไปนั้นมีจำนวนสินค้าไม่มาก จึงทำให้ต้องไปขนถ่ายที่สิงคโปร์ก่อน ทำให้เพิ่มต้นทุนในการใช้จ่าย และเสียเวลามากขึ้น ยกเว้นข้าวที่สามารถส่งได้โดยตรง แต่ก็ไม่มากครั้งนักในแต่ละปีและไม่มีความแน่นอน

ประการที่สอง คือ “ปัญหาขาดแคลนแรงงาน” โดยเฉพาะช่างฝีมือ เพราะแม้ว่าบรูไนจะมีจำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาและมีอัตราการรู้หนังสือ (Literacy Rate) อยู่ในระดับสูงก็ตาม แต่บุคลากรเหล่านี้กลับไม่มี ความรู้ความสามารถในระดับมาตรฐานสากล และไม่มี ความเชี่ยวชาญที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน

ประการที่สาม คือ “ข้อจำกัดในด้านพื้นที่” ด้วยลักษณะประเทศของ บรูไนที่มีขนาดเล็ก จึงทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

ประการสุดท้าย คือ “ตลาดภายในประเทศที่มีขนาดเล็ก” แม้ว่าชาวบรูไนจะได้ชื่อว่ามีกำลังซื้อและรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงเป็นอันดับสองของกลุ่มอาเซียน และติดลำดับต้นๆ ของโลกก็ตาม และมีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งก็ตาม แต่ด้วยจำนวนประชากรที่มีอยู่น้อยมาก จึงอาจทำให้บรูไนไม่ใช่ตลาดที่น่าสนใจมากนักสำหรับนักลงทุนต่างชาติที่คิดจะเข้ามาลงทุนทำธุรกิจ เพื่อเปิดตลาดในประเทศแห่งนี้ หรือแม้กระทั่งในฐานะตลาดส่งออกที่มีศักยภาพในการเติบโต ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ บรูไนเสียเปรียบชาติอื่น ๆ ในการเป็นแหล่งดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากต่างชาติ

สำหรับในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่บรูไนจะเป็นประธานอาเซียนนั้น คาดว่ายังไม่มียุทธศาสตร์เปลี่ยนแปลงมาก เนื่องจากปัญหาของ Covid-19 ประกอบกับบรูไน เป็นประเทศผลิตน้ำมัน ซึ่งอยู่ในสภาวะประสบปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาอื่น ๆ เช่น “ปัญหาขาดแคลนแรงงาน” โดยเฉพาะช่างฝีมือเพราะแม้ว่าบรูไนจะมีจำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาและมีอัตราการรู้หนังสือ (Literacy Rate) อยู่ในระดับสูงก็ตาม แต่บุคลากรเหล่านี้กลับไม่มี ความรู้ความสามารถในระดับมาตรฐานสากล และไม่มี ความเชี่ยวชาญที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน รวมถึง “ข้อจำกัด

ในด้านพื้นที่” ด้วยลักษณะประเทศของบรูไนที่มีขนาดเล็ก จึงทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และ “ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติ” เนื่องจากทรัพยากรน้ำมันเริ่มลดลง และมีแนวโน้มกำลังจะหมดลงใน ๒๐ กว่าปีข้างหน้า บรูไนจะปรับเปลี่ยนจากการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร ถึงแม้พยายามจะไปลงทุนในมิติอื่น ๆ ด้วยก็ตาม

ในโอกาสที่บรูไนเป็นประธานอาเซียนในปีหน้า ไทยสามารถที่จะแสวงหาโอกาสได้ในหลายประเด็น เช่น ไทยสามารถแสวงโอกาสโดยให้บรูไนเข้ามาลงทุนในไทยได้ ตลอดจนจนสามารถผลักดันให้เกิดการส่งเสริมความร่วมมือสร้างอาชีพแม่บ้าน (ศูนย์ศิลปาชีพ) ให้กับบรูไนหรือประเทศสมาชิกอาเซียนได้

วิทยากรท่านที่ ๒

คุณดวงอาทิตย์ นิธิอุทัย รองอธิบดี กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
เสวนา เรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไน”

๑. ทิศทางของอาเซียน ภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไน

๑.๑ แนวโน้มประเด็นที่ควรผลักดันในมิติเศรษฐกิจ

ในทิศทางทางด้านเศรษฐกิจนั้น โดยปกติจะมีการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส เรื่องประเด็นที่ต้องการผลักดันในแต่ละปี ซึ่งภาพรวมการค้าไทยกับอาเซียนนั้น อาเซียนเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย มีภาพรวมการค้าถึง ร้อยละ ๒๕ โดยประเทศไทยส่งออกส่วนมากเป็นสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้ากึ่งอุตสาหกรรม จำพวกวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และอาเซียนมีการขยายการค้าผ่านเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) มากมาย ดังภาพ

แผนภาพที่ ๑.๗ ภาพรวมการค้าไทย-อาเซียน ปี ๒๕๖๒

แนวคิดของการมีนโยบายการค้าเสรี คือ ประเทศจะเลือกผลิตสินค้าที่ตนเองถนัด และมีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด โดยจะผลิตสินค้าที่คิดว่าประเทศตนได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) มากที่สุด แล้วนำสินค้าที่ผลิตได้นี้ไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศตนไม่ถนัด หรือเสียเปรียบ โดยแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศอื่นที่ผลิตสินค้าแล้วได้เปรียบ ดังนั้น ประเทศทั้งสองจะทำการค้าต่อกันได้ โดยต่างฝ่ายต่างสมประโยชน์กัน (Win-Win Situation)

๑.๒ แนวทางที่ไทยควรผลักดันภายใต้นโยบายการค้าเสรี

๑.๒.๑ การผลิตตามหลักการแบ่งงานกันทำโดยเลือกผลิตสินค้าที่มีต้นทุนการผลิตต่ำและประเทศมีศักยภาพในการผลิตสินค้านั้นสูง

๑.๒.๒ การไม่เก็บภาษีคุ้มกัน (Protective Duty) เพื่อคุ้มครองหรือปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ

๑.๒.๓ การไม่ให้สิทธิพิเศษ หรือกีดกันสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง

๑.๒.๔ การเรียกเก็บภาษีในอัตราเดียว และให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าของทุกประเทศเท่ากัน ไม่มีข้อจำกัดทางการค้า (Trade Restriction) ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ไม่มีการควบคุมการนำเข้า หรือการส่งออกที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ยกเว้นการควบคุมสินค้าบางอย่างที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและเป็นอันตรายต่อมนุษย์ และสินค้าที่เกี่ยวข้องด้วยจริยธรรม ศีลธรรม หรือความมั่นคงของประเทศ

เขตการค้าเสรี หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่ม ที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็นร้อยละ ๐ และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีโดยมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า โดยการลดภาษี และอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลักแต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังนั้นรวมไปถึงการเปิดเสรีด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการบริการการลงทุน เป็นต้น

๒. ประเด็นที่ไทยสามารถผลักดัน ในกรอบทิศทางการดำเนินนโยบายของบรูไน

๒.๑ ทิศทางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า

อาเซียนมีการวางแผน (AEC Blueprint 2025) แผนงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. ๒๕๖๘ ภายใต้องค์ประกอบ ๕ ประการ

- (๑) เศรษฐกิจที่มีการรวมตัวและเชื่อมโยงในระดับสูง
- (๒) มีความสามารถในการแข่งขัน มีนวัตกรรม และพลวัต
- (๓) ส่งเสริมความเชื่อมโยงและความร่วมมือ
- (๔) ความสามารถในการปรับตัว ครอบคลุมทุกภาคส่วน มุ่งเน้นประชาชน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยรัฐมีหน้าที่ควบคุมเรื่องความเป็นธรรม ซึ่งในประเด็นนี้ยังคงเป็นคำถามว่า รัฐจะดึงเอกชน (SME) เข้ามาอย่างไร
- (๕) การเป็นส่วนสำคัญของประชาคมโลก

แผนภาพที่ ๑.๘ องค์ประกอบแผนงาน AEC Blueprint 2025

โดย AEC Blueprint 2025 เป็นการดำเนินมาตรการต่อเนื่องและต่อยอดจาก AEC Blueprint 2015 จึงทำให้มาตรการส่วนใหญ่จาก AEC Blueprint 2015 ได้ยกยอดมาดำเนินการต่อไปใน AEC Blueprint 2025 เพื่อให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ มาตรการที่เพิ่มเติมส่วนใหญ่เป็นมาตรการที่อยู่ในความสนใจของเวทีโลก อาทิ มาตรการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานของโลก มาตรการการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการเพิ่มผลิตภาพทางการผลิต มีนวัตกรรมในการวิจัยและพัฒนา และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเชิงพาณิชย์ มีมาตรการด้านธรรมาภิบาล มีมาตรการการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน มาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่บทบาทของภาคเอกชนในอาเซียน มาตรการความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน เป็นต้น โดยมาตรการต่าง ๆ ของ AEC Blueprint 2015 ที่ได้ยกยอดมาใน AEC Blueprint 2025 และมาตรการใหม่ที่ได้เพิ่มเติมขึ้น

ประเทศไทยจำเป็นต้องสร้างบทบาทของตัวเอง โดยประเทศไทยมีศักยภาพมากพอ และอาเซียนพยายามวางตัวเป็นกลาง โดยผ่านกลไกที่ครอบคลุม ASEAN+1 FTAs, หรือ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค รวมถึงความร่วมมือกับประเทศใหม่ๆ ปัจจุบันอาเซียนทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ๖ ฉบับ กับคู่เจรจา ดังนี้ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย นิวซีแลนด์ + ออสเตรเลีย และฮ่องกง

๒.๒ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) การเจรจากรณี Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP ต้องเน้นการหา Position กับอาเซียนทุกประเทศ ซึ่งความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคจะเป็นเขตการค้าเสรี ที่ใหญ่ที่สุดในโลก กรณีที่อินเดียต้องการถอนตัวจากการเจรจา ถึงแม้จะถอนตัวแต่ยังถือเป็นการทำเขตการค้าเสรี ที่ใหญ่มาก เช่นเดิม

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) เป็นสนธิสัญญาการค้าขนาดใหญ่ที่อาเซียนเสนอ เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และการค้ากับพันธมิตรในข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ประกอบด้วยสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม พร้อมด้วยคู่ค้าอาเซียนอีก ๕ ประเทศ อันได้แก่ ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และเกาหลีใต้ สำหรับขนาดเศรษฐกิจของประเทศที่เข้าร่วม RCEP นั้นคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) โลกและประเทศที่เข้าร่วมจะสามารถเข้าถึงประชากรมหาศาลถึง ๒,๒๐๐ ล้านคนและมีมูลค่ารวมมหาศาล ดังแผนภาพ

ความสำคัญทางเศรษฐกิจของ RCEP

FTA	ประชากร	GDP	มูลค่าการค้ารวม	มูลค่าการส่งออก	มูลค่าการนำเข้า
ASEAN (10 ประเทศ)	647.9 ล้านคน (8.7% ของประชากรโลก)	3.1 ล้านล้าน USD (3.6% ของ GDP โลก)	2.2 ล้านล้าน USD (6% ของมูลค่าการค้ารวมโลก)	1.1 ล้านล้าน USD (6.1% ของการส่งออกทั่วโลก)	1.1 ล้านล้าน USD (5.9% ของการนำเข้าทั่วโลก)
RCEP (16 ประเทศ)	3,585.8 ล้านคน (48.1% ของประชากรโลก)	28.5 ล้านล้าน USD (32.7% ของ GDP โลก)	11.2 ล้านล้าน USD (29.5 % ของมูลค่าการค้ารวมโลก)	5.8 ล้านล้าน USD (30.7 % ของการส่งออกทั่วโลก)	5.4 ล้านล้าน USD (28.3 % ของการนำเข้าทั่วโลก)

มูลค่าการค้ารวมระหว่างไทย-สมาชิก RCEP

2.86 แสนล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็น 59.5% ของการค้ารวมของไทย

ไทยส่งออกไป RCEP

1.40 แสนล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็น 57% ของการส่งออกของไทย

ไทยนำเข้าจาก RCEP

1.46 แสนล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็น 62% ของการนำเข้าของไทย

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

แผนภาพที่ ๑.๙ แผนภาพแสดงความสำคัญของ RCEP

๒.๓ การดำเนินการของเศรษฐกิจ

เสาเศรษฐกิจภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของเวียดนามที่ผ่านมา เวียดนามจะผลักดันประเด็นด้านเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๓ ภายใต้แนวคิดหลัก “อาเซียนที่เป็นหนึ่งเดียวและพร้อมปรับตัว (Cohesive and Responsive ASEAN) แบ่งเป็นหัวข้อหลัก ๓ ด้าน

ด้านที่ ๑ การส่งเสริมการบูรณาการและความเชื่อมโยงในอาเซียน

ด้านที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาเซียนกับประชาคมโลกที่ลึกซึ้งขึ้นเพื่อสันติภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนจำนวน และประเด็นความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP)

ด้านที่ ๓ การเสริมสร้างอาเซียนที่พร้อมปรับตัวและมีศักยภาพ

๓. ทิศทางอาเซียนในปี ๒๕๖๔ ภายใต้การเป็นประธานของบรูไน

๓.๑ ประเด็นท้าทายของอาเซียนในปี ๒๕๖๔ ได้แก่

(๑) ดำเนินการรับมือวิกฤตโลก เช่น เศรษฐกิจ ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ภัยธรรมชาติ โรคระบาด (Pandemic) การโจมตีทางไซเบอร์ (Cyber Attack)

(๒) การรับมือการปฏิวัติด้านเทคโนโลยี และระบบดิจิทัล (Fourth Industrial Revolution: 4IR) และเศรษฐกิจดิจิทัล

(๓) การเจรจาเพื่อยกระดับความตกลงการค้าเสรีอย่างมีเอกภาพ

(๔) ความสัมพันธ์กับประเทศนอกภูมิภาค เช่น สหราชอาณาจักร

(๕) การมีผลบังคับใช้ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (RCEP)

(๖) การอำนวยความสะดวกทางการค้าอย่างเข้มข้น

(๗) การแก้ไขปัญหาข้อกีดขวางทางการค้า มาตรการที่มีใช่ภาษี (Non – Tariff Measures: NTMs) และอุปสรรคทางการค้าที่มีใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) ที่ยังไม่แล้วเสร็จ

โดยมาตรการที่มีใช่ภาษี (Non-Tariff Measures: NTMs) เป็นกฎระเบียบข้อบังคับของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ โดยองค์การการค้าโลก (WTO) อนุญาตให้ใช้ได้ในการส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรม หรือมีสิทธิ์ใช้เป็นข้อยกเว้นในกรณีฉุกเฉินและจำเป็นรวมทั้งเพื่อคุ้มครองชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ พืช และสัตว์ ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่มีเหตุผล หรือไม่มีผลต่อการกีดกันทางการค้าอย่างแอบแฝง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ภายใต้ความตกลงที่กำกับดูแล

ทั้งนี้อุปสรรคทางการค้าที่มีใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) เป็นกฎระเบียบข้อบังคับที่รัฐบาลประเทศต่าง ๆ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นสร้างอุปสรรคต่อการส่งออกของประเทศคู่ค้าหรือเพื่อกีดกันการนำเข้าที่ไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ โดยทั่วไปพบว่าประเทศต่าง ๆ นำมาตรการที่มีใช่ภาษีมาใช้อย่างเข้มงวดเกินไป จนทำให้ประเทศอื่นมองว่าเป็นมาตรการที่ไม่เป็นธรรม กลายเป็นอุปสรรคทางการค้าที่มีใช่ภาษีเกิดขึ้น เช่น การกำหนดคุณภาพที่เกินมาตรฐานสากลหรือการเข้มงวดในการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และใช้เวลาในการตรวจสอบนานมากจนอาจทำให้สินค้าเกิดความเสียหายตลอดจนการปฏิบัติด้านพิธีการศุลกากรที่ไม่เป็นธรรม

๓.๒ ประเด็นด้านเศรษฐกิจที่ไทยควรผลักดัน ประเทศไทยต้องส่งเสริมการค้าการลงทุน การผลักดัน ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) รวมทั้งไทยต้องเน้นด้านการดำเนินการต่าง ๆ โดยไทยควรวาง Mapping ให้ไทยเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันกรอบดำเนินงาน ส่วนของบรูไนในปีหน้า อย่างไรก็ตาม การเป็นประธานอาเซียนของบรูไนดารุสซาลามในปี ๒๕๖๔ ประเด็นเหล่านี้เป็นเรื่องที่ไทยจะต้องผลักดัน และประเมินว่าอย่างไรไทยถึงจะผลักดันสิ่งเหล่านี้ได้ในวาระที่บรูไนเป็นเจ้าภาพ

แนวทางการผลักดันทางเศรษฐกิจภายใต้สถานการณ์ Covid-19 เน้นประเด็นหลัก คือ

๓.๒.๑ การมุ่งเน้นความพยายามในการฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในภูมิภาค ซึ่งเป็นการพยายามฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในภูมิภาค เพื่อที่จะทำให้เกิดการพึ่งพิงสิ่งที่มีอยู่ในอาเซียน ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

๓.๒.๒ การให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความพร้อมในการปรับตัวของอาเซียนในบริบทความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลง

๓.๒.๓ การเตรียมความพร้อมของอาเซียนสำหรับโอกาส และความท้าทายในอนาคต

๓.๓ การดำเนินการของอาเซียนในการรับมือกับ Covid-19

๓.๓.๑ การดำเนินการจัดตั้ง “คณะทำงานภายใต้คณะมนตรีประสานงานอาเซียนว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุข” (ASEAN Coordinating Council Working Group on Public Health Emergencies: ACCWG-PHE)

๓.๓.๒ การรับรองและประกาศ “ถ้อยแถลงรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมความยืดหยุ่นทางเศรษฐกิจของอาเซียนในการตอบสนองต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19)”

๓.๓.๓ การรับรองและการออก “ปฏิญญาของการประชุมสุดยอดอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19)”

๓.๓.๔ แผนฟื้นฟูภายหลังการระบาดใหญ่ของ Covid-19 ควรดำเนินงานผ่านกรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Recovery Framework) และแผนดำเนินงาน (Implementation Plan) ภายหลังจาก Covid-19

วิทยากรท่านที่ ๓

คุณพลพงศ์ วังแพน รองอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงต่างประเทศ

เสวนา เรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไน”

๑. สถานการณ์ด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๓๗ เมื่อวันที่ ๑๒ - ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา เป็นการประชุมที่สำคัญในรอบปี โดยมีผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนจากทั้ง ๑๐ ประเทศ

และเลขาธิการอาเซียนเข้าร่วม ตลอดจนผู้นำของคู่เจรจาเข้าร่วมการประชุมสุดยอดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย อินเดีย และรัสเซีย รวมทั้งเลขาธิการสหประชาชาติ กรรมการผู้จัดการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและประธานธนาคารโลก ได้มีการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อเสนอ ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของอาเซียนที่จะร่วมผลักดันการมีบทบาทเพื่อส่งเสริมการมีผลประโยชน์ร่วมกัน และมุ่งหวังถึงผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนประเทศไทยพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับอาเซียน หรือแม้แต่คู่เจรจาของอาเซียน ในการรับมือกับโรคระบาด Covid-19 และสนับสนุนข้อริเริ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความยั่งยืนร่วมกันต่อไป

๑.๑ การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ

สำหรับสถานการณ์ด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งได้รับผลกระทบหรือผลพวงมาจากสถานการณ์การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจ ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา จากความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งทางด้านสงครามการค้า การแข่งขันด้านการขยายอิทธิพล และด้านการต่างประเทศในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก เป็นต้น ซึ่งคาดว่าประเด็นดังกล่าวจะยังคงดำเนินอยู่อีกเป็นระยะเวลาหลายปี และที่สำคัญยังคงมีสถานการณ์ด้านการระบาดของ Covid-19 ที่จะทำให้ความขัดแย้งมีความเด่นชัดมากขึ้น มีความท้าทาย และมีการแข่งขันกันในเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และจีน ซึ่งภายใต้ นายกรัฐมนตรีดอนัลด์ ทรัมป์ ที่ไม่มีท่าทีต่อกรณีดังกล่าว ซึ่งต่างจากจีน ที่มุ่งหน้าเข้าสู่ประชาคมโลก จากการกำหนดนโยบายในเชิงรุกทางด้านเศรษฐกิจ อันจะเห็นได้จากโครงการเส้นทางสายไหม (Belt and Road Initiative: BRI) ซึ่งให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ไม่ใช่เพียงการเชื่อมโยงทางโครงสร้างการคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น แต่จีนยังมีเป้าประสงค์ที่จะทำให้โครงการเส้นทางสายไหมลงลึกไปถึงการเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรม และโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อเน้นไปถึงผลประโยชน์ที่จีนจะได้รับเป็นหลัก

สถานการณ์การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ แนวโน้มว่าอาเซียนจะถูกแรงกดดันจากภายนอก ทั้งด้านการขยายอิทธิพลในภูมิภาคที่จะเพิ่มมากขึ้น ทำให้อาเซียนจำเป็นจะต้องมีความยืดหยุ่นในหลักการ และหลักปฏิบัติเพื่อคงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และเศรษฐกิจของรัฐสมาชิกในอาเซียนและสิ่งสำคัญที่อาเซียนควรตระหนักอีกประการ คือ การไม่เลือกสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือจะเป็นการถูกบังคับให้ต้องเลือกข้าง เพราะเมื่อมองไปถึงอนาคตในประเด็นเรื่องของสงครามการค้า การขยายอิทธิพลในทะเลจีนใต้ และคาบสมุทรเกาหลีก็ยังคงดำเนิน

อยู่ซึ่งประเด็นที่ควรจับตามองอีกหนึ่งเรื่องคือการขยายอิทธิพลในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เห็นได้จากการเริ่มสร้างพันธมิตรกลุ่มใหม่ ๆ ขึ้นมา อาทิเช่นประเทศในกลุ่มภาคี ๔ ประเทศ (Quadrilateral Security Dialogue : Quad)

ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศโลกเสรี นำโดย สหรัฐอเมริกา และอีก ๓ ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย โดยการรวมกลุ่มกันดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะจำกัดการขยายอำนาจทางเศรษฐกิจ และทางการทหารของจีน เพราะจีนยังคงดำเนินการทุกวิถีทางในการเสริมสร้างความสามารถนอกชายฝั่ง โดยมีจุดประสงค์ในเชิงพาณิชย์และในเชิงยุทธศาสตร์ นอกจากนี้กลุ่ม Quad ยังมีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อรักษาความปลอดภัย กองกำลังพลเรือน และจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับประเทศต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ตามแนวยุทธศาสตร์ของเส้นทางการเดินเรือ รวมไปถึงจุดเชื่อมต่อทางทะเล ที่มีการค้นพบทรัพยากรธรรมชาติ ที่จะสามารถนำมาเป็นเชื้อเพลิงให้แก่ภาคอุตสาหกรรมเพื่อมุ่งหวังให้เกิดการเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศของจีน

๑.๒ ความมุ่งหวังในการสร้างกองกำลังในการสำรวจทางทะเลของจีน

ในปัจจุบันจีนยังคงมีเป้าหมายในการสนับสนุนความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรด้านพลังงาน และความต้องการด้านการผลิตภายในประเทศ ที่จะเป็นการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของจีน และยังเปรียบเสมือนเป็นการส่งสัญญาณไปยังประเทศต่าง ๆ ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของประเทศที่มีศักยภาพ หรือมีข้อได้เปรียบด้านผลประโยชน์ทางทะเล โดยมีแนวโน้มที่จะสามารถแสวงหาการมีผลประโยชน์ร่วมกันได้ทั้งประเด็นเส้นทางการเดินเรือและเส้นทางการค้า อย่างไรก็ตามของจีนต่างก็ปรับเปลี่ยนทิศทางให้ความสำคัญกับอาเซียน และยังคงมีความพยายามอยู่ตลอดในการที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มอาเซียน ผ่านการพัฒนาความร่วมมือตามแนว “เส้นทางสายไหมทางทะเล” (Maritime Silk Road) เป็นต้น

๒. ข้อได้เปรียบด้านยุทธศาสตร์ในภูมิภาคอาเซียน

๒.๑ ความได้เปรียบด้านยุทธศาสตร์ในภูมิภาคอาเซียน

ในด้านแหล่งทำเลที่ตั้ง เส้นทางการค้า เส้นทางการเดินเรือที่สำคัญ ซึ่งในประเด็นข้อได้เปรียบด้านยุทธศาสตร์การค้าของอาเซียน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของกรอบความร่วมมืออื่น ๆ เช่น การประชุมอาเซียนว่าด้วยกรอบความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) ที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสันติภาพ

ในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงการสร้างความร่วมมือความเชื่อมั่น และเป็นเวทีที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสมาชิกทั้งหลายในกลุ่มประเทศอาเซียนและรัฐต่าง ๆ ที่ได้เข้าร่วมการประชุม ซึ่งโดยหลักแล้วผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมจะเป็นผู้แทนฝ่ายการทูตและการทหาร ทั้งนี้ในเวที ARF นั้น จะมีลักษณะเป็นเวทีที่ใช้สำหรับการปรึกษาหารือ (Consultative Forum) ในเรื่องการเมืองและความมั่นคงเป็นการเฉพาะ โดยใช้วิธีการดำเนินการในลักษณะการดำเนินการทางการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) ซึ่งเหตุที่ใช้การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนั้นก็เพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐ รวมถึงการลดความตึงเครียดจากปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐต่าง ๆ ซึ่งบางกรณีนั้นเวที ARF ก็อาจถูกใช้เป็นเวทีปรึกษาหารือและเสนอแนวทางเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐสมาชิกและรัฐต่าง ๆ ที่เข้าร่วมได้

๒.๒ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก เป็นกรอบความร่วมมือที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๒ เพื่อตอบสนองต่อภาวะการพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิกที่เพิ่มมากขึ้น โดยจุดเริ่มต้นด้วยการหารืออย่างไม่เป็นทางการในระดับรัฐมนตรีด้วยสมาชิกเพียง ๑๒ ราย และได้พัฒนาจนกลายเป็นเวทีในระดับภูมิภาคที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ APEC ได้เริ่มมีการพูดคุยระหว่างผู้นำเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๖ เป็นต้นมา ทำให้ปัจจุบัน APEC มีสมาชิกรวม ๒๑ เขตเศรษฐกิจ มีประชากรร่วมกันประมาณ ๒,๕๐๐ ล้านคน หรือประมาณ ร้อยละ ๔๒ ของประชากรโลก มีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติรวมกันกว่า ๑๘ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ๒๕๔๔ และการค้าระหว่างประเทศกว่า ร้อยละ ๖๙ ของไทย เป็นการค้ากับสมาชิกเอเปค ด้วยศักยภาพข้างต้นจึงได้กลายเป็นพลังผลักดันการค้าแบบเปิด และเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

๒.๒ กรอบความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)

กรอบความตกลงที่มีการลงนามในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๓๗ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓ ที่ผ่านมานี้ ถือเป็นความสำเร็จประการหนึ่งของไทยที่ได้ทำการผลักดันมาเป็นระยะเวลากว่า ๒ ปี ซึ่งความสำคัญของกรอบความร่วมมือ เป็นสนธิสัญญาการค้าขนาดใหญ่ที่อาเซียนเสนอเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และการค้ากับพันธมิตรในข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area :FTA) ที่ประกอบด้วยสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม พร้อม

ด้วยคู่ค้าอาเซียนอีก ๕ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และเกาหลีใต้ โดยจุดมุ่งหมายของความตกลงดังกล่าว คือสลายอุปสรรคทางการค้าและส่งเสริมการลงทุน เพื่อช่วยให้ประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ก้าวทันประเทศอื่นในโลกได้

๓. ความสำคัญของมิติด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

มิติด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ มีส่วนสำคัญที่เกื้อหนุนต่อมิติด้านการเมือง และความมั่นคงของอาเซียนเป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และมิติด้านวัฒนธรรม โดยมี Blueprint ๒๐๒๕ ในการปรับปรุงประชาคมอาเซียนให้มีบูรณาการในเชิงลึกมากขึ้น โดยการส่งเสริมความร่วมมือทั้งในเชิงลึกและในเชิงกว้าง ที่จะทำให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และการทำให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางของสถาปัตยกรรมในภูมิภาค ซึ่งถือเป็นแผนงานที่สำคัญของอาเซียน และเช่นเดียวกันกับในมิติด้านความมั่นคง โดยมีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๒๐๒๕ (ASEAN Economic Community Blueprint 2025: AEC Blueprint) ประกอบด้วย ๕ เป้าประสงค์ ดังนี้

๓.๑ การรวมตัวและเชื่อมโยงในระดับสูง (A Highly Integrated and Cohesive Economy) เน้นองค์ประกอบที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขัน และประสิทธิภาพการผลิตของภูมิภาค โดยทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน ในการแข่งขันแก่ทุกบริษัท ผ่านทางนโยบายการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการสร้างและคุ้มครองความรู้เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของอาเซียนในห่วงโซ่มูลค่าโลก และเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และแนวทางปฏิบัติที่มีความสอดคล้องด้านกฎระเบียบโดยรวมในระดับภูมิภาค เป็นต้น

๓.๒ การมีความสามารถในการแข่งขัน สร้างนวัตกรรม และการมีพลวัต (A Competitive Innovative and Dynamic ASEAN) เป็นการส่งเสริมการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องในหลายสาขา อาทิเช่น การขนส่ง โทรคมนาคม และพลังงาน ซึ่งสอดคล้องและสนับสนุนวิสัยทัศน์ถึงเป้าหมายของแผนแม่บท ว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (เอ็มแพค) ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมการบูรณาการและความร่วมมือที่มากยิ่งขึ้นในสาขาสำคัญต่าง ๆ ซึ่งจะเกื้อหนุนการดำเนินการที่มีอยู่ในการสร้างเศรษฐกิจของภูมิภาค เป็นต้น

๓.๓ ส่งเสริมการเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจและการรวมตัวรายสาขา (Enhancing Economic Connectivity and Sectoral Integration) มุ่งเน้นการรวมกลุ่มสาขาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ การขนส่ง โทรคมนาคม E-commerce การเงิน ด้านพลังงาน

ด้านอาหาร ด้านการท่องเที่ยว ด้านสุขภาพการทำเหมืองแร่ วิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยี สนับสนุน แผนเป้าหมายด้านความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน รวมถึงส่งเสริมการบูรณาการร่วมกัน ในสาขาที่สำคัญต่าง ๆ ที่จะเกื้อหนุนการดำเนินการที่มีอยู่ในการสร้างเศรษฐกิจภูมิภาค เพื่อจุดมุ่งหมาย ที่จะขยายด้านผลประโยชน์และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน

๓.๔ ความสามารถในการปรับตัว ครอบคลุมทุกภาคส่วน และมีประชาชนเป็น ศูนย์กลาง (Resilient Inclusive and People – Oriented People-Centered ASEAN) มุ่งสร้างความเข้มแข็งแก่ SMEs และการเพิ่มบทบาทความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชน (Public- Private Partnership) เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๓.๕ การเป็นส่วนสำคัญของประชาคมโลก (Global ASEAN) เพื่อให้มีการบูรณาการ ภูมิภาคเข้าสู่เศรษฐกิจโลก โดยการจัดทำความตกลงการค้าเสรีและความตกลงหุ้นส่วนทาง เศรษฐกิจที่ครอบคลุมทุกมิติกับประเทศจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ และอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อให้ได้ข้อสรุปของ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับ ภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ความตกลงการค้าเสรี อาเซียน-ฮ่องกง ความตกลงการค้าเสรี ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมทุกมิติต่าง ๆ เหล่านี้ได้เสริมสร้างความเข้มแข็งในจุดยืนของอาเซียน

๔. ประเด็นด้านความร่วมมือที่บูรณาการให้มีความสำคัญ

๔.๑ ความร่วมมือด้านการแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย เรื่องของลัทธิสุดโต่งด้านการ สร้างความรุนแรง และให้ความสำคัญกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างความแตกแยก ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบใหม่ที่มีความรุนแรง และสร้างความเสียหายอย่าง ครอบคลุมได้ในทุกมิติของสังคม ซึ่งจากกระบวนการและแนวคิดของการก่อการร้ายนั้นมีความซับซ้อน เกินกว่าประเทศใดประเทศหนึ่งจะสามารถดำเนินการหรือรับมือได้โดยลำพัง จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันเพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้น

๔.๒ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพ จากความพยายามในการยุติความขัดแย้ง ในหลายมิติ ทั้งการรักษาสันติภาพและการฟื้นฟูเสริมสร้างสันติภาพภายหลังความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดสันติภาพอย่างยั่งยืนในการพัฒนา และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบทบาทของสตรี

ในโครงการสันติภาพต่าง ๆ และการบรรเทาทุกข์เพื่อมนุษยธรรม รวมถึงการเสริมสร้างสันติภาพภายในชุมชน เป็นต้น

๔.๓ ส่งเสริมบทบาทความร่วมมือด้านการทหาร กำลังทหารที่จะถูกนำมาใช้เสมือนกองกำลังเฉพาะกิจในการจัดการปัญหาภายในอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน ของประเทศสมาชิก เน้นให้ความร่วมมือเรื่องการสนับสนุนงานของทหาร เช่น ด้านการรับมือกับสถานการณ์โรคระบาด Covid-19 ปัญหาด้านสาธารณสุข และการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น

๔.๔ ส่งเสริมกรอบความร่วมมือด้านการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ควรจะดำเนินการให้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านความร่วมมือการต่อต้านยาเสพติดที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น รวมไปถึงการลักลอบค้าสัตว์ป่า และค้าไม้ผิดกฎหมาย รวมถึงความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข และร่วมมือกันหารือเพื่อปรับแก้กฎหมายที่ใช้ในการป้องกันและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นต้น

๕. การรักษาความเป็นแกนกลางในสถาปัตยกรรมในภูมิภาคอาเซียน

การรักษาความเป็นแกนกลางในสถาปัตยกรรมในภูมิภาคอาเซียน คือสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการเสริมสร้างการมีบทบาทที่สร้างสรรค์ให้กับอาเซียนบนเวทีโลก และพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เรียกว่า “ช่างสารชนกันหญ้าแพรกก็แหลกราวง” ที่เกิดจากปัญหาสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีนในตอนนี้มีส่วนที่ทำให้อาเซียนจำเป็นต้องเน้นสร้างสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศภายนอกภูมิภาค ส่งเสริมการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน การสานต่อด้านการสร้างสันติเน้นความแน่นแฟ้น และตอบสนอง (Cohesive and Response) ในการส่งเสริมการพัฒนาประชาคมอาเซียนในเรื่องของสันติภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมกับเพิ่มบทบาทของอาเซียนในการเมืองระหว่างประเทศ

๖. ประเด็นด้านความร่วมมือที่ไทยต้องร่วมผลักดัน

๖.๑ การสร้างความสมดุลที่จะดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศนอกภูมิภาค การรักษาสันติภาพ เสถียรภาพด้านความมั่นคง รวมถึงการสนับสนุน และส่งเสริมความเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมในภูมิภาคการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน (Connectivity) เป็นการใช้ประโยชน์จากภูมิศาสตร์ของประเทศสมาชิกที่เชื่อมต่อกัน ซึ่งความได้เปรียบที่มีอยู่ร่วมกันจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อเกิดการเชื่อมโยงกันในมิติต่าง ๆ

๖.๒ ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐาน 3M ได้แก่ ๑) ความไว้วางใจ (Mutual Trust) ความไว้วางใจที่ทั้งสองฝ่ายมีให้ต่อกัน การร่วมมือกันในการพัฒนา และร่วมมือกันดำเนินการตามความตกลงที่ได้กำหนดไว้อย่างราบรื่น ๒) การเคารพซึ่งกันและกัน (Mutual Respect) เป็นหลักพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมโดยปกติสุขต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เป็นกรอบที่สำคัญในการดำรงตนอย่างเหมาะสมของประชาชนในการเคารพซึ่งกันและกันทำให้ประเทศชาติสามารถพัฒนา และเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว และ ๓) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit) ซึ่งจะเป็นตัวช่วยในการลดช่องว่าง ลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะสามารถถ้อยทอดไปถึงความร่วมมือด้านสังคม และวัฒนธรรมของสมาคมอาเซียนในศตวรรษที่ ๒๑

๖.๓ การรักษาผลประโยชน์ด้านความมั่นคงทางทะเล ไทยควรให้ความสำคัญส่งผลทำให้ประเทศไทยมีผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีมูลค่า ทั้งทางด้านการค้า การเดินเรือ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสำคัญในการจัดทำนโยบาย และแผนในการส่งเสริม พัฒนา สนับสนุน รวมถึงการปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อรองรับสถานการณ์ด้านสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อรักษาศักยภาพความมั่นคงของประเทศ

๖.๔ การรับมือกับวิกฤตต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การตระหนักถึงความสำคัญในการทำให้อาเซียนมีความเข้มแข็งในระบบพื้นฐานด้านสาธารณสุข การพัฒนาด้านสุขภาพชีวิตความเป็นอยู่ รวมไปถึงระบบสาธารณสุขที่ควรเพิ่มการลงทุนในด้านสุขภาพให้มากขึ้น รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเร่งพัฒนาทักษะที่มีความจำเป็น และมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมเพื่อหาทางรับมือกับวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖.๕ ผลักดันการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) เป็นการรักษาความยั่งยืนในหลาย ๆ มิติ เนื่องจากที่ผ่านมาโลกต้องเผชิญกับสภาวะโลกร้อน ซึ่งทำให้ประชากรเริ่มหันมาสนใจ และร่วมมือกันในการรักษาดูแลสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และควรคำนึงถึงความมั่นคงยั่งยืนในทุก ๆ มิติ ไม่ใช่แค่ด้านทรัพยากรหรือด้านสภาพแวดล้อมเพียงด้านเดียว เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งเพื่อประโยชน์ของตนเองและความมั่งคั่ง และความยั่งยืนของประเทศในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน

กล่าวโดยสรุป สิ่งประเทศไทยควรผลักดันและขับเคลื่อน คือด้านความร่วมมือต่าง ๆ รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันโรคระบาดให้มีขีดความสามารถ

สูงขึ้น การส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และให้ความสำคัญกับ ประสิทธิภาพด้านระบบสาธารณสุขในการรับมือกับโรคอุบัติใหม่ทุกรูปแบบ การมุ่งสู่การเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา การสนับสนุนบริการด้านสุขภาพเน้นพัฒนาขีดความสามารถ ด้านวิชาการแพทย์ให้เกิดขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศคู่เจรจา และภาคีภายนอกอื่น ๆ เพื่อ เตรียมพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนเพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมให้มีความสมดุลเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศไปสู่ ความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔
เรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน”

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย ๑ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑. หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโควิด-๑๙ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก และแพร่กระจายอย่างรวดเร็วกว่า ๒๐๔ ประเทศทั่วโลก ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน มีผู้ติดเชื้อ ๖๙๗,๒๔๔ ราย และเสียชีวิต ๓๓,๒๕๗ ราย ทำให้องค์กรอนามัยโลก (World Health Organization) ได้ออกมาประกาศให้โรคโควิด-๑๙ เป็นการระบาดใหญ่ และให้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) มีผลให้ในทุกประเทศทำการเฝ้าระวัง คัดกรองและควบคุมสถานการณ์ แม้จะมีการประกาศใช้มาตรการต่าง ๆ ในหลายประเทศ แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ได้ ส่งผลให้ตัวเลขของผู้ติดเชื้อสะสมทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขยายวงกว้าง และไม่จำกัดพื้นที่ โดย “The Economist Intelligence Unit’s (EIU)”^๔ ได้นำเสนอ “ดัชนีความมั่นคงด้านสาธารณสุขโลก (Global Health Security Index)” พบว่าไม่มีประเทศใดในโลกที่มีการเตรียมพร้อมอย่างสมบูรณ์ในการรับมือกับโรคติดต่อ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่ประเทศใดจะทำได้

สาธารณสุขเป็นหนึ่งในสาขาความร่วมมือที่อาเซียนและไทยให้ความสำคัญ โดยที่ผ่านมาอาเซียนมีความพยายามในการสร้างความร่วมมือด้านสาธารณสุขภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint 2009-2015)^๕ มีความร่วมมือใน ๗ หัวข้อสำคัญ ได้แก่ (๑) การขจัดความยากจน (๒) เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มครองกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมตัวอาเซียน และโลกาภิวัตน์ (๓) การส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร (๔) การเข้าถึงการดูแลสุขภาพและส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ (๕) การเพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ (๖)

^๔ อังรชชัย หนูหนักดี. (๒๕๖๓). Track II Monitor: นอกเหนือจาก COVID-19: การให้ความสำคัญของโลกในการต่อสู้กับโรคติดต่อในอนาคต. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

^๕ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์. (๒๕๕๙). ความร่วมมือของอาเซียนด้านสาธารณสุขและบทบาทของประเทศไทย, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓. http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=5957&-filename=index

การรับประกันอาเซียนที่ปลอดภัยเสถียร และ (๓) การสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น โดยได้ดำเนินการผ่านกลไกความร่วมมือ ๓ ระดับ คือ การประชุมระดับรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน (ASEAN Health Ministers' Meeting : AHMM) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนาสาธารณสุข (Senior Official's Meeting on Health Development : SOMHD) และการประชุมระดับคณะทำงาน/ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ

สำหรับแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๘ (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint 2016-2025) มีความคืบหน้าด้านสาธารณสุขที่สำคัญ^๖ ได้แก่ การป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของโรคติดต่อ อาทิ เอดส์ และโรคติดเชื้อไวรัสซิกา ซึ่งที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๘-๒๙ เมื่อวันที่ ๖-๘ กันยายน ๒๕๕๙ ณ สปป.ลาว ที่ประชุมอาเซียนได้รับรองแถลงการณ์อาเซียนว่าด้วยความมุ่งมั่นในการยุติเอชไอวีและเอดส์ การตอบสนองต่อเอชไอวีและเอดส์อย่างรวดเร็วและยั่งยืนในการยุติการระบาดของเอดส์ภายในปี 2030 อย่างไรก็ตาม ประธานอาเซียนในปี ๒๕๖๓ ยังต้องเผชิญกับความท้าทายในเรื่อง การรับมือกับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ โดยล่าสุดเมื่อ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศอาเซียน-จีน สมัยพิเศษ ว่าด้วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) อาเซียนได้บรรลุ Statement of the Special ASEAN-China Foreign Ministers' Meeting on the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)^๗ เพื่อเน้นย้ำถึงการรับมือกับ COVID-19 ผ่านคณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Council: ACC) พร้อมทั้งอาเซียนมีความยินดีที่จะร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ที่เป็นพันธมิตรกับอาเซียน รวมถึงการพยายามสร้างกรอบความร่วมมือทางการแพทย์ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และการร่วมมือกับองค์การอนามัยโลก

นอกจากนี้ ประเด็นที่อาเซียนให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของความร่วมมือทางสาธารณสุขของอาเซียน เช่น ความร่วมมือที่มีอยู่ของอาเซียน และอาเซียน +๓ การสนับสนุนอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น โดยรวบรวมไว้ใน “ระบบโลจิสติกส์ฉุกเฉินสำหรับใช้ในกรณีเกิดภัยพิบัติของอาเซียน (Disaster Emergency Logistics Systems of ASEAN: DELSA)”

^๖ สมาคมอาเซียนประเทศไทย. (ไม่ระบุ). *ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน*, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓. <http://www.asean-thailand.org/asean/view.php?id=124>

^๗ ASEAN.org. (2020). Press Statement by the Chairman of the ASEAN Coordinating Council (on the Special Meeting of the ACC on COVID-19), ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓. <https://asean.org/press-statement-chairman-asean-coordinating-council-special-meeting-acc-covid-19/>

และบริหารจัดการผ่าน “ศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance (AHA) Centre)” มีส่วนสำคัญทำให้อาเซียนและเอเชียสามารถรับมือต่อความท้าทายด้านความมั่นคงด้านสุขภาพโลกได้ สำหรับประเทศไทย ได้มีบทบาทด้านสาธารณสุขของอาเซียน ได้แก่ การริเริ่มผลักดันความร่วมมือในอาเซียนด้านการสูงวัยอย่างมีศักยภาพ (Active Ageing) โดยเสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนเพื่อผู้สูงวัยอย่างมีศักยภาพและนวัตกรรม (ASEAN Centre for Active Ageing and Innovation: ACAI) ที่กรุงเทพฯ ในห้วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียน ปี ๒๕๖๒^๔

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะเลขานุการศูนย์อาเซียนศึกษาทำหน้าที่ในการจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิกฤตทางสาธารณสุขที่อาจกระทบความมั่นคงของอาเซียนในอนาคต จึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านความมั่นคงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน” เพื่อเป็นเครื่องมือในการระดมความรู้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความมั่นคงในไทยและอาเซียน ซึ่งผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและทำที่ที่เหมาะสมต่อกรณีดังกล่าวต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ และแนวโน้มด้านความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียนในอนาคต
- ๒.๒ เพื่อศึกษาความท้าทายความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียนในอนาคต
- ๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางในการรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียนในอนาคต

^๔ อารังชัย หนูนุกัถิ. (๒๕๖๓). Track II Monitor: ความมั่นคงด้านสุขภาพโลก COVID-19 และการทูตด้านสุขภาพโลก: เอเชียจะสามารถรับมือต่อความท้าทายดังกล่าวได้หรือไม่. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ ทราบถึงสถานการณ์ และแนวโน้มด้านความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน ในอนาคต

๓.๒ ทราบถึงความท้าทายความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียนในอนาคต

๓.๓ ทราบถึงแนวทางในการรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียนในอนาคต

๔. สรุปการบรรยายของวิทยากร

๔.๑ การอภิปรายให้หัวข้อ “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน”

วิทยากรท่านที่ ๑

นายแพทย์ ดร.อนุพงศ์ สุจริยากุล นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข บรรยายเรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน” ในมิติ การเมืองและความมั่นคง

๑. สถานการณ์และแนวโน้มความมั่นคงสาธารณสุข

๑.๑ ปัจจุบันโรคระบาดใหม่

เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านสาธารณสุขที่สำคัญของโลก รวมถึงอาเซียนด้วย เช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นภัยคุกคามข้ามพรมแดน ไร้สัญชาติ และสามารถแพร่ระบาดติดต่อกันได้ง่าย ดังนั้น ปัญหาด้านการสาธารณสุขจึงเป็นหนึ่งในความท้าทายสำคัญของอาเซียน ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัยต่อสุขภาพของมนุษย์ทุกคนเท่านั้น หากแต่ยังก่อให้เกิดผลกระทบในอีกหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑.๒ สำหรับการรับมือการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ในระดับโลก

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้จัดตั้งกฎอนามัยระหว่างประเทศ (International Health Regulation 2005) และนำมาใช้เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ซึ่งแต่ละประเทศจะมีกฎบัตรอนามัยระหว่างประเทศ (International Health Regulations: IHR) ในการมีจุดประสานงานด้านกฎอนามัยระหว่างประเทศ (National Focal Point) เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุการณ์ของโรคระบาด สิ่งสำคัญคือจะต้องแจ้งต่อองค์การอนามัยโลกเพื่อที่จะได้กำหนด

ผู้รับผิดชอบ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา โลกเคยประสบกับเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ เช่น ซาร์ส ไข้หวัดนก เป็นต้น ส่งผลให้องค์การอนามัยโลกตระหนักว่าแต่ละประเทศต้องมีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติตามกฎอนามัยระหว่างประเทศ (IHR Core Capacities) ซึ่งเป็นสิ่งที่แต่ละประเทศจะต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรค และเป็นเครื่องมือวัดว่าแต่ละประเทศอยู่ตรงไหน คือ การประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมินจากภายนอก (Joint External Evaluation (5-level Score) และผู้เชี่ยวชาญภายในประเทศในด้านต่าง ๆ ตามสมรรถนะที่กำหนดในกฎอนามัยระหว่างประเทศทั้งหมด ๑๙ ด้าน เป็นลักษณะการประเมินเพื่อพัฒนาด้านสาธารณสุข พร้อมทั้งยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ หากประเทศได้เกิดช่องว่าง (Gap) ประเทศนั้นก็จะต้องทำแผนปฏิบัติการระดับชาติ (National Action Plan) เพื่อยกระดับความมั่นคงด้านสาธารณสุข

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง วาระความมั่นคงด้านสุขภาพโลก (Global Health Security Agenda: GHSA) ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๔ ถูกนำเสนอโดยประเทศสหรัฐฯ เป็นแนวคิด และกรอบการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนทุกประเทศในโลกมีสุขภาพที่ดี เน้นการจัดการกับโรคติดต่อด้วยมาตรการป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพมีการตรวจจับสถานการณ์เสี่ยงต่อการระบาดของโรคที่รวดเร็วและควบคุมโรคได้ทันที่ รวมทั้งนี้ประเทศสมาชิกยังร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนการทำงาน แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ประชาชนในแต่ละประเทศมีสุขภาพดี และความมั่นคงที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในกรอบ ๒๐๑๔ ซึ่งวาระความมั่นคงด้านสุขภาพโลกมีความสัมพันธ์กับการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมินจากภายนอก โดยมีสมรรถนะหลัก (Core Capacities) อยู่ ๘ ด้านที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ดังแผนภาพ

Global Health Security Agenda: GHSA

• Linkage to IHR core capacities

• Preparedness and Response to Pandemics

IHR Core Capacities

- Eight "core capacities"
 - National legislation, policy and financing
 - Coordination and National Focal Point (NFP) Communications
 - Surveillance
 - Response
 - Preparedness
 - Risk communication
 - Human resources
- Laboratory (need to safely diagnose / exclude all import imported pathogens and support diagnosis of chemical)
- Points of Entry
- Capacities for IHR-relevant hazards (infectious diseases, zoonoses, food safety, chemical, radio-nuclear)

JEE self assessment by MOPH, Thailand 2016

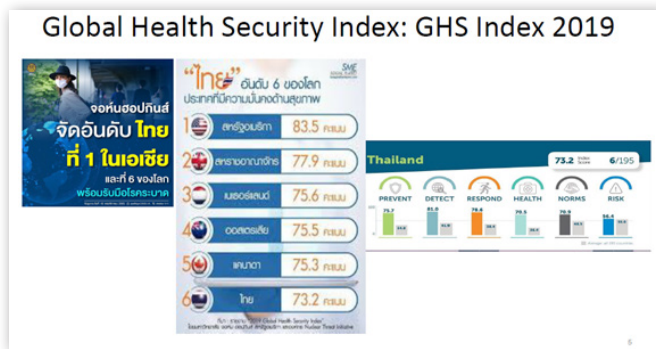
Category	P.1.1	P.1.2	P.1.3	P.1.4	P.1.5	P.1.6	P.1.7	P.1.8
บุคลากร								
ระบบสารสนเทศ								
การสอบสวนโรค								
ฉีดยา								
ศูนย์ปฏิบัติการ								
คลังเก็บ								
การพัฒนาระบบ								
ขีดความสามารถ								
ขีดความสามารถ								

■ ไม่มีคะแนน ■ มีคะแนนในระดับต่ำ ■ มีคะแนนระดับปานกลาง ■ มีคะแนนดีมาก ■ มีคะแนนดีเยี่ยม

แผนภาพที่ ๒.๑ ความมั่นคงด้านสุขภาพโลกมีความสัมพันธ์กับการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมินจากภายนอก

๑.๓ ความท้าทายที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาสาธารณสุขร่วมกันของอาเซียน

ความแตกต่างของสาธารณสุขของประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากประเทศสมาชิกฯ มีขีดความสามารถและศักยภาพในการตอบสนองต่อปัญหาด้านสุขภาพหรือการสาธารณสุขแตกต่างกันอย่างชัดเจน เห็นได้จากรายงานของมหาวิทยาลัยจอห์นส์ ฮอปกินส์ ได้เสนอผลการวิจัยด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ (Health Security) ของทุกประเทศทั่วโลก พบว่าประเทศไทย ได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ (Health Security) โดยการจัดอันดับนี้วัดจาก ๖ มิติ ได้แก่ (๑) การป้องกันโรค (๒) ความสามารถในการตรวจจับโรคและรายงานที่รวดเร็ว (๓) การตอบโต้ที่รวดเร็ว (๔) มีระบบสุขภาพที่เข้มแข็ง (๕) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ มีแผนงบประมาณด้านป้องกันควบคุมโรคและดำเนินงานตามแนวปฏิบัติสากล และ (๖) มีความเสี่ยงต่อภัยคุกคามด้านชีวภาพต่ำ ซึ่งไทยอยู่ในอันดับที่ ๖ จาก ๑๙๕ ประเทศทั่วโลกที่ได้รับการประเมิน ในขณะที่มาเลเซียอยู่ในอันดับที่ ๑๘ สิงคโปร์ อยู่ในอันดับที่ ๒๔ ประเทศอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ ๓๐ เวียดนามและกัมพูชาอยู่ในอันดับที่ ๕๐ และ ๘๙ ตามลำดับ ดัชนีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมของศักยภาพ ในการตอบสนองต่อปัญหาด้านสุขภาพหรือการสาธารณสุขแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งปัญหานี้จะเป็นปัญหาที่สำคัญในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขร่วมกันในอนาคตของอาเซียน ดังแผนภาพ

World rank	Country	Global health security index 2019 (Overall score)
6	Thailand	73.2
18	Malaysia	62.2
24	Singapore	58.7
30	Indonesia	56.6
50	Vietnam	49.1
53	Philippines	47.6
72	Myanmar	43.4
73	Laos	43.1
89	Cambodia	39.2
128	Brunei	32.6

ASEAN SkyLine

แผนภาพที่ ๒.๒ ดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านสุขภาพของโลก (Global Health Security Index: GHS Index 2019)

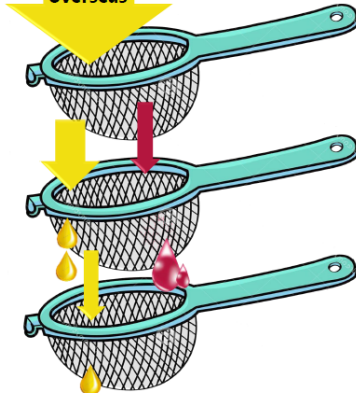
๑.๔ สำหรับประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการกับการแพร่ระบาดของ COVID-19

ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยประสบความสำเร็จ คือ (๑) ระบบสาธารณสุขที่เข้มแข็งและอาสาสมัครสาธารณสุขกว่า ๑ ล้านคนทั่วประเทศ รวมทั้งบุคลากรทางสาธารณสุขที่มีปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เช่น กลุ่มสอบสวนโรค กลุ่มที่ทำหน้าที่ในการควบคุมโรคที่มีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุม และระบบเฝ้าระวัง COVID-19 อย่างมีประสิทธิภาพ มีห้องปฏิบัติการที่เพียงพอ และการจัดการที่ได้มาตรฐาน ตลอดจนมีกฎหมายโดยเฉพาะพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ (๒) ประสบการณ์ และบทเรียนจากการระบาดของโรคระบาดครั้งก่อน ๆ ช่วยทำให้ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญ และเข้าใจแนวทางในการตอบสนองต่อการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้อย่างทันท่วงที (๓) การตรวจหาผู้ป่วยและการเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) อย่างทันท่วงที (๔) การจัดการที่ได้เด็ดขาดและภาวะความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ทำให้เกิดความร่วมมือทั้งของรัฐบาล เอกชน และประชาชน และ (๕) การจำกัดการเดินทางทั้งในและต่างประเทศ (๖) ประชาชนคนไทยทุกคนร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยการเว้นระยะห่าง การใส่หน้ากากอนามัย และการล้างมือ ส่งผลให้การบริหารจัดการกับการแพร่ระบาดของ COVID-19 ของไทยมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จดังแผนภาพ

COVID-19 Surveillance and Case Detection in Thailand

International points of entry
Screening started on 3rd Jan

Travelers from overseas

Patients seeking care at hospitals

Communities including schools, workplaces

Surveillance at major ports

Surveillance at public and private hospitals

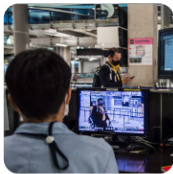
Surveillance at high risk areas &

Source: Department of Disease Control, Thailand

แผนภาพที่ ๒.๓ การเฝ้าระวังและการตรวจหา COVID-19 ในประเทศไทย

Strategies for Fighting COVID-19 Pandemic in Thailand

Capture of COVID-19

Case Management

Contact Tracing

Communication & Command

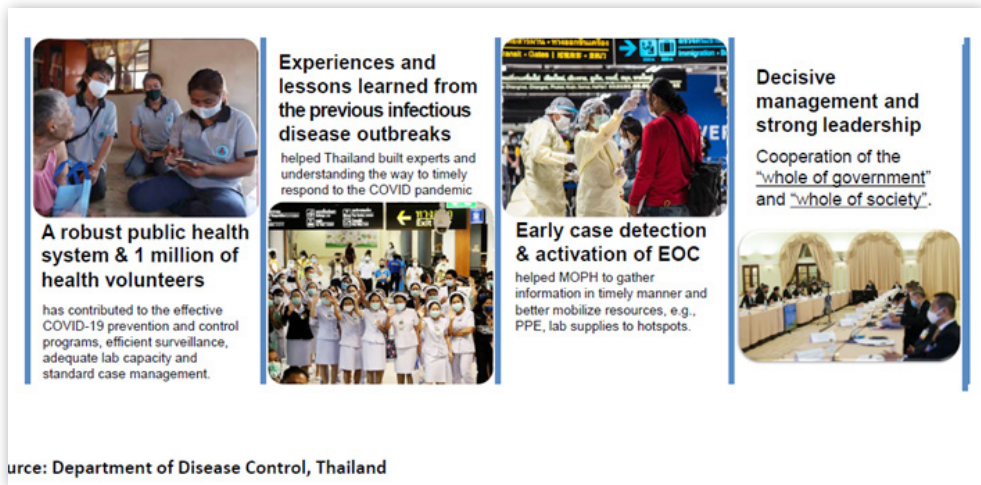
Community Participation

Coordination & Information Center

CCSA: Centre for COVID-19 Situation Administration

แผนภาพที่ ๒.๔ กลยุทธ์การบริหารจัดการ COVID-19 ของไทย

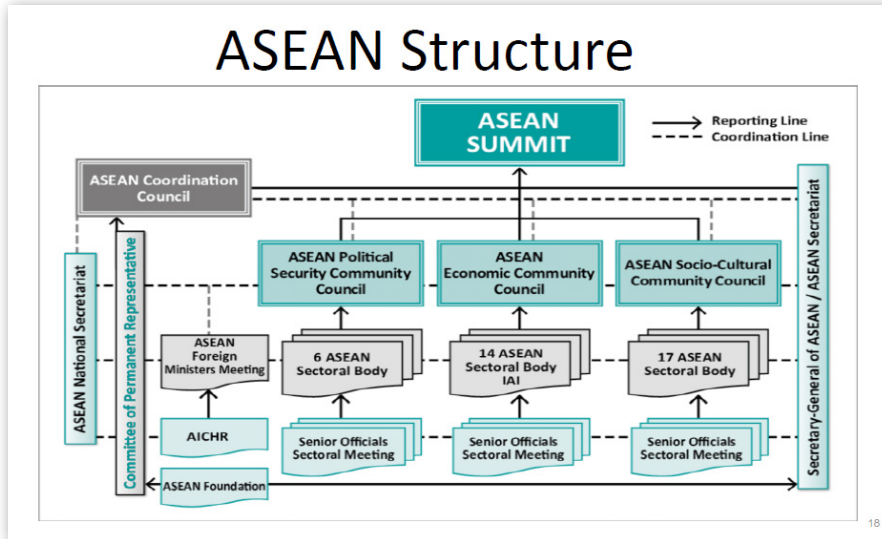

แผนภาพที่ ๒.๕ บทเรียนและปัจจัยสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการ COVID-19 ของไทย

๒. แนวทางในการรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงสาธารณสุขอาเซียน

๒.๑ อาเซียนมีการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ผ่านกลไกความร่วมมือด้านสาธารณสุขทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ดังนี้ การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนบวกสามด้านการพัฒนาสาธารณสุข (ASEAN Plus Three Senior Officials Meeting on Health Development: APT SOMHD) เครือข่ายด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขอาเซียน ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Public Health Emergency Operations Center: PHEOC) เครือข่ายฝึกอบรมนักระบาดวิทยาภาคสนามอาเซียนบวกสาม (ASEAN+3 Field Epidemiology Training Network: ASEAN+3 FETN) ศูนย์จำลองภาพการแพร่กระจายทางชีวภาพอาเซียน (ASEAN Bio Diaspora Virtual Centre for big data analytics and visualization: ABVC) ศูนย์ประเมินและสื่อสารความเสี่ยงอาเซียน (ASEAN Risk Assessment and Risk Communication Centre: ARARC) เครือข่ายห้องปฏิบัติการสาธารณสุข ภายใต้กลุ่มประเด็นสุขภาพอาเซียนที่ ๒ และเครือข่ายห้องปฏิบัติการสาธารณสุขระดับภูมิภาค (Regional Public Health Laboratories Network: RPHL) ซึ่งกลไกเหล่านี้เป็นกลไกความร่วมมือใหม่ที่อาเซียนได้ร่วมกันสร้างขึ้นมาใหม่เพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดของ COVID-19 ร่วมกัน ส่งผลให้อาเซียนสามารถรวบรวมข้อมูลช่องทางการติดต่อและจัดตั้งเครือข่าย

ประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบของแต่ละประเทศอาเซียน และการจัดทำระบบประเมินความเสี่ยงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในอาเซียนและการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยง เป็นต้น ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ ๒.๖ โครงสร้างและกลไกความร่วมมือด้านสาธารณสุขของอาเซียน

๒.๒ การแก้ปัญหาโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่ของอาเซียนในอนาคต หากมีโรคระบาด และโรคอุบัติใหม่เกิดขึ้นในอนาคต อาเซียนสามารถนำกลไกในการจัดการภัยพิบัติระดับภูมิภาคที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ไขปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ร่วมกันใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ของแต่ละประเทศ รวมทั้งร่วมมือร่วมใจสร้างกลไกยับยั้งการแพร่ระบาดร่วมกัน เช่น ศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Center) เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาลที่มีเป้าหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อจัดการภัยพิบัติและตอบสนองฉุกเฉินในภูมิภาคอาเซียน การแพทย์ทหารอาเซียน (ASEAN Centre of Military Medicine: ACMM) เพื่อช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาภัยพิบัติ ป้องกัน และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ดังแผนภาพ

ASEAN Health Cooperation

**ASEAN Health Cooperation partnerships
in responding to all hazards and emerging threats**

แผนภาพที่ ๒.๗ ความร่วมมือด้านสาธารณสุขของอาเซียนกับสหประชาชาติ
และองค์การระหว่างประเทศ

วิทยากรท่านที่ ๒

นายแพทย์ นพพร ชื่นกลิ่น ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข บรรยายเรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน” ในมิติ เศรษฐกิจ

กล่าวนำ

๑. องค์การอนามัยโลก (The World Health Organization: WHO) ถือเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของอาเซียน โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การอนามัยโลก (WHO) มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งได้แก่

๑.๑ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทั่วโลกให้มีพลานามัยอยู่ในระดับสูงสุดเท่าที่สามารถจะทำได้ ทั้งในร่างกายและจิตใจ

๑.๒ เพื่อประสานงานส่งเสริมการอนามัยระหว่างชาติ และร่วมมือกับรัฐบาลประเทศสมาชิกในการดำเนินงานตามโครงการอนามัยต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรฐานของยา และวัคซีน เป็นต้น

๑.๓ เพื่อให้บริการทางวิชาการในด้านอนามัยระหว่างประเทศ และส่งเสริมการวิจัยทางการแพทย์ซึ่งงานขององค์การอนามัยโลก คือการพยายามอำนวยความสะดวกช่วยเหลือให้แก่ประเทศต่าง ๆ ตามความต้องการเมื่อได้รับร้องขอมา รวมถึงจัดให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และส่งเสริมประสานงานด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละประเทศไม่สามารถดำเนินการเองได้โดยลำพัง

World Health Organization

แผนภาพที่ ๒.๘ “สัญลักษณ์ขององค์การอนามัยโลก”

๒. ปัญหาผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประเทศไทยอาจจะต้องเจอกับปัญหาผู้สูงอายุ ซึ่งสาเหตุของการเพิ่มจำนวนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็ว เนื่องจากภาวะการเจริญพันธุ์ที่เคยสูงในอดีต และภาวะการตายที่ลดลงเป็นลำดับอย่างต่อเนื่องทำให้ประชากรในกลุ่มวัยรุ่นที่มีเป็นจำนวนมากในอดีต จะทยอยเข้าสู่วัยแรงงาน และวัยสูงอายุในที่สุด โดยผลที่ตามมาจากปัญหาของสังคมผู้สูงอายุที่สำคัญ ได้แก่

๒.๑ ปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย ผู้สูงอายุจะมีปัญหาด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่าง ๆ เบียดเบียน ทั้งโรคทางร่างกายและทางสมอง โดยผู้ที่มีอายุเกิน ๖๕ ปี ขึ้นไป จะมีการเปลี่ยนแปลงระบบทางสมองอย่างชัดเจน เช่น เป็นโรคสมองเสื่อม โรคหลงลืม และโรคซึมเศร้า เป็นต้น

๒.๒ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่มีฐานะไม่ดี ไม่มีบุตรหลานดูแล อุปการะเลี้ยงดู และอาจจะขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพ หรือรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และขาดที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง จึงทำให้ได้รับความลำบากมากขึ้น

๒.๓ ปัญหาทางด้านความรู้ ผู้สูงอายุขาดโอกาสในการได้รับความรู้เพื่อพัฒนาตนเองที่เหมาะสมกับช่วงวัย และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันกับเยาวชนรุ่นใหม่

๒.๔ ปัญหาทางด้านสังคม ผู้สูงอายุอาจไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เคยเป็นข้าราชการตำแหน่งสูง เคยมีอำนาจในช่วงที่ยังสามารถทำงานได้เมื่อเกษียณอายุราชการ อาจสูญเสียอำนาจ และตำแหน่งที่สูงไป ซึ่งในยุคปัจจุบันเยาวชนจะมีทัศนคติหรือความคิดที่ไม่ดีต่อกลุ่มผู้สูงอายุ เพราะมีความคิดว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความล้าสมัย และไม่สามารถสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกันได้

๒.๕ ปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุจะขาดการได้รับความเอาใจใส่ และความอบอุ่นจากบุตรหลานอย่างเพียงพอ ทำให้รู้สึกท้อแท้ อ่างว้าง และอาจจะมีภาวะวิตกกังวลต่าง ๆ เช่น กังวลว่าจะถูกลูกหลานและญาติพี่น้องทอดทิ้ง กังวลในเรื่องความตาย ผู้สูงอายุมักมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง เช่น เศร้า เฉยเมย เอาแต่ใจตนเอง ผู้สูงอายุบางคน ก็ยังมีความต้องการความสุขทางโลกีย์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยของตนทำให้ได้รับความผิดหวัง

๒.๖ ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาผู้สูงอายุที่น่าเป็นห่วง คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม ในอดีตจะเป็นครอบครัวใหญ่ที่เรียกว่า ครอบครัวขยาย ทำให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น และเกิดความอบอุ่นระหว่างพ่อ แม่ และลูกหลาน ในปัจจุบันครอบครัวคนไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานจะมาทำงานในเขตเมืองทิ้งพ่อแม่ให้เฝ้าบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการดูแล และได้รับความอบอุ่นดังเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

๒.๗ ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมทำให้เยาวชนมีความกตัญญูต่อ พ่อ แม่ ครู และอาจารย์ น้อยลง ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล ต้องอาศัย สถานสงเคราะห์คนชรา ในอนาคตเมื่อประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ สังคมไทยอาจกลายเป็นสังคมแบบตะวันตก การดำเนินชีวิตจะมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ความกตัญญู การต้องทดแทนบุญคุณจะถูกให้ความสำคัญน้อยลง และการเลี้ยงดูพ่อแม่ในช่วงที่แก่ชราอาจมีจำนวนน้อยลง

หนึ่งในปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุจะเกี่ยวข้องกับเรื่องค่าใช้จ่ายในสังคมที่สูงมาก การมีนโยบายด้านเงินอุดหนุนจากภาครัฐ ในการเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การลดค่ายา ค่ารักษาพยาบาล และหากประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถร่วมมือกันในการต่อรองราคาด้านเวชภัณฑ์ ยารักษาโรคต่าง ๆ ได้ อาจทำให้ประเทศไทยสามารถลดค่าใช้จ่าย และสามารถกระจายการดูแลไปได้อย่างทั่วถึงได้

๓. ความท้าทายของภูมิภาค

๓.๑ การรวมตัวทางการเมือง และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคอาเซียนทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากเมื่อมองย้อนกลับไปในอดีต ตั้งแต่การเป็นรัฐชาติ ประวัติศาสตร์ในภูมิภาคค่อนข้างที่จะมีความขัดแย้ง และเต็มไปด้วยการต่อสู้ นอกจากนี้อาเซียนยังมีความหลากหลาย ซึ่งต่างจากประเทศตะวันตกที่มีอารยธรรมตะวันตก ในด้านการเมือง และความมั่นคง อาเซียนมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ระบอบเผด็จการโดยพรรค ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ระบอบประชาธิปไตยเสียวิบ ครึ่งวิบ และค่อนข้างวิบ ดังนั้น การจะทำให้ทุกประเทศมีกรอบความคิดที่เกี่ยวกับความมั่นคงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันจึงเป็นเรื่องยาก เพราะแต่ละประเทศมีความอ่อนไหวในประเด็นต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ทั้งในเรื่องสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ ประชาธิปไตย การก่อการร้าย ภาวะโลกร้อน ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ฯลฯ เมื่อการตีความต่างทางการเมืองมองปัญหา และแก้ปัญหา ก็ย่อมแตกต่างกันที่สำคัญ ความมั่นคงยังเป็นเรื่องที่ต้องรองไม่ได้

นอกจากนี้ สมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศยังคงมีระดับพัฒนาการต่างกัน ขณะที่กฎบัตรอาเซียนที่เป็นเหมือน รัฐธรรมนูญของสมาชิกยังไม่มีฉบับบังคับให้เคารพกฎบัตร และไม่มีบทลงโทษ ซึ่งล้วนมีส่วนลดการรวมตัวเป็นประชาคม ดังนั้นหากพิจารณาจากข้อจำกัดของอาเซียน ในประเด็นเรื่องความหลากหลายแล้วนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาสำคัญคือเรื่องของการดำเนินการร่วมกันเป็นไปได้ยาก

๓.๒ สถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบัน คือโควิด-๑๙ เป็นสถานการณ์ที่แพร่ขยายไกลกว่าที่คาดการณ์ไว้ตอนต้น หากเปรียบกับช่วงการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก ประเทศไทยมีการคาดการณ์ว่าจะรุนแรง และเตรียมความพร้อมในการรับมือไว้ แต่สถานการณ์ไม่รุนแรง ซึ่งแตกต่างจากโควิด-๑๙ ที่มีกระแสปะทะไปไกลกว่าที่คาดการณ์ เนื่องจากกระจายของโรคมีความสามารถในการติดต่อระหว่างคนสู่คนมากกว่าการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก

จากสถานการณ์โควิด-๑๙ วิเคราะห์ว่า ควรเปิดประเทศได้บ้างในบางกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และควรส่งเสริมมาตรการในการเปิดประเทศอย่างจริงจัง ประเทศไทยต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว ต้องเตรียมมาตรการ และหาวิธีในการปฏิบัติที่จะทำอะไรให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา ซึ่งในตอนนี้อย่างประเทศไทยจะได้ทำสัญญาซื้อวัคซีนจากต่างประเทศมา แต่ปัญหาสำคัญคือ เรื่องสัญญาที่จะมีวัคซีนให้กับไทย ๒๖ ล้านโดส แต่ ๒ โดสได้ ๑ คน จึงเกิดเป็นปัญหาคือจำนวนประชากร ๑๐ ล้านคน ใครจะเป็นผู้ได้รับวัคซีน ซึ่งผู้ที่ควรได้รับวัคซีนเป็นลำดับต้น ๆ นั้น ควรเป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแล และใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่เป็นโรคดังกล่าว

อย่างไรก็ตามวัคซีนดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดอยู่มากพอสมควร เช่น การเก็บรักษาวัคซีนนั้นควรเก็บได้ที่อุณหภูมิเท่าไรจึงจะรักษาประสิทธิภาพของวัคซีนได้อย่างเหมาะสม หรือวัคซีนดังกล่าวมีระยะเวลาหมดอายุหรือไม่และสามารถเก็บไว้ได้กี่ปี ซึ่งเมื่อได้รับวัคซีนดังกล่าวมาแล้วจะสามารถใช้วัคซีนดังกล่าวทันหรือไม่ เหล่านี้ล้วนเป็นคำถามที่ภาครัฐจะต้องร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการอย่างเป็นระบบ

๓.๓ ประเทศไทยเตรียมตัวเรื่องการรองรับโรคติดต่อ แต่ประเทศไทยยังไม่ได้เตรียมความพร้อมในการรองรับเรื่องโรคไม่ติดต่อ รวมทั้งประเทศในอาเซียนด้วย แต่แต่ละประเทศยังให้ความสำคัญกับโรคติดต่อมากกว่าโรคไม่ติดต่อ ซึ่งปัจจุบัน ควรให้ความสำคัญและมุ่งประเด็นในเรื่องของโรคไม่ติดต่อเช่นกัน โดยเฉพาะประเด็นเรื่อง “อาหาร” ซึ่งอาหารที่สะอาดปลอดภัยนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นในการช่วยให้สุขภาพของผู้รับประทานดีขึ้น โดยปัจจุบันประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับสุขภาพทางด้านโภชนาการมากขึ้น เช่น ประเทศไทยห้ามนำเข้าไขมันทรานส์ (TRANS FAT) เข้าในประเทศ อย่างไรก็ตามความร่วมมือทางด้านความปลอดภัยด้านอาหารความร่วมมือกันในระดับอาเซียน และต้องร่วมมือกันไปถึงการสื่อสารด้านเทคโนโลยีร่วมกันอย่างเป็นระบบ

๔. อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียนทางด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยยังคงติดอยู่กับแคมเปญการให้คนไทยป้องกันตัวเอง โดยความเป็นจริงแล้วนั้นผู้ที่ควรจะป้องกันตัวเองและรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด คือผู้ที่ได้รับเชื้อจากโรคนั้น ๆ ควรเพิ่มการตรวจคัดกรองให้ผู้ป่วยที่ได้รับเชื่อนั้น รับผิดชอบต่อตัวเองหรือให้ทางภาครัฐจัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพราะยิ่งประชาชนต้องคอยระมัดระวังตัวเองก็ส่งผลต่อการติดต่อซึ่งกันและกันจะนำไปสู่ผลกระทบเรื่องความสัมพันธ์ทางการค้า และระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการต้องคำนึงความปลอดภัยในการปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด

แผนภาพที่ ๒.๙ “มาตรการป้องกันโรคที่เจ้าของกิจการต้องปฏิบัติ”

๔.๑ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย ประเทศไทยมีทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติ และมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมาก ในแต่ละปีนั้นมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก บินมาจากต่างประเทศเพื่อมาเที่ยวที่ประเทศไทย ซึ่งการท่องเที่ยวถือเป็นรายได้หลักของ ประเทศในปัจจุบัน และสาธารณสุขของ泰ไทยนั้นเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ ชาวต่างชาตินิยม มาทำการรักษาจากประเทศไทยเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก ดังนั้นไทยควรเสนอให้มีการทัวร์เพื่อให้นัก เข้ามาทำการรักษาตัวในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยสามารถทำได้ครบวงจรทั้งเรื่องของการท่องเที่ยว และการรักษาโรค ซึ่งจะนำมาซึ่งรายได้ที่สำคัญของคนในประเทศ การท่องเที่ยว เชิงสุขภาพมีอยู่ ๒ ประเภทคือ

(๑) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เป็นลักษณะ เดินทางเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ตัวเองชอบ แล้วจึงจัดสรรเวลาส่วนหนึ่งเพื่อมาทำ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการและมีมาตรฐาน เช่น การนวด/อบ/ประคบ สมุนไพร การบริการสูดกลิ่นบำบัด (Aroma Therapy) และวาริบำบัด (Water Therapy) การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมให้ร่างกายนักท่องเที่ยวรู้สึกผ่อนคลาย ส่งผลให้มีสุขภาพ จิตที่ดี เป็นการเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับความสมดุลให้กับร่างกาย

(๒) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Heath Healing Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยว โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งในช่วงเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐาน เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟิชั่น และการรักษาสุขภาพฟิชั่น การผ่าตัดเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ ฯลฯ การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพจึงมุ่งประโยชน์ต่อการรักษาฟื้นฟูสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ หรืออาจจะเป็นการพักฟื้นหลังจากต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลนาน ๆ โดยการที่ผู้ป่วยได้ทำกายภาพบำบัดหรือพักฟื้นในสถานที่ที่ไม่ใช่โรงพยาบาล แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวท่ามกลางธรรมชาติที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ ย่อมส่งผลดีต่อสุขภาพ และสภาพจิตใจของผู้ป่วยอย่างเต็มที่

๔.๒ ความท้าทายด้านสาธารณสุขของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย โดยระบบเศรษฐกิจนั้นจะต้องขับเคลื่อนด้วยแรงงาน ซึ่งในประเทศไทยนั้นแรงงานต่างด้าวนั้นมีอยู่ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ สาธารณะสุขของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย เป็นประเด็นที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่สำหรับประเทศไทย ในเรื่องของการรักษาคนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะโรคโควิดโรค ซึ่งตอนนี้ประเทศไทยมีโควิดโรคที่ดื้อยาที่ไม่สามารถรักษาได้ และเป็นความท้าทายของบุคลากรทางการแพทย์ในการรักษา ดังนี้

(๑) เมื่อพิจารณาจากภูมิศาสตร์ของประเทศไทยนั้น ประเทศไทยมีพรมแดนติดกับหลายประเทศ เช่น เมียนมา กัมพูชา มาเลเซีย ดังนั้นปัญหาเรื่องการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานทางพรมแดน ทั้งทางช่องทางที่ถูกกฎหมาย และช่องทางทางธรรมชาติที่ผิดกฎหมาย เป็นเรื่องที่ทำให้ทางการดำเนินการของประเทศไทย ดังนั้นประเทศไทยควรเตรียมพร้อมกับเรื่องดังกล่าว เพราะแรงงานที่ลักลอบเข้ามาเหล่านี้ อาจนำโรคระบาดเข้ามาด้วยเช่นกัน

(๒) ในระดับ ASEAN นั้น ประเทศไทยถือว่ามียุทธศาสตร์สุขภาพและระบบความมั่นคงทางด้านสุขภาพใหญ่มาพอสมควร ประเทศไทยมีการขาย เวชภัณฑ์ และยารักษาโรคไปขายยังในภูมิภาคอาเซียนโดยประเทศที่ไทยนำยารักษาโรคไปขายด้วยยากที่สุดคือประเทศเวียดนาม เนื่องจากขั้นตอนที่ยุ่งยากและประเทศที่นำลงทุนมากที่สุดคือประเทศเมียนมา

สรุปได้ว่าวัคซีนที่ดีที่สุดมี ๔ วิธีคือ (๑) นอนให้มากขึ้น ๑ ชั่วโมง (๒) ดื่มน้ำเพิ่มขึ้น ๑๕ เพลอร์เซ็น (๓) ออกกำลังกายให้มากขึ้นประมาณ ๑๕-๓๐ นาที (๔) ทานอาหารให้เต็มที่ และห้ามเครียด เพราะมีการศึกษาทางการแพทย์ระบุว่าความเครียดทำลายภูมิคุ้มกันได้ชัดเจน

ศาสตราจารย์ ดร.สุภา เพ่งพิศ อาจารย์ประจำสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, อดีตผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล บรรยายเรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน” ในมิติสังคม และวัฒนธรรม

๑. ความร่วมมือด้านสาธารณสุขของประเทศอาเซียน

สาธารณสุขเป็นหนึ่งในสาขาความร่วมมือที่อาเซียน และไทยให้ความสำคัญ ซึ่งที่ผ่านมาอาเซียนมีความพยายามในการสร้างความร่วมมือด้านสาธารณสุข โดยความร่วมมือที่มีอยู่ของอาเซียนในปัจจุบัน อาทิเช่น อาเซียน+๓ ซึ่งเป็นกลไกในการสร้างความเจริญร่วมกัน ร่วมมือพัฒนาวัคซีนให้ทุกภาคส่วนได้มีโอกาสในการเข้าถึงได้ รวมถึงการเตรียมความพร้อมรับมือกับโรคอุบัติใหม่อื่น ๆ ทั้งนี้ กลไก อาเซียน+๓ จะมีความเข้มแข็ง และสามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยความช่วยเหลือ และความร่วมมือกัน ทั้งยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงมิตรภาพที่ดีต่อกัน และสามารถร่วมมือเดินหน้าหากต้องเผชิญกับโรคระบาดอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ส่งผลกระทบต่อไปยังหลาย ๆ มิติ เช่น มิติด้านสังคม และมิติด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งมิติด้านวัฒนธรรม ล้วนเชื่อมโยงไปถึงความมั่นคงทางด้านสาธารณสุข ซึ่งด้านสุขภาพของประชาชนเป็นอีกหนึ่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ จากการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเรื่องของสุขภาพได้กระทบไปในหลาย ๆ มิติอย่างไม่จำกัดแค่ในวงด้านสุขภาพเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงพฤติกรรมของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกันในทางสังคม เช่น ชุมชนที่อยู่อาศัย ชชาติพันธุ์ ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และระบบสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ ความเชื่อมโยงกันในส่วนนี้ ยังได้เชื่อมโยงไปถึงวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มประชากรในประเทศอาเซียนที่มีความคล้ายคลึงกัน

๒. บทบาทในมิติสังคม และเศรษฐกิจต่อระบบสาธารณสุข

มิติด้านสังคมและเศรษฐกิจในด้านที่ได้รับผลกระทบ เช่น การจ้างงาน การตกงาน จากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ส่งผลให้ภาคการท่องเที่ยว และธุรกิจทั้งหลาย ๆ แห่งจำเป็นต้องปิดตัวลง มีการลดค่าจ้างหรือจำนวนพนักงานลงเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ นำไปสู่ปัญหา

การว่างงาน การขาดรายได้จนก่อให้เกิดภาระหนี้สินและนำไปสู่ปัญหาครอบครัวที่ขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพ เกิดความลำบากในการดำเนินชีวิต จนส่งผลให้เกิดความเครียดขึ้นภายในครอบครัว ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้นจึงเป็นผลที่ตามมาล้วนกระทบต่อการศึกษานักเรียนเยาวชน จนอาจทำให้เกิดเป็นแนวโน้มของความเหลื่อมล้ำภายในสังคมมากขึ้น

๓. ความคล้ายคลึงกันของประชากรในภูมิภาคอาเซียน

ความคล้ายคลึงกันในกลุ่มประชากรในภูมิภาคอาเซียน คือ ในด้านการมีรูปแบบของความเป็นกลุ่มนิยม (Collectivism) หรือการนึกถึงบุคคลอื่นก่อนเสมอ การให้ความสำคัญกับครอบครัวและครอบครัว การพึ่งพาอาศัยกัน และการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน จะไม่กระทำสิ่งที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อครอบครัว ซึ่งจะแตกต่างจากกลุ่มประเทศตะวันตกที่มีความเป็นปัจเจกนิยม

แผนภาพที่ ๒.๑๐ อธิบายการเป็นปัจเจกนิยม (Individualist) และการเป็นกลุ่มนิยม (Collectivist Culture)

(Individualism) ค่อนข้างสูง มีลักษณะแนวคิดเป็นของตัวเองให้ความสำคัญกับเจตคติ ความคิด และความรู้สึกของตัวเอง แนวคิดที่บุคคลให้ความสำคัญกับเป้าหมายของตัวเองมากกว่าเป้าหมายของกลุ่มบุคคลอื่น มีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สนใจในความรู้สึกของตัวเองเป็นหลัก

ซึ่งในภาพรวมของการเป็นกลุ่มนิยมของคนในกลุ่มประเทศอาเซียนนับว่าเป็นประโยชน์ในด้านการสร้างความร่วมมือต่าง ๆ ที่จะสามารถดำเนินการร่วมกันได้ง่ายขึ้น

จากความคล้ายคลึง และความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งรวมถึงการมีประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่คล้ายคลึง และแตกต่างกันเป็นผลมาจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ รากฐานทางวัฒนธรรม และการนับถือศาสนา เช่น การนับถือศาสนาเดียวกัน เป็นศาสนาที่ผู้คนส่วนใหญ่ที่ประชากรในภูมิภาคอาเซียน ล้วนนับถือแบบเดียวกัน เป็นปัจจัยที่ทำให้ทั้งประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ จึงมีความคล้ายคลึงกันด้วย ความคล้ายคลึงทางด้านอาหารของประชากรในภูมิภาคอาเซียน การปรุงอาหารโดยมากจะใช้เครื่องเทศ มีการปรุงรสชาติที่จัดจ้าน รสชาติเผ็ดร้อน เป็นต้น ซึ่งการมีวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกันของประชากรในภูมิภาคอาเซียนนั้นจะสามารถส่งผลทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดี ความรู้สึกเป็นบ้านที่เมืองน้องกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

๔. แนวทางการรับมือด้านความมั่นคงทางสาธารณสุข

แนวทางในการรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงทางสาธารณสุขทางด้านมิติสังคม และวัฒนธรรมของอาเซียน จากแนวคิดการสร้างความร่วมมือกันของอาเซียน ใน ๓ ส่วน คือ Mutual Understanding การสร้างความเข้าใจร่วมกัน Mutual Confidence สร้างความเชื่อถือร่วมกัน และ Transnational Society การสร้างสังคมระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นรากฐานที่สร้างมาดีแล้ว หากแต่เรายังไม่เห็นความเป็น Mutual Benefit คือการที่จะได้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน ไม่ใช่รูปแบบ Monetary Benefit ผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ในเรื่องของตัวเงิน เนื่องจาก Mutual Benefit จะเป็นตัวช่วยในการลดช่องว่าง ลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะสามารถมองเห็นและจับต้องได้ชัดเจน ที่จะต่อยอดไปถึงความร่วมมือด้านสังคม และวัฒนธรรมของสมาคมอาเซียนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ได้ตกลงไว้ ๖ ด้าน ดังนี้

๔.๑ การพัฒนามนุษย์ (Human Development)

การให้ความสำคัญกับระบบการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม และการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ เพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการให้สามารถพัฒนาสมรรถภาพภายใต้ความร่วมมือด้านนี้

๔.๑.๑ การบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาของอาเซียน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งองค์ความรู้ ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่เยาว์วัย จนถึงระดับเด็กปฐมวัย สร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนให้กับกลุ่มเยาวชน ผ่านทางการศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์อาเซียนบนพื้นฐานของความร่วมมือซึ่งกันและกัน

๔.๑.๒ การมุ่งให้เกิดความก้าวหน้าทางความสามารถของบุคคล ขยายความมั่นคงและมั่นคงของมนุษย์ทั้งความเป็นอยู่ การศึกษา ตลอดจนเปิดโอกาสให้สามารถหาทางเลือกที่จะมีสิทธิเสรีภาพในการต่อยอดความรู้ความสามารถของตนเองได้ เช่นการเปิดโอกาสทางการศึกษาที่จะส่งเสริมต่อยอดเรื่องหลักสูตร ที่จะสามารถเรียนจากประเทศหนึ่งที่สามารถนำมาต่อยอดกับอีกประเทศหนึ่งได้ ซึ่งก็ถือว่าในอาเซียนก็ได้มีการเริ่มปฏิบัติมาบ้างแล้ว

๔.๒ **สวัสดิการและการคุ้มครองทางสังคม (Social Welfare Protection)**

การจัดความยากจน เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มครองกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมตัวอาเซียน และโลกาภิวัตน์ ส่งเสริมความมั่นคง และความปลอดภัยด้านอาหาร การเข้าถึงการดูแลสุขภาพ และส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ การเพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ รับประทานอาเซียนที่ปลอดภัยเสพติด การสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น

๔.๒.๑ ส่งเสริมขีดความสามารถของประเทศไทย ในการให้ความคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐาน การได้สิทธิประโยชน์ในระดับที่สูงขึ้น โดยการจ่ายเงินสมทบซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยรวมเพื่อสร้างความยั่งยืนด้านการเงินแก่ระบบการประกันสังคม และระบบการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งฐานการคุ้มครองทางสังคมมุ่งเน้นให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง

๔.๒.๒ การจัดความยากจน เน้นการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นสังคมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงการบรรลุเป้าหมายการกำจัดความยากจนและความหิวโหยให้ความมั่นใจกับประชาชนทุกคนในอาเซียนจะได้รับสวัสดิการ และการคุ้มครองจากผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงสร้างความยั่งยืนของการคุ้มครองทางสังคม และเพิ่มความสามารถในการจัดการกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในสังคม

๔.๓ สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights)

การส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ และสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การคุ้มครองและส่งเสริมแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ และเน้นการส่งเสริมการคุ้มครองในด้านสิทธิ และสวัสดิการสำหรับเยาวชน สตรีได้รับการปกป้องคุ้มครองผู้สูงอายุ และผู้พิการได้รับผลประโยชน์ และสิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีมาตรฐาน ให้ผู้สูงอายุ และผู้พิการสามารถดำรงชีพได้

๔.๔ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)

การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก การจัดการและการป้องกันปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม ข้ามแดน ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานการดำรงชีวิตในเขตเมือง การประสานนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และฐานข้อมูล ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำจืด การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการจัดการต่อผลกระทบ ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืน

๔.๕ การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building ASEAN Identity)

ส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคม การส่งเสริม และการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรคค์ด้านวัฒนธรรม และอุตสาหกรรม การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับชุมชน

๔.๖ การลดช่องว่างของการพัฒนา (Narrowing Development Gap)

การดำเนินงานความร่วมมือเหล่านี้ อาเซียนได้ดำเนินการทั้งในรูปแบบของความตกลง ในระดับต่างๆ (MOU/ Agreement/ Declaration) และโครงการความร่วมมือ ทั้งระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียนด้วยกันและ ระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศ คู่เจรจาทั้งในกรอบอาเซียน+๑ และอาเซียน+๓ และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีกลไกการดำเนินงาน ได้แก่ การประชุมรายสาขาระดับ เจ้าหน้าที่อาวุโส ระดับรัฐมนตรี คณะมนตรีประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน

๕. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) มุ่งมั่นที่จะขจัดความหิวโหย และความอดอยากทุกรูปแบบให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๗๓ เพื่อให้แน่ใจว่าทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและผู้ด้อยโอกาสจำนวนมากจะได้รับการเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ และมีคุณค่าทางโภชนาการตลอดทั้งปี เป้าหมายนี้ยังเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืน การปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่และกำลังการผลิตของเกษตรกรรายย่อยที่ช่วยให้เข้าถึงแหล่งที่ดินทำกิน เทคโนโลยี และการตลาดอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างประเทศก็เป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เราจะสามารถยุติความอดอยากและความหิวโหยได้ภายในปี ๒๕๗๓ โดยดำเนินการร่วมกับเป้าหมายอื่น ๆ ที่กำหนดไว้

ซึ่งหลังจาก (Sustainable Development Goals: SDGs) เข้ามาทำให้ในภาพรวมของปัญหาเรื่องสุขภาพ จะเกี่ยวข้องกับด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านการศึกษา การจ้างงาน รวมถึงปัญหาการสร้างรายได้ ซึ่ง (Sustainable Development Goals: SDGs) จึงเป็นกรอบของทิศทางการพัฒนาเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ ๒.๑๑ ภาพเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs)

ซึ่งหลังจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ได้เข้ามาทำให้ในภาพรวมของปัญหาเรื่องสุขภาพที่จะเกี่ยวข้องกับด้านอื่น ๆ เช่น ความยากจน การศึกษา การจ้างงาน และการสร้างรายได้ ซึ่งเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากเป้าหมายประสงค์ของการดำเนินการทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ต้องอาศัยความร่วมมือที่เป็นเงื่อนไขเบื้องต้น ในการสร้างรากฐานทางสังคม รูปแบบการบูรณาการ โดยความร่วมมือจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน (Mutual Understanding) ความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน (Mutual Confidence) เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศภาคี เกิดการแบ่งปันค่านิยม และพฤติกรรมที่ดีร่วมกัน เป็นเงื่อนไขความร่วมมือดังกล่าวจะนำไปสู่การบูรณาการในการสร้างสังคมระหว่างประเทศ (Transnational Society)

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการมีผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน จะเป็นตัวช่วยในการลดปัญหาช่องว่างต่าง ๆ และต่อยอดไปถึงความร่วมมือด้านสังคม และวัฒนธรรมของสมาคมอาเซียนในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ โดยยึดตามหลักเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่จะทำให้เกิดเป็นหลักประกันในเรื่องการมีคุณภาพชีวิต สุขภาพที่ดี และส่งเสริมการมีสวัสดิการให้กับคนทุกกลุ่ม ทุกวัยได้อย่างครอบคลุม และอย่างยั่งยืน

วาระที่ ๔ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมฯ ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น

วาระที่ ๕ ประธานกล่าวปิดการประชุมฯ

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔
เรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียน
และมิตรประเทศ”

วันที่ ๑๘ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เอ วัน เดอะรอยัล ครูซ พัทยา

๑. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสภาวะแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคมจิตวิทยา (Social) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านการเมือง (Political) รวมทั้งทางด้านทหาร (Military) หรือ STEEP-M มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดภัยคุกคามใหม่ ๆ ที่มีความซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เช่น ปัญหาโรคระบาด ความขัดแย้งทางการเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ การกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่รวดเร็วขึ้น^๙ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ เทคโนโลยีการต่อต้านอากาศยานไร้คนขับ เทคโนโลยีด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม เทคโนโลยีไซเบอร์ และเทคโนโลยีอัตโนมัติ เป็นต้น ล้วนส่งผลให้การเตรียมและใช้กำลังของกองทัพในการปฏิบัติการกิจเปลี่ยนแปลงไป^{๑๐} กองทัพในหลายประเทศทั่วโลกจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเตรียมกำลังพลให้มีความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงข้างต้น ดังนั้น การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรของกองทัพในทุกระดับให้มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้กำลังพลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีขีดความสามารถในการตอบสนองภัยคุกคามใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

^๙ กลุขณะ นันทะวิชัย. (๒๕๖๐). การพัฒนากำลังพลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก.

^{๑๐} กองทัพอากาศ. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (ฉบับเผยแพร่), ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, http://www.rtafaqa.org/images/sub_1485486371/RTAF_Strategy_20y_2561-2580.pdf.

ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศได้มีการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับกำลังพลในกองทัพของประเทศของตน เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย รวมถึงประเทศในอาเซียน เช่น สิงคโปร์ ด้วยเช่นเดียวกัน **สหรัฐฯ** มีแนวคิดเกี่ยวกับการใช้กองกำลังแบบพลวัต ซึ่งแนวคิดการใช้กองกำลังแบบพลวัตนี้เป็นกรอบการจัดการกองกำลัง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการเตรียมพร้อมสำหรับสงคราม พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการปัจจุบันสำหรับปฏิบัติการประจำวัน โดยเน้นที่การเคลื่อนกำลังพลอย่างรวดเร็ว และมุ่งเน้นทางด้านอากาศ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการและการแบบบูรณาการกับประเทศพันธมิตร เพื่อยับยั้งการรุกราน แต่การใช้กองกำลังแบบพลวัตท่าทีทางการทหาร และปฏิบัติการต่าง ๆ ต้องใช้วิธีการที่ผู้ตัดสินใจของฝ่ายตรงข้ามจะไม่สามารถคาดเดาได้^{๑๑}

ส่วน**ออสเตรเลีย** ประเทศพันธมิตรของสหรัฐฯ ได้มีการเพิ่มการรับสมัครชนพื้นเมืองของออสเตรเลียเข้าเป็นทหาร ซึ่งได้ช่วยให้สัดส่วนของทหารประจำการถาวรที่เป็นชาวอะบอริจิน และชาวเกาะช่องแคบทอร์เรสมิ่จำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา จากร้อยละ ๓.๘ ของจำนวนทหารในช่วงเริ่มต้นของคณะทำงาน เป็นร้อยละ ๘.๘ กองทัพออสเตรเลียได้ว่าจ้างผู้รับสมัครทหารผู้เชี่ยวชาญที่เป็นชนพื้นเมือง ๑๓ คน ผู้รับสมัครทหารทำงานร่วมกับผู้สมัครจากภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อช่วยให้ผู้สมัครเตรียมตัวสำหรับการประเมินผล การเข้าเกณฑ์ทหารและการฝึกปฏิบัติขั้นพื้นฐาน รวมถึงการให้คำปรึกษาเมื่อเริ่มต้นเส้นทางอาชีพในกองทัพออสเตรเลีย กระทรวงกลาโหมออสเตรเลียระบุว่าผู้สมัครชนพื้นเมืองที่มีศักยภาพสามารถเลือกโครงการเส้นทางสำหรับชนพื้นเมืองของกระทรวงกลาโหมสองโครงการเพื่อช่วยในการเตรียมความพร้อม โครงการเตรียมตัวก่อนรับสมัครสำหรับชนพื้นเมือง เป็นหลักสูตรแบบอยู่ประจำระยะเวลาหกสัปดาห์สำหรับคนหนุ่มสาวที่สนใจสมัครเข้ารับราชการทหาร โครงการนี้มุ่งเน้นไปที่การฝึกสมรรถภาพทางร่างกาย การพัฒนาบุคลิกภาพ และความรู้ทางวัฒนธรรม ส่วนโครงการพัฒนาชน

^{๑๑} Indo Pacific Defense Forum. (๒๐๒๐). กองทัพสหรัฐฯ เพิ่มความพร้อมรับมือเชิงยุทธศาสตร์ผ่านการใช้กองกำลังแบบพลวัต, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, <https://ipdefenseforum.com/th/2020/12/%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%9E%E0%B8%AA%E0%B8%AB%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%AF-%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%9E/>

พื้นเมืองของกระทรวงกลาโหมเป็นหลักสูตรระยะเวลา ๕ เดือนครึ่งสำหรับคนหนุ่มสาวที่ต้องการเข้าร่วมกองทัพออสเตรเลีย แต่อาจมีข้อจำกัดด้านการอ่าน การเขียน หรือความพร้อมทางร่างกาย^{๑๒}

สำหรับ**สิงคโปร์** กองทัพลิงคโปร์ได้มุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำของกำลังพลในทุกกระดับ และได้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาภาวะผู้นำกองทัพลิงคโปร์ (SAF Centre for Leadership Development: CLD) สังกัดสถาบันการทหารชาติขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๒ เพื่อให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับกำลังพลของกองทัพทั้งระบบ โดยกองทัพลิงคโปร์เห็นว่าภาวะผู้นำของกำลังพลทุกระดับ คือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งกว่าเทคโนโลยี ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรและการวางรูปแบบการเรียนการสอนในสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาภาวะผู้นำในขณะทำงานต้องต่อเนื่องกัน ด้วยการพัฒนาหลักนิยม คู่มือ การทำวิจัย การพัฒนาผู้สอน การให้ข้อเสนอแนะ การอำนวยความสะดวกให้เกิดระบบภาวะผู้นำและการบังคับบัญชาที่เหมาะสม (เช่น การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสร้างทีมงาน เป็นต้น) ทั้งนี้เพื่อรองรับภารกิจทางทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ไม่เพียงแต่ต้องเตรียมพร้อมเพื่อการป้องกันประเทศแต่ต้องมีภารกิจระหว่างประเทศ การร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ภายในประเทศเพื่อความมั่นคง และการเตรียมความพร้อมในการป้องกันการค้าการร้ายทุกรูปแบบ^{๑๓}

สำหรับกองทัพไทยเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศ มีภารกิจรับผิดชอบการวางแผน พัฒนาและดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมบังคับบัญชากองทัพไทยให้สามารถติดต่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับรัฐบาล ระดับกระทรวง และหน่วยงานในกระทรวงกลาโหมตลอดจนการแบ่งมอบความรับผิดชอบในการดำเนินการให้กับกองทัพ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง^{๑๔} ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพไทยจะต้องมีการจัดการและพัฒนากำลังพลให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการ

^{๑๒} Indo Pacific Defense Forum. (๒๐๒๐). กองทัพออสเตรเลียเพิ่มจำนวนทหารเกณฑ์ที่เป็นชนพื้นเมืองเป็นร้อยละ ๘.๘ ของกองกำลัง, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, <https://ipdefenseforum.com/th/2019/02/%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%9E%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%88/>

^{๑๓} ณรงค์ อินทชาติ. (๒๕๖๒). จุดเปลี่ยนผ่านของแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑: กรณีศึกษากองทัพสิงคโปร์. วารสารรัฐสารภิรักษ์. ๔(๒): ๑๑๑-๑๒๑.

^{๑๔} กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๔). วิสัยทัศน์ ภารกิจ พันธกิจ, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, http://www.rtarf.mi.th/pdf/mission_vision62.pdf.

ศึกษาการบริหารจัดการกำลังพลจากประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพ เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกองทัพไทยสามารถศึกษาถึงแนวทางในการบริหารจัดการกำลังพล รวมถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จ ข้อดี และข้อเสียของประเทศเหล่านั้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพไทยให้มีขีดความสามารถ และประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติภารกิจให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลกได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ด้วยเหตุนี้ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะเลขานุการศูนย์อาเซียนศึกษา ทำหน้าที่ในการจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนฯ ได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นที่ส่งผลต่อไทยและกองทัพ จึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ” เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการบริหาร รวมถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จ ข้อดี และข้อเสียในการจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ และเพื่อเป็นเครื่องมือในการระดมความรู้ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เข้าร่วมประชุมฯ ซึ่งผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้วางแผน และกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ

๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ข้อดี และข้อเสียในการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ

๒.๓ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไทยและกองทัพในการกำหนดแนวทาง และวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพไทยให้มีขีดความสามารถ และประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติภารกิจให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ ทราบถึงแนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ

๓.๒ ทราบถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จ ข้อดี และข้อเสียในการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ

๓.๓ สามารถให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไทยและกองทัพเพื่อนำไปกำหนดแนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพไทยให้มีขีดความสามารถ และประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติภารกิจให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๔. สรุปการบรรยายของวิทยากร

๔.๑ การอภิปรายในหัวข้อ “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ”

วิทยากรท่านที่ ๑

Colonel Wayne Turnbull, Senior Defence Official/ Defence Attaché and Chief of JUSMAGTHAI: บรรยายเรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสหรัฐฯ”

๑. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการกำลังพลของสหรัฐฯ

สหรัฐฯ มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในด้านการบริหารจัดการกำลังพล โดยมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความท้าทายในอนาคต เช่น ๑) การพัฒนาความรู้กำลังพลในด้านต่างๆ และการศึกษาให้กำลังพลอยู่เสมอ ๒) การมีกำลังพลที่มีความหลากหลายด้านอาชีพ ๓) มีระบบคุณธรรมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านกำลังพลที่มีความโปร่งใส ๔) มีการนำผลประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของระบบการเรียนการสอน และมีการวัดผลอย่างเข้มข้น และ ๕) เน้นการเป็นทหารมืออาชีพและปฏิบัติงานที่เข้าใจมนุษย์ เข้าใจสังคม และความเป็นไปของโลก

๒. ภาพรวมในบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพสหรัฐฯ (Human Resource Management : HRM)

จากสถานการณ์ และความท้าทายในปัจจุบันทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพสหรัฐฯ ถูกตัดสินใจภายใต้การนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนเกี่ยวกับโครงสร้างกำลังพล การบรรจุ และการรักษากำลังพล สวัสดิการ และความพร้อมของกำลังพลจากมุมมองทั้งระดับบุคคล และระดับหน่วยงาน

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของสหรัฐฯ ได้มีการพัฒนาจากบทบาทสนับสนุนไปสู่การเป็นผู้ที่ทำให้เป็นไปได้ในเชิงยุทธศาสตร์สำหรับทหาร (Strategic enabler for the military) โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จะทำหน้าที่ในการฝึกอบรม ให้ความรู้ จัดการงาน และมอบสิทธิประโยชน์แก่บุคลากรทางทหารและพลเรือนในกระทรวงกลาโหม รวมถึงช่วยเหลือโครงการต่าง ๆ เช่น การควบคุมการใช้ยา และแอลกอฮอล์ในทางที่ผิด การสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ การช่วยเหลือครอบครัว การพักผ่อนหย่อนใจ และการเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านร่างกาย

แผนภาพที่ ๓.๑ “หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพสหรัฐฯ”

โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพสหรัฐฯ ประกอบด้วย

๒.๑ หน่วยบัญชาการทรัพยากรมนุษย์กองทัพบก (U.S. Army Human Resource Command)

เป็นหน่วยงานทรัพยากรบุคคลที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีกำลังพลที่เป็นทหาร ทหารเกณฑ์ และพลเรือนประจำการมากกว่า ๔,๐๐๐ คน โดยมีภารกิจในการดำเนินการการบริหารจัดการคนเก่งเชิงกลยุทธ์ (Strategic Talent Management) โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับกำลังพล และบริการกำลังพลเพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรและเสริมสร้างกองทัพบกที่คล่องตัวและปรับตัวได้ (Agile and Adaptive Army) ในการเคลื่อนย้ายกำลังการสู้รบ และมีชัยชนะในสงคราม

๒.๒ หน่วยบัญชาการกำลังพลกองทัพอากาศ (Air Force Personnel Center)

เป็นหน่วยงานที่มีกำลังพลที่เป็นทหารอากาศ พลเรือน และบุคลากรของผู้รับจ้าง ประมาณ ๒,๕๐๐ คน มีภารกิจในการพัฒนา นำเสนอนวัตกรรม และส่งมอบวิธีการสนับสนุนกำลังพลทั้งหมด สนับสนุนแนวทางแก้ไขปัญหาแก่ผู้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติการที่ชาญฉลาดของกองทัพอากาศ การสนับสนุน การปฏิบัติการความรู้การปรับใช้หน่วย และความพร้อมในการฝึกเพื่อสนับสนุนผู้ประสานงานด้านความมั่นคง

UNCLASSIFIED

Air Force Personnel Center

Mission: Develop and deliver innovative, customer-focused Total Force support solutions to commanders, Airmen and families.

- Established on 1 April 1963
- Located in Joint Base San Antonio – Randolph, Texas
- Approximately 2,500 Air Force military, civilian and contractor personnel responsible for worldwide personnel operations for approximately 307,000 active-duty members, 145,000 civilian employees, 176,000 Reserve components, 726,000 retirees and 103,000 surviving spouses.

แผนภาพที่ ๓.๒ “ภารกิจของ Air Force Personnel Center”

๒.๓ หน่วยบัญชาการกำลังพลกองทัพเรือ (Navy Personnel Command)

มีกำลังพลที่เป็นทหารและทหารเกณฑ์ รวมถึงพลเรือน ประมาณ ๒,๐๐๐ คน มีภารกิจ คือ การบริหารจัดการกำลังพลให้แก่ฝูงเรือด้วยลูกเรือที่มีความพร้อม การสนับสนุนให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นการทำงานจนกระทั่งสิ้นสุดการทำงาน โดยหน่วยบัญชาการกำลังพลกองทัพเรือ จะทำหน้าที่ในการดูแลกำลังพลของกองทัพเรือ และบุคลากรที่ได้รับการเกณฑ์ทหาร และครอบครัวของกำลังพลโดยการตอบสนองความต้องการกำลังพลของกองทัพเรือ ในขณะเดียวกันก็มุ่งมั่นที่จะตอบสนองเป้าหมายทางวิชาชีพบุคคลของแต่ละบุคคลและมุ่งเน้นการบริการ

๒.๔ หน่วยกิจการกำลังพลและกำลังสำรองของนาวิกโยธิน (Marine Manpower and Reserve Affairs)

มีภารกิจในการใช้ระบบจัดการกำลังพลแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร โดยการดึงดูด พัฒนา รักษา และสนับสนุนกำลังพลนาวิกโยธิน ครอบครัว และเจ้าหน้าที่พลเรือน โดยกำลังพลได้ดำเนินการตามแรงบันดาลใจในวิชาชีพ และเป้าหมายในการทำงานส่วนบุคคล เพื่อมอบกำลังพลที่มีความเข้มแข็ง หรือ “มนุษย์เหล็ก” ที่จำเป็นในการสู้รบ และขณะการต่อสู้ให้แก่ผู้บังคับบัญชา

๒.๕ ศูนย์บริการกำลังพลหน่วยยามฝั่ง (Coast Guard Personnel Service Center) มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจโดยการสรรหา เข้าถึง มอบหมาย และพัฒนาอาชีพ ดูแลสวัสดิการ การจ่ายค่าชดเชย การแยกย้าย และเกษียณอายุของกำลังพลหน่วยยามฝั่งทั้งหมด

๓. แนวทางการรับราชการและการเลื่อนยศ

๓.๑ การเลื่อนยศเป็น ร.ท. มีระยะเวลารับราชการ ๑๘ เดือน ครองยศเดิมมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๘ เดือน ผู้ที่มีคุณสมบัติครบทั้งหมด (เกือบร้อยละ ๑๐๐ ได้รับการเลื่อนยศ)

๓.๒ การเลื่อนยศเป็น ร.อ. มีระยะเวลารับราชการ ๔ ปี ครองยศเดิมมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๒ ปี ผู้ที่มีคุณสมบัติครบทั้งหมด (เกือบร้อยละ ๑๐๐ ได้รับการเลื่อนยศ)

๓.๓ การเลื่อนยศเป็น พ.ต. มีระยะเวลารับราชการ ๑๐ ปี ครองยศเดิมมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๓ ปี ผู้ที่มีคุณสมบัติดีที่สุดร้อยละ ๘๐ ได้รับการเลื่อนยศ

๓.๔ การเลื่อนยศเป็น พ.ท. มีระยะเวลารับราชการ ๑๖ ปี ครองยศเดิมมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๓ ปี ผู้ที่มีคุณสมบัติดีที่สุดร้อยละ ๗๐ ได้รับการเลื่อนยศ

๓.๕ การเลื่อนยศเป็น พ.อ. มีระยะเวลารับราชการ ๒๒ ปี ครองยศเดิมมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๓ ปี ผู้ที่มีคุณสมบัติดีที่สุดร้อยละ ๕๐ ได้รับการเลื่อนยศ

UNCLASSIFIED

Career Path/Promotion Timelines

Standard Officer Promotion Rates and Times

Promote to:	Time in Service	Minimum Time in Grade Required by Law	Promotion Opportunity
0-2	18 months	18 months	Fully qualified (nearly 100 percent)
0-3	4 years	2 years	Fully qualified (nearly 100 percent)
0-4	10 years	3 years	Best qualified (80 percent)
0-5	16 years	3 years	Best qualified (70 percent)
0-6	22 years	3 years	Best qualified (50 percent)

UNCLASSIFIED

แผนภาพที่ ๓.๓ “Standard Officer Promotion Rates and Times”

๔. การศึกษาของทหารอาชีพ (Professional Military Education: PME)

การศึกษาของทหารอาชีพมีบทบาทสำคัญในการจัดการเส้นทางการรับราชการของกำลังพลผ่านการเลื่อนตำแหน่ง (Promotion) และการศึกษาของทหารอาชีพ (PME) โดยเส้นทางการรับราชการของกำลังพลต้องได้รับการออกแบบเพื่อให้มีการพัฒนา คัดกรอง และฝึกทักษะทางปัญญาใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงระดับยศอาวุโสสูงสุด โดยการศึกษาของทหารอาชีพจะมุ่งเน้นไปที่ความเป็นผู้นำ ทักษะการบริหาร แนวปฏิบัติตามประวัติศาสตร์ทางทหาร และหลักนิยมในการปฏิบัติการ นโยบายป้องกันประเทศ การวางแผน และการตัดสินใจ ความรับผิดชอบทางกฎหมาย และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ตลอดจนการเตรียมนายทหารสัญญาบัตรเพื่อปฏิบัติงานในระดับโลกในทุกมิติ และการเป็นผู้นำที่ได้ดชาด

๔.๑ ระยะของการศึกษาของทหารอาชีพ แบ่งเป็น ๕ ระยะ คือ

๔.๑.๑ Precommissioning เป็นการศึกษาก่อนเข้ารับราชการ โดยเป็นโปรแกรมการศึกษาทางทหารที่ผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตร ที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการรับราชการทหารเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย The US Military Academy, Air Force

Academy, Naval Academy, Coast Guard Academy, Merchant Marine Academy, Officer Candidate School (OTS) และ Reserve Officer Training Command (ROTC)

โดยเฉพาะการส่งเสริมกองทัพให้มีเสถียรภาพผ่านโครงการ (Army Reserve Officers' Training Corps : ROTC) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการฝึกทหารกองหนุนของกองทัพบก ทั้งชาย และหญิงที่ได้รับการศึกษาในระดับวิทยาลัย ให้ได้รับการคัดเลือกในตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ ในฐานะเจ้าหน้าที่ในกองทัพ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในกองกำลังสำรอง และกองกำลังพิทักษ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในประเทศเป็นการฝึกอบรมที่นักเรียนใน Army Reserve Officers' Training Corps (ROTC) จะได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำทักษะทางทหาร และการฝึกทักษะอาชีพ หลักสูตรเกิดขึ้นทั้งในห้องเรียน และในภาคสนาม และผสมผสานกับการศึกษาทางวิชาการ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ในกองทัพบก

๔.๑.๒ Primary PME รับผู้เข้ารับการศึกษาเป็นระดับ ร.ต.-ร.อ. โดยมุ่งเน้นทักษะเฉพาะ และความรู้ทางเทคนิคในเหล่าทัพ เป็นการเฉพาะ โดยแต่ละเหล่าทัพมีหลักสูตรดังต่อไปนี้

๔.๑.๒.๑ กองทัพบก มีหลักสูตร Infantry Basic Officer/Captain Career Courses, Armor Basic Officer/Captain Career Courses, Intelligence Basic Officer/Captain Career Courses และ Signal Basic Officer/Captain Career Courses

๔.๑.๒.๒ กองทัพเรือ มีหลักสูตร Surface Warfare Officer Basic Course, Naval Aviation Officer Basic Course, Submarine Warfare Officer Basic Course และ Special Warfare Officer Basic Course

๔.๑.๒.๓ กองทัพอากาศ มีหลักสูตร Squadron Officer School และ Intelligence Officer Initial Skills Course

๔.๑.๒.๔ นาวิกโยธิน มีหลักสูตร The Basic School และ Expeditionary Warfare School

๔.๑.๓ Intermediate PME รับผู้เข้ารับการศึกษาในระดับ พ.ต. เพื่อเตรียมกำลังพลไว้สำหรับการปฏิบัติการทางทหารเฉพาะเหล่า โดยมีหลักสูตรดังนี้คือ Army Command and General Staff College, Naval Staff College, Air Command and Staff College และ Marine Corps University

๔.๑.๔ Senior PME รับผู้เข้ารับการศึกษาในระดับ พ.ท.-พ.อ. เพื่อเตรียมกำลังพลสำหรับการพัฒนาและประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ทหาร พร้อมทั้งเน้นการปฏิบัติการร่วม และให้การสนับสนุนแก่เหล่าทัพ โดยมีหลักสูตร ได้แก่ National War College, Army War College, Naval War College และ Air War College

UNCLASSIFIED

Professional Military Education

Senior:

- Education programs received at grades O-5 or O-6 that prepare officers to develop and implement military strategies with an emphasis on Joint operations and some attention to Service-specific contributions.

National War College

Army War College

Naval War College

Air War College

UNCLASSIFIED

แผนภาพที่ ๓.๔ “สถานศึกษาของแต่ละเหล่าทัพ”

๔.๑.๕ General/Flag Officer รับผู้เข้ารับการศึกษาตั้งแต่ระดับ พล.จ. (พลจัตวา) หรือ พ.อ.พิเศษ ของไทยขึ้นไป โดยมุ่งเน้น การเป็นผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำในสภาวะแวดล้อมนานาชาติ ระหว่างรัฐบาล ระหว่างองค์กร ระหว่างเหล่าทัพ โดยมีหลักสูตร ได้แก่ National Defense University, Joint Forces Staff College และ Naval Postgraduate School

๔.๒ ความสำคัญของการศึกษาของทหารอาชีพ เป็นการพัฒนานายทหารในปัจจุบัน เพื่อหาวิธีการรบในสงครามในอนาคต โดย

๔.๒.๑ เป็นการพัฒนาทหารในหลายประเด็น ทั้งในวิชาชีพทางทหาร และเป็นการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อม ให้มีความรับผิดชอบในระดับที่สูงขึ้นไป

๔.๒.๒ เป็นการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ในทุกระดับ

๔.๒.๓ เป็นการช่วยให้นายทหารได้เรียนรู้วิธีคิด และทราบถึงกระบวนการคิด

๔.๓ ผลลัพธ์ของการศึกษาของทหารอาชีพ

การศึกษาของทหารอาชีพต้องให้ความรู้และทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมแก่ผู้สำเร็จการศึกษาให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้นำการรบร่วม ฝ่ายเสนาธิการอาวุโส และ นักยุทธศาสตร์ ที่มีความสามารถดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ เล็งเห็นมิติของความท้าทายทางทหารที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติวงรอบปัญหาในระดับนโยบาย และเสนอแนะทางเลือกทางทหารที่สามารถทำงานได้ภายในกรอบที่ครอบคลุมของการปฏิบัติการแบบบูรณาการในระดับโลก

๔.๓.๒ คาดการณ์และนำไปสู่การปรับตัว และสร้างนวัตกรรมอย่างรวดเร็ว ในช่วงเวลาที่มีอัตราเร่งของการเปลี่ยนแปลงของสงครามภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขันของมหาอำนาจ และเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดด

๔.๓.๓ ดำเนินการสู้รบร่วมกันในระดับปฏิบัติการจนถึงระดับยุทธศาสตร์ และทุกโดเมนของการทำสงครามแบบบูรณาการทั่วโลก รวมถึงความสามารถในการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนของพันธมิตร

๔.๓.๔ เป็นนักรบที่มีความคิดเชิงยุทธศาสตร์หรือนักยุทธศาสตร์ที่สามารถประยุกต์การดำเนินการ และปรับยุทธศาสตร์ในแคมเปญและการปฏิบัติการได้

๔.๓.๕ แสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการสื่อสารด้วยการเขียน การพูด และการแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติการที่มีความซับซ้อน

๔.๔ การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของทหารอาชีพที่พึงประสงค์ (PME Desired Leader Attributes)

การศึกษาของทหารอาชีพ เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถดังนี้

๔.๔.๑ มีความเข้าใจสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง และบทบาทสนับสนุนจากเครื่องมือที่เป็นพลังอำนาจของชาติ

๔.๔.๒ สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน

๔.๔.๓ รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลง และนำไปสู่การเปลี่ยนผ่าน

๔.๔.๔ ดำเนินการตามเจตนาบนความไว้วางใจ การเสริมพลัง และความเข้าใจ คำสั่งในภารกิจ

๔.๔.๕ ตัดสินใจในการใช้อาวุธอย่างมีจริยธรรมบนพื้นฐานของค่านิยมร่วมกัน

๔.๔.๖ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และมียุทธศาสตร์ในการประยุกต์ใช้หลักการ และหลักนิยมในการรบ ในการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations)

๕. บทสรุป

ระบบศึกษาของทหารอาชีพ (Professional Military Education: PME) และการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสหรัฐฯ จะเป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่แข็งแกร่ง และสามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันขององค์ประกอบที่หลากหลายภายในกองทัพได้ ทั้งยังเป็น การให้กองทัพสหรัฐฯ ได้บริหารจัดการเจ้าหน้าที่ กำลังพลได้อย่างมีประสิทธิภาพในอาชีพ สามารถสร้างเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ทั่วโลกในทุกโดเมน และเป็นผู้นำที่มีการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดตลอดการปฏิบัติงานในอาชีพทหาร

วิทยากรท่านที่ ๒

Lieutenant Colonel Nick Beumer, Acting Defence Attaché to the Kingdom of Thailand: บรรยายเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพ ออสเตรเลีย หลักการ/ กระบวนการและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ”

กล่าวนำ

แผนการป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมออสเตรเลีย ปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๗ (The 2019- 24 Defence Corporate Plan) วัตถุประสงค์ของการป้องกันประเทศ เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงของเครือรัฐออสเตรเลีย และพัฒนาผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยกำหนดผลสัมฤทธิ์ไว้สองประการ ได้แก่

๑) ปกป้องออสเตรเลีย และผลประโยชน์ของชาติผ่านการดำเนินการ และการให้การสนับสนุนชุมชนออสเตรเลีย และหน่วยงานพลเรือนตามแนวทางของรัฐบาล และ

๒) ปกป้องและพัฒนาผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ของออสเตรเลีย ผ่านการกำหนดนโยบายในการพัฒนาเชิงกลยุทธ์ การดำรงรักษา และพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ และข่าวกรองทางทหาร รวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกตามที่รัฐบาล กำหนด

กองทัพออสเตรเลียได้ดำเนินการทบทวนนโยบายต่าง ๆ รวมถึงโครงสร้างของกองทัพเพื่อเตรียมปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ และความท้าทายด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ และได้ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศปี พ.ศ.๒๕๖๓ และแผนโครงสร้างกองทัพในปี พ.ศ.๒๕๖๓ ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศใหม่ โดยมุ่งเน้นไปที่ภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก

แผนภาพที่ ๓.๕ ความรู้สึกของผู้บัญชาการกองทัพออสเตรเลียที่มีต่อบุคคล/ กำลังพล

ทั้งนี้ หลักการของกองทัพด้านการคัดเลือกกำลังพล คือ เป็นบุคลากรที่มีความสามารถ คล่องตัว ยืดหยุ่น และมีความเป็นผู้นำ โดยกองทัพต้องการให้บุคลากรมีการพัฒนาอยู่เสมอ เข้าใจวัฒนธรรมองค์กรที่ถูกต้อง และเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

๑. การปฏิรูปวัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรของกองทัพออสเตรเลียมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- ความรับผิดชอบของผู้นำ (Leadership accountability)
- ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Capability through inclusion)
- จริยธรรมและการปฏิบัติตัวในที่ทำงาน (Ethics and workplace behaviours)
- สุขภาพอนามัยและความปลอดภัย (Health, wellness, and safety)
- ความคล่องตัวและความยืดหยุ่นในที่ทำงาน (Workplace agility and flexibility)
- ความสามารถในการนำและการพัฒนาทีมงานแบบบูรณาการ (Leading and developing integrated teams)

ทั้งนี้ กองทัพได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรผ่านแผนงาน และโครงการต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

๑.๑ โครงการ Next Generation Navy ของกองทัพเรือ โครงการนี้ได้ส่งเสริมคุณลักษณะทางวัฒนธรรม ๕ ประการ ได้แก่ (๑) การให้ความสำคัญกับบุคลากร (๒) การพัฒนาผู้นำที่ให้ความสำคัญกับทีมงานของตน (๓) การเพิ่มความยืดหยุ่น (๔) การปลูกฝังจิตวิญญาณประสงค์ และ (๕) การขับเคลื่อนสู่ความเชี่ยวชาญระดับมืออาชีพ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลากรกองทัพเรือ และครอบครัวในช่วงการแพร่ระบาดโรคโควิด-๑๙

๑.๒ โครงการ Good Soldiering เป็นโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในฐานะบุคคล ทีม และกองทัพ ก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานของความไว้วางใจ การเป็นแบบอย่างที่ดี และการร่วมกันทำงานผ่านระบบการทำงานเป็นทีม

๑.๓ โครงการวัฒนธรรม New Horizon ของกองทัพอากาศ มุ่งเน้นไปที่ค่านิยมของกองทัพอากาศในเรื่องความเคารพความเป็นเลิศ ความคล่องตัว ความทุ่มเท ความซื่อสัตย์ และการทำงานเป็นทีม โดยค่านิยมเหล่านี้จะช่วยทำให้สภาพแวดล้อมการทำงานมีความยุติธรรม และปลอดภัย รวมทั้งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้นำของกองทัพ

๒. แผนกลยุทธ์กำลังพล

ปัจจุบันกองทัพอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์กำลังพลด้านการป้องกันประเทศ พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๙ โดยแผนดังกล่าวได้รับการออกแบบมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่

สามารถทำงานได้ดีที่สุด และกำหนดแนวทางการดำเนินการแบบบูรณาการในการสรรหาบุคลากร การปรับย้ายกำลังพล การศึกษา ความเป็นมืออาชีพ การบริหารการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วม และความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

๓. การรับกำลังพลใหม่

ความท้าทายยังคงอยู่ในการสรรหาทหารกองหนุน เจ้าหน้าที่ประจำการกองทัพเรือดำน้ำ และบุคลากรหญิง เพื่อดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้าน STEM (STEM: Science, Technology, Engineering and Mathematics) โดยในไตรมาสที่สี่ของปีจะมีการทดสอบออนไลน์ ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการสรรหาบุคลากร ทำให้ทราบคุณสมบัติ และความสามารถของผู้สมัครได้อย่างรวดเร็ว ช่วยในการคัดกรองผู้สมัครในเบื้องต้น ทั้งนี้ กองทัพมีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านข่าวกรอง ไซเบอร์ วิศวกรรม และทักษะเฉพาะทางด้าน การต่อเรือ อย่างไรก็ตามสำหรับสตรีได้มีโครงการเตรียมการฝึกขั้นต้นของสตรี (The Female Initial Training Preparation: FIT Prep) เป็นโครงการเพื่อเตรียมสตรีให้พร้อมสำหรับการฝึกทหารขั้นพื้นฐาน

โดยก่อนการคัดเลือกบุคลากร กองทัพเรือได้มีการจัดการให้มีการเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ของกองทัพเรือ รวมถึงการจัดการบรรยายข้อมูลที่มุ่งเน้นการทำ ความคุ้นเคยระหว่าง กองทัพเรือกับผู้สมัคร เพื่อให้เห็นโอกาสในการทำงานกับกองทัพเรือ รวมทั้งแจ้งให้ทราบถึง กระบวนการสรรหา และข้อกำหนด กฎระเบียบของกองทัพเรือ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในการคัดเลือกกำลังพล

นอกจากนี้กองทัพยังได้ทำงานร่วมกับที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการ สรรหาบุคลากร เพื่อพัฒนาวิธีการและแนวทางใหม่ ๆ ให้ดียิ่งขึ้น เช่น การปรับปรุงระบบการ สรรหาแบบดิจิทัล ซึ่งช่วยให้การสรรหาบุคลากรเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้โดยตรง ในระบบ ช่วยลดเวลาในการดำเนินการ รวมทั้งนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับการประกาศรับสมัคร การสัมภาษณ์ และประเมินผู้สมัครการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และเทคนิคการปรับเปลี่ยนคำอธิบายหรือ ตำแหน่งข้อความให้มีความชัดเจน ส่งผลให้มีกลุ่มผู้สมัครเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้การสรรหาบุคลากร รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสัมภาษณ์และการประเมินมากขึ้นนี้ ทำให้กองทัพสามารถดำเนินการ สรรหาต่อไปได้โดยไม่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤติไฟฟ้า และวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-๑๙

๔. ความหลากหลาย และการสร้างทีมที่ครอบคลุม

กองทัพให้ความสำคัญกับความสามารถของบุคลากร และรักษาบุคลากรที่มีความสามารถอย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความทุพพลภาพ หรือรสนิยมทางเพศ สำหรับคุณลักษณะสำคัญของ Total Workforce System คือ ADF Service Spectrum ซึ่งครอบคลุมกองกำลังพลประจำการ และกองกำลังสำรอง ภายใต้ Service Spectrum

กองทัพออสเตรเลีย (Australian Defence Force : ADF) ประกอบด้วย

- ๑) Employees of the Defence APS who are force assigned
- ๒) Not providing service but can be called out in specific circumstances if required
- ๓) Available for service or providing service
- ๔) Providing service, which includes an availability
- ๕) Specific pattern of service and number of days served
- ๖) Other than full-time service
- ๗) Full-time service

กำลังพลประจำการของกองทัพออสเตรเลียจะอยู่ในหมวดหมู่การบริการที่ ๗ และ ๖ ส่วนกำลังสำรองจัดอยู่ในหมวดหมู่บริการ ๓ ๔ และ ๕ สำหรับกำลังพลในหมวดหมู่บริการที่ ๒ คือ กำลังสำรองที่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาทำงานกับกองกำลัง และไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ แต่กองกำลังสามารถเรียกกำลังพลเหล่านี้เมื่อต้องการได้ รายละเอียดดังภาพ

Previous description	Service Spectrum continuum	Additional information
Permanent	Full-time service (Service Category 7)	Reservists on continuous full-time service (Service Option C) are included in permanent force funded strength numbers but not in headcount figures.
	Other than full-time service (Service Category 6)	Members of the permanent forces rendering a pattern of service other than full-time, who are subject to the same obligations as Service Category 7.
Reserves	Specific pattern of service and number of days served (Service Category 5)	Members of the Reserves who provide a contribution to capability that extends across financial years and who have security of tenure for the duration of their approved commitment to serve. They are liable for a call out. They can undertake continuous full-time service (Service Option C).
	Providing service, which includes an availability (Service Category 4)	Members of the Reserves who serve in a contingent capability at short notice, with their notice to move defined by their Service. They are liable for call out and available to be 'called for'. They can undertake continuous full-time service (Service Option C).
	Available for service or providing service (Service Category 3)	Members of the Reserves who provide a contingent contribution to capability by indicating their availability to serve or who are rendering service to meet a specified task within a financial year. They are liable for call out. They can undertake continuous full-time service (Service Option C).
	Not providing service but can be called out in specific circumstances if required (Service Category 2)	Members of the Reserve forces who do not render service and have no service obligation. They are liable for call out.
Defence APS employees on deployment	Employees of the Defence APS who are force assigned (Service Category 1)	APS employees of Defence who have been seconded or attached to the ADF and are force assigned on operations.
ADF Gap Year	Full-time service (Service Option G)	The ADF Gap Year is a program that enables 17 to 24 year olds with Year 12 education to experience segments of ADF training and employment for up to 12 months.

แผนภาพที่ ๓.๖ Total Workforce System – Service Spectrum Continuum

โดยหมวดหมู่บริการและตัวเลือกที่มีให้ใน Service Spectrum ช่วยให้สมาชิกมีทางเลือก และความยืดหยุ่นที่จำเป็นในการดำเนินงานต่อไป ด้วยการเข้าถึงศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ใน Service Spectrum ทำให้ง่ายสำหรับกองทัพในการค้นหาบุคคลที่มีความสามารถที่เหมาะสม หนึ่งในตัวขับเคลื่อนโครงการ ADF Total Workforce System คือ การที่บุคลากรต้องการความยืดหยุ่นมากขึ้นในการทำงาน การเปิดตัว Total Workforce System ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ปรับปรุงให้มีการจัดเตรียมงานที่ยืดหยุ่นสำหรับกำลังพลที่มีอยู่ในกองทัพออสเตรเลีย โดยอนุญาตให้สมาชิกกองกำลังประจำการสามารถลดชั่วโมงในการทำงานผ่านระบบการจัดการที่ยืดหยุ่นได้

๕. ผู้หญิงในกองกำลังป้องกันออสเตรเลีย

เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๓ อัตราของบุคลากรหญิงในกองทัพออสเตรเลียเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๙.๒ โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๒ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๘.๖ จำนวนผู้หญิงที่ประจำการในกองทัพออสเตรเลีย เพิ่มขึ้น ๕๒๖ คน โดยมีผู้หญิงจำนวน ๑๕ คน ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่อาวุโส

แผนภาพที่ ๓.๗ อัตราการของบุคลากรหญิงในกองทัพออสเตรเลีย เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๙.๒ ในปี ๒๕๖๓

โครงการพัฒนาบุคลากรหญิงของกองทัพออกแบบมาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ สนับสนุน และเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาความเป็นผู้นำสำหรับผู้หญิง โดยมีโครงการที่สนับสนุนผู้หญิง ดังนี้

๕.๑ กองทัพเรือ โครงการพัฒนาสตรีของกองทัพเรือ ปี พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ (The Navy Women’s Development Program 2019–21) ซึ่งภายใต้โครงการนี้ได้มีการจัดตั้ง Navy Women’s Mentoring Program และ Navy Women’s Mentoring and Networking Forums โดย Navy Women’s Development Program มีบุคลากรหญิงของกองทัพเรือมากกว่า ๑๐๐ คน เข้าร่วมในหลักสูตรการพัฒนาความเป็นมืออาชีพและความเป็นผู้นำ ผู้ที่สำเร็จหลักสูตรนี้ได้รับมอบหมายเป็นตัวแทนของกองทัพเรือในการประชุมสุดยอดผู้นำสตรีและการประชุมสัมมนาทั่วประเทศ

๕.๒ กองทัพบก มีกิจกรรมการพัฒนาความเป็นมืออาชีพที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ โดยโครงการในปัจจุบัน ได้แก่ ๑) The Future Through Collaboration ๒) Great Leaders Are Made ๓) Chief Executive Women’s Leaders Program groups and executive coaching ๔) the Army Industry และ ๕) Corporate Development Program กองทัพมุ่งมั่นที่จะให้ผู้หญิงมีทักษะในการรบ มีภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๒ กองทัพได้เริ่มดำเนินโครงการเพื่อปรับโครงสร้างกองทัพ และมุ่งเน้นให้ผู้หญิงมีบทบาทในการรบมากขึ้น

๕.๓ กองทัพอากาศ สนับสนุนให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการประชุมและงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกองทัพ โดยมีโครงการพัฒนาการพูดในที่สาธารณะ (Public Speaking Development Program) ซึ่งเป็นโครงการที่อำนวยความสะดวกในการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ และโอกาสในการสร้างเครือข่ายสำหรับผู้หญิงในกองทัพอากาศทุกคน และ The Leadership Exchange Program ซึ่งเป็นเวทีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผู้นำ แบ่งปันแนวคิดและประสบการณ์กับสมาชิกกองทัพอากาศคนอื่น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันตามตำแหน่งและหน้าที่ รวมถึง Australian Women Pilots ’Association Grant ได้มีการมอบทุนการศึกษาสองทุนต่อปีเพื่อสนับสนุนนักบินหญิงในการเพิ่มพูนทักษะการบิน วิทยากรท่านที่ ๓

นาวาอากาศเอก พรเดชน์ คงปั้น ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์ (VTC): บรรยายเรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์”

กล่าวนำ

สิงคโปร์ มียุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศที่สำคัญสองประการหลัก ได้แก่ การป้องกันปราม และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านการทูต พร้อมกับการกำหนดวิสัยทัศน์ของรัฐบาลที่จะนำพาและขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่การเป็น “Smart Nation” ที่ริเริ่มโครงการโดยนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ลี เซียน ลุง เมื่อปี ๒๕๕๗ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างประเทศที่ผู้คนใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย ได้รับการเติมเต็ม ใช้นวัตกรรมอย่างไร้ขอบเขต และสร้างโอกาสสำหรับทุกคนด้วยการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาชนให้มีความอยู่ดีกินดี รวมถึงการสร้างโอกาสทางธุรกิจที่หลากหลายในระดับนานาชาติ อันจะนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุข มั่งคั่ง และมั่นคงปลอดภัยของชาติและชาวสิงคโปร์

สำหรับกองทัพสิงคโปร์มียุทธศาสตร์หลักที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์การป้องกันปราม (๒) ยุทธศาสตร์การทูตเชิงป้องกัน และ (๓) ยุทธศาสตร์การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ (Total Defence) และพึ่งพาตนเองด้วยเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

๑. แนวคิดในการป้องกันประเทศของสิงคโปร์

สิงคโปร์มีแนวคิดในการป้องกันประเทศภาพรวมในลักษณะ “การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ” หรือ “Total Defence” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ต้องการลดการพึ่งพาผู้อื่น และเป็นแนวคิดที่ต้องการหลอมรวมใจของคนในชาติ โดยแบ่งเป็น ๖ ส่วนดังนี้ (๑) *ด้านการทหาร* (Military Defence) เพื่อป้องกันประเทศจากการรุกรานจากภายนอก รวมถึงการรับมือกับผู้ก่อการร้าย ซึ่งรับผิดชอบโดยกองทัพสิงคโปร์ (๒) *ด้านกิจการพลเรือน* (Civil Defence) เพื่อให้ประชาชนสิงคโปร์ทุกคนมีความพร้อมเมื่อประสบภาวะฉุกเฉิน รับผิดชอบโดย Singapore Civil Defence Force (๓) *ด้านเศรษฐกิจ* (Economic Defence) เพื่อป้องกันไม่ให้เศรษฐกิจของสิงคโปร์ ได้รับผลกระทบเมื่อเกิดวิกฤติ และเพื่อให้สิงคโปร์สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก (๔) *ด้านสังคม* (Social Defence) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติและศาสนาในสังคม (๕) *ด้านดิจิทัล* (Digital Defence) โดยเริ่มเมื่อ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านไซเบอร์ให้กับสิงคโปร์ในทุกๆ ด้าน รวมทั้งสร้างความตระหนักรู้ของประชาชน เพื่อให้ใช้ชีวิตร่วมกับเทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัย โดยเฉพาะบนโลกออนไลน์ และ (๖) *ด้านจิตวิทยา* (Psychological Defence) เพื่อให้ประชาชนชาวสิงคโปร์มีความภาคภูมิใจ และจงรักภักดีต่อประเทศของตน รวมทั้งเพื่อให้เกิดความรักและความหวงแหนชาติ และเต็มใจที่จะปกป้องประเทศในที่สุด

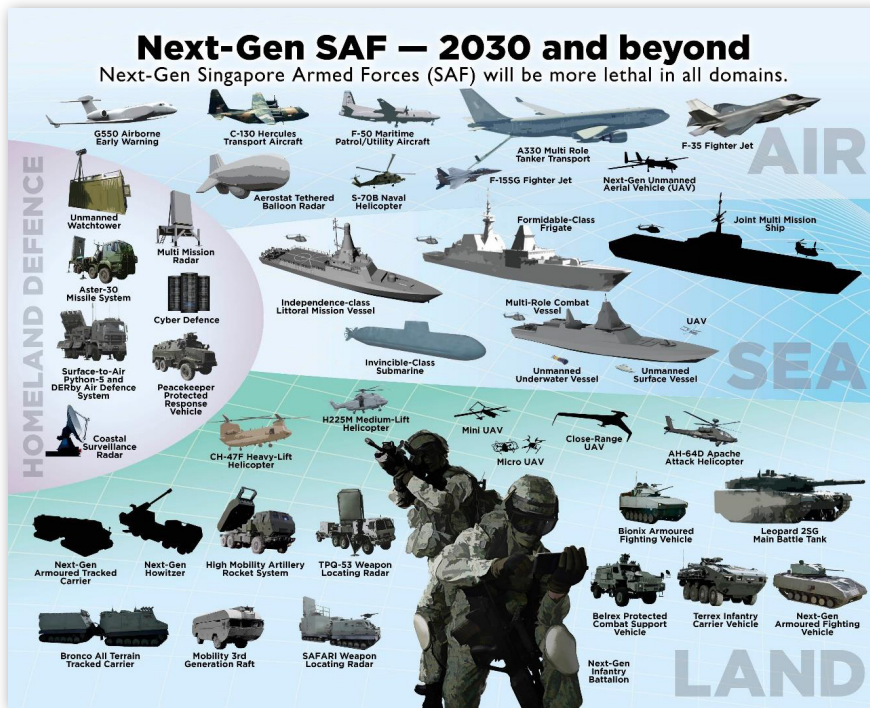
นอกจากแนวคิดในการป้องกันประเทศภาพรวมแล้ว กระทรวงกลาโหมสิงคโปร์ ยังมีภารกิจปกป้องผลประโยชน์ เอกราช และบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศจากการรุกรานจากภายนอก โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสิงคโปร์รับผิดชอบในการบริหาร ออกคำสั่ง และ กำหนดหน้าที่ให้กับกระทรวงกลาโหม และกองทัพสิงคโปร์ (Singapore Armed Forces: SAF) โดยมีรัฐมนตรีอาวุโส (Senior Minister) และสมาชิกรัฐสภาฝ่ายป้องกัน (Parliament Member for Defence) เป็นที่ปรึกษา และมีปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำของกระทรวงฯ ได้แก่ (๑) ปลัดกระทรวงฝ่ายป้องกัน (Permanent secretary Defence) รับผิดชอบ ในการประสานความร่วมมือเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และความมั่นคง และ (๒) ปลัดกระทรวง ฝ่ายพัฒนาการป้องกัน (Defence Development) มีหน้าที่ดูแลกิจการ การบริหาร เทคโนโลยี และการพัฒนา เป็นต้น

๒. การพัฒนาของกองทัพสิงคโปร์

ระยะแรก (The 1st Generation SAF) ปี ค.ศ.1960-1970 (ภายหลังแยกตัวจาก มาเลเซีย) สิงคโปร์มี “เรือที่ต่อด้วยไม้” (Wooden ship) และยังไม่มีกำลังทางอากาศ โดยใน ระยะแรกกองทัพสิงคโปร์ จะเน้นการฝึกทักษะของกำลังพลด้วยการปลูกฝังค่านิยมความรักชาติ

ระยะที่สอง (The 2nd Generation SAF) ปี ค.ศ.1980-1990 สิงคโปร์มีการเสริม สร้างกองทัพ ครบทั้งสามเหล่าทัพ และมียุทธโศภรณ์ที่ทันสมัยมากขึ้น พร้อมกับการเริ่มพัฒนา อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ (ST Engineering)

ระยะที่สาม (The 3rd Generation SAF) ปี ค.ศ.2000 เป็นต้นมา กองทัพสิงคโปร์ ได้ปรับปรุงรูปแบบกองทัพ โดยการลดกำลังพล และใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนกำลังพล โดยเฉพาะอากาศยานไร้คนขับ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) วิทยาการหุ่นยนต์ (Robotics) และการบูรณาการเครือข่าย อย่างเต็มรูปแบบ และในระยะต่อไปกองทัพสิงคโปร์ จะมุ่งสู่ “NEXT GEN SAF” ภายใต้วิสัยทัศน์ Smarter, Leaner and More Lethal ดังภาพ

แผนภาพที่ ๓.๘ การมุ่งสู่ “NEXT GEN SAF” ของกองทัพสิงคโปร์

๓. การบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์

กองทัพสิงคโปร์มียุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการกำลังพลที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การลดกำลังพลประจำการ (๒) การปรับปรุงรูปแบบกำลังพล (๓) การเพิ่มกำลังพลสำรองในหน่วยรบหลัก (๔) การจัดตั้งกองกำลังพลสำรองอาสาสมัคร (๕) การจัดหาชุดโพรเกรสส์ไว้คนขับ และหุ่นยนต์มาประจำการ และ (๖) การเพิ่มการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและการวิจัยเพื่อความมั่นคง

สำหรับการเข้ารับราชการในกองทัพ (ระบบ National Service) นั้น ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายกำหนดให้ชายชาวสิงคโปร์ และชายที่เป็นบุตรของผู้ที่ได้รับสถานภาพเป็นบุคคลสิงคโปร์ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Permanent Residents: PRs) ทุกคน (สำหรับเพศหญิง ตามแต่ความสมัครใจ) เมื่อมีอายุครบ ๑๘ ปีที่จบการศึกษาในระดับมัธยมปลาย ต้องขึ้นทะเบียน และเข้ารับราชการรับใช้ชาติด้วยการเป็น Full Time National Servicemen (NSF) เป็นระยะเวลา ๒ ปี

ซึ่งในจำนวนนี้จะถูกแบ่งออกเป็น ๓๓ ส่วน โดยทั้ง ๓๓ ส่วนจะแยกกันเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหน่วยต้นสังกัด ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ (ส่วนใหญ่) จะเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการในกองทัพสิงคโปร์ (Singapore Armed Forces: SAF) ทั้ง ๓๓ เหล่าทัพ ส่วนที่ ๒ จะเข้ารับราชการเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Singapore Police Force: SPF) และ ส่วนที่ ๓ จะเข้ารับราชการเป็นกองกำลังป้องกันฝ่ายพลเรือน (Singapore Civil Defence Force: SCDF) เช่น นักดับเพลิง กู้ภัย บรรเทาสาธารณภัย ฯลฯ ดังภาพ

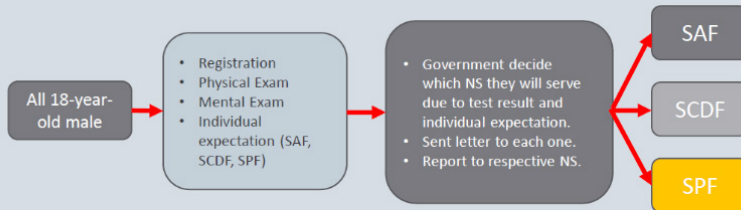

แผนภาพที่ ๓.๙ ระบบการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์

ระบบการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์

Singapore National Service

SAF : Singapore Armed Force (Army, Navy, Air Force)

SCDF : Singapore Civil Defence Force (Fire fighter, Rescue)

SPF : Singapore Police Force

แผนภาพที่ ๓.๑๐ ระบบการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์

ทั้งนี้ กองทัพสิงคโปร์มีการลดขนาดของกองทัพด้วยการปรับปรุงระบบโครงสร้างผู้เชี่ยวชาญทางทหาร (Military Expert: ME) โดยมุ่งเน้นในเรื่องของความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำงานของสายงานเฉพาะ อาทิ ช่างเทคนิค วิศวกร เจ้าหน้าที่การข่าว แพทย์ และเจ้าหน้าที่เสนารักษ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งกองทัพจะเปิดรับสมัครจากผู้ที่ผ่านการฝึกขั้นพื้นฐานมาแล้ว โดยให้ทำสัญญาเกี่ยวกับกองทัพ ซึ่งทางกองทัพจะมีเงินโบนัส (Sign On Bonus) ในการลงนามสัญญาครั้งแรก นอกจากนี้ ยังเป็นทางเลือกและโอกาสของนายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวนที่ต้องการเปลี่ยนสายการทำงานในโครงสร้างปกติ และเข้ามาปฏิบัติงานในโครงสร้างใหม่นี้ด้วย

๔. การบรรจุเพื่อเข้ารับราชการในกองทัพสิงคโปร์

ในส่วนของกองทัพนั้น กำลังพลทุกคนจะต้องเข้ารับการฝึกทางทหารขั้นพื้นฐาน (Basic Military Training: BMT) ตามหน่วยที่ตนสังกัด ซึ่งเป็นการฝึกแบบรวมการทั้งกองทัพ ระยะเวลา ๙๙ สัปดาห์ โดยแบ่งออกเป็น ๔๔ ผลัด และหลังจากจบการฝึกแล้ว จะถูกส่งไปปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยต่าง ๆ ของทั้ง สามเหล่าทัพ โดยการบรรจุเพื่อเข้ารับราชการในกองทัพสิงคโปร์ มีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ นายทหารสัญญาบัตร กองทัพอากาศคัดเลือกกำลังพลจากผู้ที่ผ่านการฝึกขั้นพื้นฐานมาแล้ว โดยพิจารณาจากผลการฝึกดี มีลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารที่ดี มีผลการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในเกณฑ์ดี มีร่างกายแข็งแรง และมีความสมัครใจ จำนวนประมาณร้อยละ ๑๐ ไปเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนนายร้อย (Officer Cadet School) โดยทำการศึกษาร่วมกันทั้งสามเหล่าทัพระยะเวลา ๔๐ สัปดาห์ โดยหลังสำเร็จการศึกษาจะได้รับการแต่งตั้งยศเป็นร้อยตรี เรือตรี และเรืออากาศตรี แล้วแยกไปปฏิบัติงานในหน่วยจนครบระยะเวลา ๒ ปี (ในระหว่างนี้อาจมีการเลื่อนยศถึงร้อยโท เรือโท และเรืออากาศโท) จึงจะปลดจากกองประจำการ (Full Time National Service: NSF) ทั้งนี้ หากกองทัพบกมีความต้องการบรรจุให้เป็นทหารประจำการ จึงเปิดรับสมัครจากกำลังพลเหล่านี้ โดยให้ทำสัญญากับกองทัพ ซึ่งกองทัพจะมีเงินโบนัส (Sign On Bonus) ในการลงนามสัญญาครั้งแรก นอกจากนี้ยังมีทุนการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔.๒ นายทหารประทวน (Warrant Officer & Specialists) กองทัพอากาศคัดเลือกกำลังพลจากผู้ที่ผ่านการฝึกขั้นพื้นฐานมาแล้ว โดยพิจารณาจากผลการฝึกและลักษณะทางทหารที่ดี มีผลการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในเกณฑ์ดี มีร่างกายแข็งแรงและมีความสมัครใจ จำนวนประมาณร้อยละ ๒๐-๓๐ เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนนายสิบ (Specialist Cadet School: SCS) ของกองทัพ โดยแยกการศึกษาตามเหล่าทัพของตนเองระยะเวลา ๒๒ สัปดาห์ครึ่ง หลังสำเร็จการศึกษาจะได้รับการแต่งตั้งยศเป็นสิบตรี (3rd SG) แล้วแยกไปปฏิบัติงานในหน่วยจนครบระยะเวลา ๒ ปี จึงจะปลดจากกองประจำการ (Full Time National Service: NFS) ทั้งนี้ หากกองทัพบกมีความต้องการบรรจุให้เป็นทหารประจำการ จึงเปิดรับสมัครจากกำลังพลเหล่านี้ โดยให้ทำสัญญากับกองทัพ ซึ่งทางกองทัพจะมีเงินโบนัส (Sign On Bonus) ในการลงนามสัญญาครั้งแรก

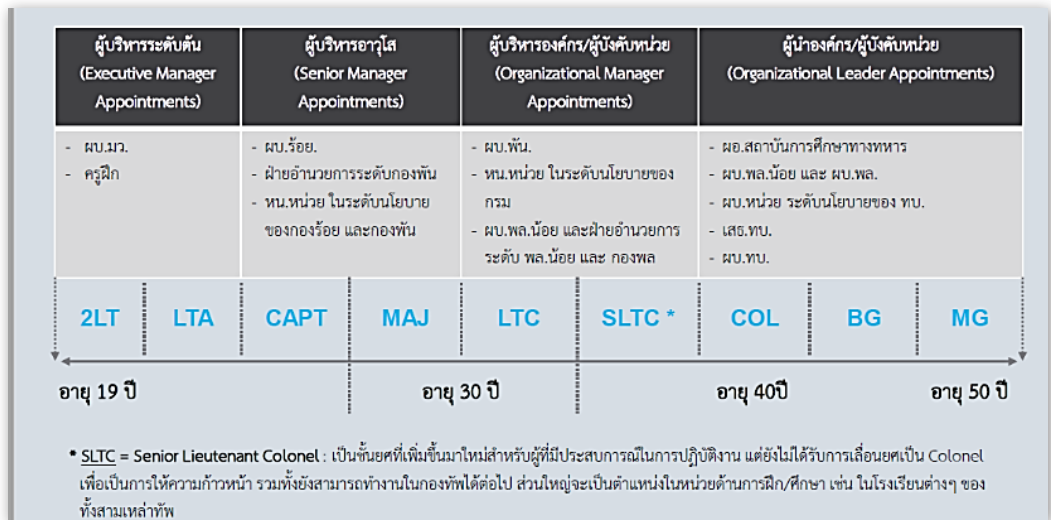
๔.๓ ผู้เชี่ยวชาญทางทหาร (Military Expert: ME) กองทัพลิงคโปรได้นำระบบโครงสร้างผู้เชี่ยวชาญทางทหาร (Military Domain Experts Scheme: MDES) มาใช้ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๓ ภายใต้การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงกองทัพให้เข้าสู่ยุคที่ ๓ (3rd Generation) โดยมุ่งเน้นในเรื่องของความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำงานของสายงานเฉพาะ อาทิ ช่างเทคนิค วิศวกร เจ้าหน้าที่การข่าว แพทย์ และเจ้าหน้าที่เสนาธิการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งกองทัพจะเปิดรับสมัครจากผู้ที่ผ่านการฝึกขั้นพื้นฐานมาแล้ว โดยให้ทำสัญญากับกองทัพ ซึ่งทางกองทัพจะมีเงินโบนัส (Sign On Bonus)

ในการลงนามสัญญาครั้งแรก นอกจากนี้ ยังเป็นทางเลือกและโอกาสของนายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวน ที่ต้องการเปลี่ยนสายการทำงานในโครงสร้างปกติและเข้ามาปฏิบัติงานในโครงสร้างใหม่นี้ด้วย

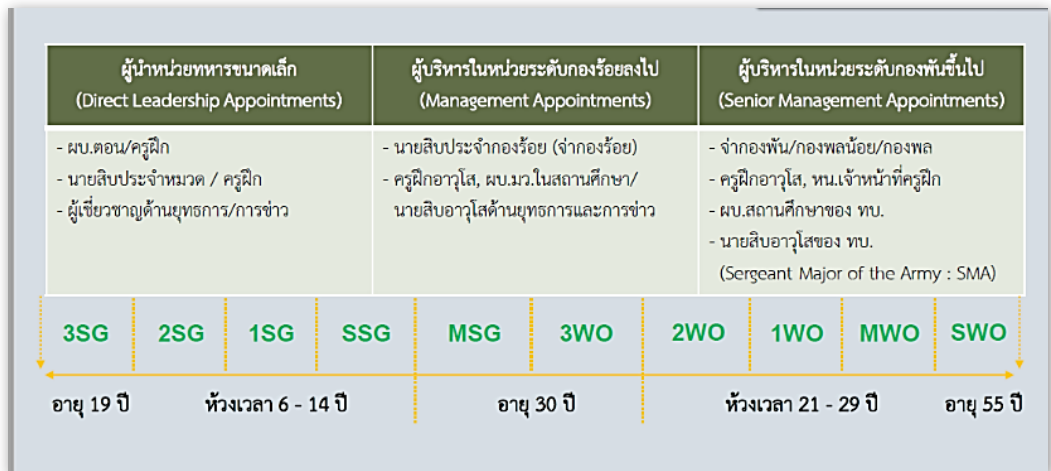
๕. การศึกษาตามแนวทางความก้าวหน้า

นายทหารสัญญาบัตรสิงคโปร์จะได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกองทัพสิงคโปร์ยังมีทุนการศึกษา (Scholarships Study Awards) มอบให้ อาทิ Singapore Armed Forces Oversea Scholarship เป็นทุนการศึกษาที่สูงเป็นลำดับ ๑๑ (รองจากทุนการศึกษาของประธานาธิบดี) Singapore Armed Forces Merit Scholarship, Singapore Armed Forces Academic Scholarship, Local Study Award, Local Medicine Scholarship, Part Time Sponsorship Studies (Degree), Singapore Armed Forces Postgraduate Award (Master/PhD)

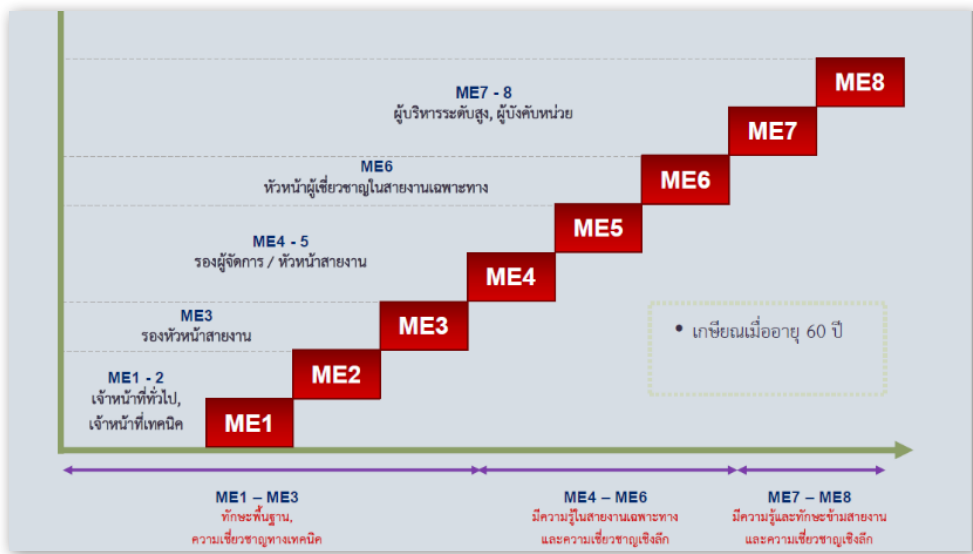
นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตร Singapore Armed Force Advance School (SAS) ได้แก่ Army Officer Advance School Naval Officer Advance School และ Air Force Officer Advance School พร้อมทั้ง หลักสูตรเสนาธิการสิงคโปร์ (Command and Staff) ซึ่ง การศึกษาตามแนวทางความก้าวหน้า นั้น กำลังพลของกองทัพสิงคโปร์ จะต้องเข้ารับการ ศึกษาตามระยะเวลาทั้งหลักสูตรเฉพาะหน้าที่หลักสูตรตามแนวทางความก้าวหน้า โดยหลักสูตรทาง ทหารชั้นสูงสุดของกองทัพสิงคโปร์ ได้แก่ หลักสูตรเสนาธิการสิงคโปร์ (Command and Staff Course) โดยมีแนวทางความก้าวหน้าและการหมุนเวียนกำลังพล ดังภาพ

แผนภาพที่ ๓.๑๑ แนวทางความก้าวหน้าและการหมุนเวียนกำลังพลของนายทหารสัญญาบัตร

แผนภาพที่ ๓.๑๒ แนวทางความก้าวหน้าและการหมุนเวียนกำลังพลของนายทหารประทวน

แผนภาพที่ ๓.๑๓ แนวทางความก้าวหน้าและการหมุนเวียนกำลังพล
ของผู้เชี่ยวชาญทางทหาร

๖. การประเมินสมรรถนะส่วนบุคคล

กองทัพสิงคโปร์มีการประเมินสมรรถนะส่วนบุคคลที่เรียกว่าค่า CEP (Current estimated potential) ซึ่งค่า CEP นี้จะเริ่มสะสมมาจากการทำงานตั้งแต่ยังเป็นนายทหารชั้นต้นที่มีความโดดเด่น เช่น สอบได้ทุนไปเรียนต่างประเทศ หรือการได้เข้าเรียนที่โรงเรียนเสนาธิการสิงคโปร์ โดยกำลังพลส่วนใหญ่ในกองทัพจะทราบค่า CEP ของตนเอง และจะสามารถวางแผนตัวเองได้ว่า แนวทางการรับราชการในกองทัพของตนในอนาคตจะเป็นอย่างไร ซึ่งในทุก ๆ ปีจะมีการพิจารณากรอบกำลังพล ซึ่งหากมีมากไปก็จะพิจารณาลดการบรรจุในปีต่อไป

๗. ด้านสิทธิและสวัสดิการ สำหรับกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์

๗.๑ เงินเดือน

(๑) เบี้ยเลี้ยงและเงินพิเศษ เช่น การเดินทางปฏิบัติงานในต่างประเทศ การฝึกในต่างประเทศ ปฏิบัติการพิเศษ ปฏิบัติงานบนเรือ ปฏิบัติงานผู้ทำการในอากาศ เป็นต้น (๒) เงินโบนัสในโอกาสต่าง ๆ เช่น โบนัสลงนามสัญญาครั้งแรก โบนัสแต่ละช่วงอายุราชการที่กองทัพกำหนด โบนัสเกษียณ เป็นต้น (๓) ทุนการศึกษาเต็มบางส่วน (กองทัพประเมินและพิจารณาบุคคล

ที่มีความรู้ความสามารถ) (๔) สิทธิในการลาพักผ่อนประจำปีได้ ๑๔-๑๘ วัน ขึ้นอยู่กับอายุราชการ และชั้นยศ และเพิ่มขึ้นเป็น ๒๑ วัน เมื่อรับราชการต่อเนื่องครบ ๑๐ ปี (๕) สิทธิในการลาป่วย ๑๔ วัน และการลาพักรักษาตัวต่อในโรงพยาบาลอีก ๖๐ วัน และ (๖) ประกันชีวิต (แบบกลุ่ม ประกันอุบัติเหตุ) (๗) เงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลสำหรับการรักษาพยาบาลร้อยละ ๘๕ และ สำหรับการรักษาพยาบาลของภรรยาและบุตร ๖๐ และ (๘) สวัสดิการนันทนาการ เช่น ส่วนลด สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน และสนามกีฬาของกองทัพ เป็นต้น

๗.๒ การออมและแผนการเกษียณ

(๑) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Central Provident Fund : CPF) ซึ่งเป็นเงินสมทบ ส่วนหนึ่งของภาครัฐ จะถูกฝากเข้าบัญชีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (CPF) ของผู้ปฏิบัติงานในกองทัพ กองทุนจะนำเงินไปลงทุนต่อ โดยจำนวนเงินที่สะสมพร้อมผลตอบแทนจะถูกโอนกลับมายังบัญชี กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (CPF) เมื่อเกษียณ หรือครบสัญญาแล้วลาออก (๒) บัญชีสำหรับการเกษียณ (Retirement Account) หมายถึง เงินเดือนบางส่วนจะถูกหักฝากเข้าในบัญชีสำหรับการเกษียณ ทำให้มีความสะดวกสบายและความปลอดภัยทางการเงินเพิ่มเติมเมื่อเกษียณ (๓) ประกันสุขภาพ หลังการเกษียณ (Post-Retirement Medical Insurance: PRMI) ได้แก่ นายทหารสัญญาบัตร ตั้งแต่อายุ ๔๕ ปีขึ้นไป อายุราชการอย่างน้อย ๑๐ ปี เมื่อเกษียณหรือออกจากราชการ จะได้รับ ประกันสุขภาพจนถึงอายุ ๖๐ ปี สำหรับนายทหารประทวน ตั้งแต่อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป อายุราชการ อย่างน้อย ๑๐ ปี เมื่อเกษียณหรือออกจากราชการ จะได้รับประกันสุขภาพจนถึงอายุ ๖๐ ปี อย่างไรก็ตาม จะไม่มีสวัสดิการนี้สำหรับ Military Expert (ME)

๗.๓ อาชีพสำรองรับหลังเกษียณ

สำหรับผู้บัญชาการเหล่าทัพ ภายหลังเกษียณราชการ จะมีตำแหน่งสำคัญในระดับ กระทรวง หรือส่วนราชการนอกกระทรวงรองรับ โดยกองทัพจะให้ความสำคัญกับ กำลังพลใน กองทัพ หลังเกษียณอายุราชการแล้ว เนื่องจากเป็นผู้มีคุณลักษณะทหาร มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ จึงสนับสนุนตำแหน่งงานต่าง ๆ โดยการประสานงานของหน่วย Personnel Support Centre ทั้งตำแหน่งในหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เช่น Defence Science & Technology Technology บริษัท ST Engineering สนามบิน Changi Airport Airport และการรถไฟ MRTT เป็นต้น

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรที่เกษียณ อายุยังน้อย หากมีสรรถภาพร่างกาย และ ความรู้ความสามารถ สามารถย้ายโอนเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทหาร (ME) ในระดับชั้นตั้งแต่ ME ๔

เป็นต้นไป เทียบเคียงกับชั้นยศสุดท้ายก่อนเกษียณ สำหรับนายทหารประทวน มีโอกาสย้ายโอน เป็น ME ในระดับตั้งแต่ ME ๑ ถึง ME ๓ โดยหากกำลังพลออกจากราชการ หรือเกษียณอายุแล้ว จะไม่มีค่านำหน้าชื่อเป็นยศทางทหาร

๘. ความท้าทายต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์

ความท้าทายต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์ ได้แก่ (๑) อัตราการเกิดของประชากรสิงคโปร์ที่ลดลง (๒) การใช้ชีวิตประจำวันที่สะดวกสบาย (๓) การศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้คนไปศึกษาด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น และ (๔) ประชากรสิงคโปร์นิยมไปใช้ชีวิต ในต่างประเทศ

ทั้งนี้ เป้าหมายจากการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการกำลังพล ได้แก่ (๑) นายทหารชั้นสัญญาบัตร ให้ได้รับการยกระดับความรู้ประสบการณ์การปฏิบัติ ความเป็นผู้นำ และการบริหาร (๒) นายทหารชั้นประทวน ให้ได้รับการพัฒนาทักษะด้านการรบและความสามารถ ให้ปฏิบัติงานได้รอบด้าน และ (๓) ผู้เชี่ยวชาญทางการทหาร ต้องเป็นผู้มีความรู้ทักษะในสายงาน ในระดับเชี่ยวชาญ

ASEAN.org. (2020). Press Statement by the Chairman of the ASEAN Coordinating Council (on the Special Meeting of the ACC on COVID-19), ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓. <https://asean.org/press-statement-chairman-asean-coordinating-council-special-meeting-acc-covid-19/>

Globthailand. *บรูไน*, ๔ ตุลาคม ๒๕๖๓. <http://globthailand.com/market/%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%84%E0%B8%99/>

Indo Pacific Defense Forum. (๒๐๒๐). *กองทัพสหรัฐฯ เพิ่มความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ ผ่านการใช้กองกำลังแบบพลวัต*, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, <https://ipdefenseforum.com/th/2020/12/%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%9E%E0%B8%AA%E0%B8%AB%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%AF-%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%9E/>

Indo Pacific Defense Forum. (๒๐๒๐). *กองทัพออสเตรเลียเพิ่มจำนวนทหารเกณฑ์ที่เป็นชนพื้นเมืองเป็นร้อยละ ๘.๘ ของกองกำลัง*, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, <https://ipdefenseforum.com/th/2019/02/%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%9E%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%88/>

THUAN HUU. (๒๐๑๙). *International press conference on Vietnam's ASEAN Chair Year 2020*, ๖ ตุลาคม ๒๕๖๓. <https://en.nhandan.com.vn/politics/item/8134902-international-press-%20conference-on-vietnam-s-asean-chair-year-2020.html>

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (๒๕๕๓). *จับตาดูอนาคตธุรกิจใน, ๔ ตุลาคม ๒๕๖๓*. https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=&title=90512&cate=939&d=0

กฤษณะ นันทะวิชัย. (๒๕๖๐). *การพัฒนากำลังพลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วย. เอกสารวิจัย*

ส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก.

กองทัพอากาศ. (๒๕๖๑). *ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (ฉบับเผยแพร่)*, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, http://www.rtafaqa.org/images/sub_1485486371/RTAF_Strategy_20y_2561-2580.pdf.

กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๔). *วิสัยทัศน์ ภารกิจ พันธกิจ, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔*, http://www.rtarf.mi.th/pdf/mission_vision62.pdf.

ณรงค์ อินทชาติ. (๒๕๖๒). จุดเปลี่ยนผ่านของแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑: กรณีศึกษากองทัพสิงคโปร์. *วารสารรัฐราษฎร์กิจ*. ๔(๒): ๑๑๑-๑๒๑.

อัครชัย หนูนักดี. (๒๕๖๓). Track II Monitor: ความมั่นคงด้านสุขภาพโลก COVID-19 และการทูตด้านสุขภาพโลก: เอเชียจะสามารถรับมือต่อความท้าทายดังกล่าวได้หรือไม่. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

อัครชัย หนูนักดี. (๒๕๖๓). Track II Monitor: นอกเหนือจาก COVID-19: การให้ความสำคัญของโลกในการต่อสู้กับโรคติดต่อในอนาคต. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์. (๒๕๕๙). *ความร่วมมือของอาเซียนด้านสาธารณสุขและบทบาทของประเทศไทย*, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓. <http://www.asean-thailand.org/asean/view.php?id=124>

สมาคมอาเซียนประเทศไทย. (ไม่ระบุ). *ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน*, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓. <http://www.asean-thailand.org/asean/view.php?id=124>

ภาคผนวก

ภาพประกอบ

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔
เรื่อง “ทิศทางการอาเซียนภายใต้การนำของบรูไนท่ามกลางการแข่งขันของชาติ
มหาอำนาจ”

ระหว่างวันที่ ๒๙-๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

ณ โรงแรมเดอะควาลิ คาซ่า รีสอร์ท จ.พระนครศรีอยุธยา

๑.) วันที่ ๒๙ ต.ค.๖๓ เวลา ๐๙๐๐ พล.ต. กิตติ คงสมบัติ รอง เสธ.สปท. เป็นประธานในพิธีเปิด การประชุมฯ และร่วมถ่ายภาพกับ พล.อ.ต. ภูมิไฉ เลขสุนทรกรร ผอ.ศศย./ เลขานุการ ศอศ. สปท. คณะผู้บังคับบัญชา ศศย.สปท. และคณะวิทยากร

๒.) วันที่ ๒๙ ต.ค.๖๓ การบรรยาย เรื่อง “ความท้าทายของอาเซียนในปี ๒๐๒๑-๒๐๒๓” โดย ผศ.ดร.ศุภยภาค ปรีชารัชช รองคณบดีฝ่ายวิชาการวิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการสัมมนากลุ่มย่อย เรื่อง “อาเซียนท่ามกลางการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ”

๓.) วันที่ ๓๐ ต.ค.๖๓ การอภิปราย ในเรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียน

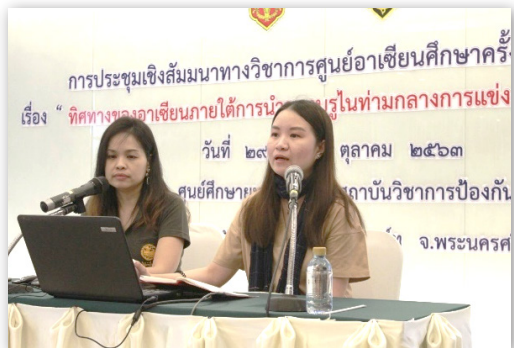
ของบรูไน” โดยมีวิทยากรได้แก่ ๑) ผศ. ดร.ชัยวัฒน์ มีสื่อนฐาน ประธานศูนย์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และรองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒) คุณดวงอาทิตย์ นิธิอุทัย รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และ ๓) คุณพลพงศ์ วังแพน รองอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ดำเนินรายการโดย พ.ท. อ่างชัย หนูนภักดี ประจำ กภค.ศศย.สปท.

๔.) วันที่ ๓๐ ต.ค.๖๓ สัมมนากลุ่มย่อย เรื่อง “ทิศทางการอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไนท่ามกลางการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ”

๕.) วันที่ ๓๑ ต.ค.๖๓ สัมมนากลุ่มย่อย เรื่อง “ทิศทางของอาเซียนภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของบรูไนท่ามกลางการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ” และการนำเสนอผลการสัมมนาฯ

๕.) สรุปประเด็นและปิดการประชุม โดย พล.อ.ต. ภูมิใจ เลขสุนทรการ ผอ.ศศย./ เลขานุการ ศอศ.สปท.

๖.) บรรยากาศการประชุม

ภาพประกอบ

เรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน”
ในวันจันทร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๓๐๐ – ๑๖๓๐
ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย ๑ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑.) พล.ต. กิตติ คงสมบัติ รอง เสธ.สปท. ประธานในพิธีเปิดการประชุมฯ ร่วมถ่ายภาพ
กับ พ.อ. ประเทือง ปิยะกะโพธิ์ รอง ผอ.ศศย.สปท และคณะวิทยากร

๒.) การอภิปรายในเรื่อง “อนาคตความมั่นคงทางสาธารณสุขของอาเซียน” โดยมีวิทยากร ได้แก่ (๑) นายแพทย์ ดร. อนุพงศ์ สุจริยากุล นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ ด้านเวชกรรมป้องกัน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (๒) นายแพทย์ นพพร ชื่นกลิ่น ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข และ (๓) ศาสตราจารย์ ดร. สุภา เฟ่งพิศ อาจารย์ประจำสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินรายการโดย นาวาอากาศเอก ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ ผู้อำนวยการกองภูมิภาคศึกษา ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๓.) บรรยายภาคการประชุม

ภาพประกอบ

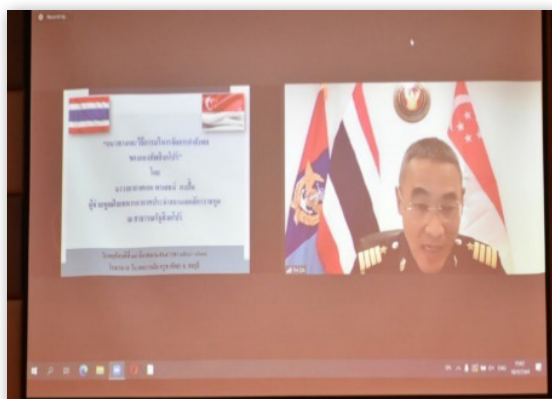
การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔
เรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตร
ประเทศ”

วันที่ ๑๗ - ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เอ วัน เดอะรอยัล ครุช พัทยา

๑.) พันเอก บัณชुर บำเรอราช รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รองเลขานุการ ศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ประธานในพิธีเปิดการประชุมฯ ร่วมถ่ายภาพกับนาวาอากาศเอก ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ ผู้อำนวยการกองภูมิภาคศึกษา ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, นาวาอากาศเอก อาทิตย์ เจนจบ สกลกิจ ผู้อำนวยการกองสนับสนุน ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และคณะวิทยากร

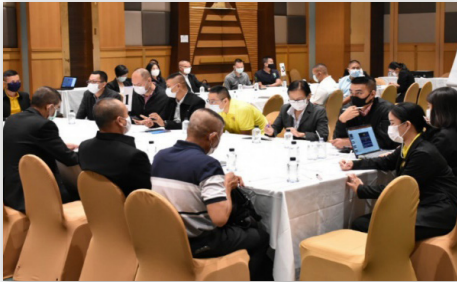
๒.) การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพประเทศกลุ่มอาเซียนและมิตรประเทศ” โดย (๑) การบรรยาย เรื่อง “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสหรัฐฯ” โดย Colonel Wayne Turnbull, Senior Defence Official/ Defence Attaché and Chief of JUSMAGTHAI (๒) การบรรยาย เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพออสเตรเลีย” โดย Lieutenant Colonel Nicholas Beumer, Australian Deputy Defence Attaché to the Kingdom of Thailand และ (๓) การบรรยาย เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพสิงคโปร์” โดย นาวาอากาศเอก พรเดชน์ คงปั่น ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์ ผ่านระบบ ZOOM

๓.) บรรยายภาคการประชุม

๔.) แบ่งกลุ่มสัมมนาในประเด็น “แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพไทยในศตวรรษที่ ๒๑” และแถลงผลการสัมมนา

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400 โทร. 02-275-5716 <http://ssc.rtarf.mi.th>

Closing Ceremony
37th ASEAN Summit and Related Summits
Handing Over